

EVALUERING AF TEAM DANMARKS TILBUD OG ORDNINGER PÅ UNGDOMSUDDANNELSESOMRÅDET

Delrapport 2: Det gymnasiale uddannelsesområde

Delrapport 2 / Juni 2020

Rasmus K. Storm, Mette Eske,
Karl-Johan Nielsen & Steffen Rask

EVALUERING AF TEAM DANMARKS TILBUD OG ORDNINGER PÅ UNGDOMSUDDANNELSES- OMRÅDET

Titel

Evaluering af Team Danmarks tilbud og ordninger på ungdomsuddannelsesområdet. Delrapport 2:
Det gymnasiale uddannelsesområde.

Forfatter

Rasmus K. Storm, Mette Eske, Karl-Johan Nielsen & Steffen Rask

Rekvirent

Team Danmark

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Team Danmark

Udgave

1. udgave, Aarhus, august 2020

Pris

Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-93784-28-4 (pdf)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut
Frederiksgade 78B, 2.
DK-8000 Aarhus C
T: +45 3266 1030
E: idan@idan.dk
W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Resumé	7
Baggrund	7
Metode	8
Resultater	8
Indledning	10
Fokus	11
Rapportens opbygning	11
Metode og dataindsamling	11
Litteraturreview: Hvad ved vi om dual career?	15
Uddannelsesvalg	16
Hvad gør dual career og fleksible ordninger ved performance i uddannelse og sport? ...	18
Fastholdelse i idræt og uddannelse	23
Sammenfatning	26
Analyse: Team Danmark-ordningens måde at fungere på	27
Sådan er ordningens historik, struktur og uddannelsens forløb	27
Hvad synes atleterne om ordningen og dens måde at fungere på?	41
Skolernes perspektiv	47
Specialforbundenes perspektiv	65
Uddannelsesmæssig effekt og fastholdelse i uddannelse og sport	70
Konklusion og perspektivering	82
Hvad vidste vi? Og hvad er blevet bekræftet?	82
Hvad har evalueringen givet af ny viden?	83
Hvad er der grund til at hæfte sig ved?	85
Afsluttende opsummering	87
Litteratur	89
Bilag A: Atleter på gymnasiale uddannelser, opdelt på forbund, 2010-2019	91
Bilag B: Anvendelse af konkrete tilbud på tværs af verdensklasse- og eliteforbund	93
Bilag C: Valget af ungdomsuddannelse på tværs af verdensklasse- og eliteforbund	94
Bilag D: Valget forbindelse med prioritering af ønsket skole på tværs af verdensklasse- og eliteforbund	95
Bilag E: Vejledning i valget af ungdomsuddannelse på tværs af verdensklasse- og eliteforbund	96
Bilag F: Anvendte kontrolvariable og baggrundsoplysninger	98

Bilag G: Deskriptiv statistik.....	101
Bilag H: Parameterestimer og forklaringsgrad.....	104
Bilag I: Estimerne for den faglige præstation	107
Bilag J: Resultater for fastholdelse i sport.....	110
Bilag K: Estimerne for den sportslige præstation.....	112
Bilag L: Timeforbrug på tværs af sportsgrene	114
Bilag M: Forlængelse på tværs af sportsgrene	116

Resumé

Baggrund

Team Danmark-ordningen på de danske ungdomsuddannelser blev indført i 1989. Formålet med ordningen var dengang som nu at give unge atleter de samme muligheder for at tage en kompetencegivende ungdomsuddannelse som 'almindelige' gymnasieelever, der ikke dyrker eliteidræt. Senere er en tilsvarende ordning iværksat på erhvervsuddannelserne.

Team Danmark-ordningen indebærer f.eks., at unge atleter har mulighed for at forlænge deres uddannelsesforløb med et år og modtage supplerende undervisning ved sportsligt relateret fravær. Derudover tilbyder skolerne en række fleksible muligheder som f.eks. skemalagt morgentræning, fleksible afleveringsfrister og særlig vejledning ved Team Danmark-koordinatorer.

Atleter fra alle forbund under Danmarks Idrætsforbund (DIF) kan søge om en sportslig godkendelse, der er forudsætningen for, at atleterne kan gøre brug af Team Danmark-ordningens tilbud. Den sportslige vurdering af en atlet-ansøger varetages af atletens specialforbund ud fra en række kriterier, men med det overordnede krav for godkendelse, at atleten skal have potentiale til international elite.

Siden ordningen blev indført er der imidlertid sket en udvikling både samfundsmæssigt, i ungdomsuddannelsessystemet og i forhold til de krav og forventninger, der rent sportsligt stilles til – og udfordrer – de unge atleter.

Spørgsmålet er i dette lys, om ordningen modsvarer de tidsmæssige ændringer og de aktuelle krav og behov. Mere specifikt er formålet med denne evaluering at vurdere, om ordningen til stadighed medvirker til at sikre Lov om eliteidræts fordringer om, at støtten til dansk eliteidræt skal tilrettelægges på en social og samfundsmæssig forsvarlig måde.

Herunder om den fleksible ordning giver de Team Danmark-godkendte atleter mulighed for at gennemføre deres gymnasieuddannelse med samme kvalitet som andre elever, samt om ordningen samtidig muliggør, at atleterne kan dyrke deres sport på højeste niveau – eller ligefrem forbedre deres sportslige niveau i forhold til en situation, hvor ordningen ikke eksisterede.

Udover at evalueringen søger at svare på ovenstående spørgsmål, så udgør den samtidig en opfølgning på en tilsvarende rapport udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) og Idrættens Analyseinstitut (Idan) udgivet i 2009 (Danmarks Evalueringsinstitut & Idrættens Analyseinstitut, 2009).

På udvalgte områder forholder evalueringen sig til resultaterne fra 2009-rapporten, men den indeholder især mange nye analyser gennemført med henblik på at besvare en række spørgsmål relateret til udviklingen, og den måde skolerne, specialforbundene, Team Danmark og øvrige interessenter i dag arbejder med ordningen på.

Metode

Evalueringen er gennemført med et 'mixed-methods' analysedesign, der indeholder kvalitative fokusgruppeinterviews med skoler og specialforbund.

Kvantitativt er der inddraget data fra to spørgeskemaundersøgelser udsendt til hhv. atleter og skoler. Derudover er der gennemført en uddannelsesmæssig løfteevneanalyse af, om atleternes faglige performance – målt ved deres gymnasiale karaktergennemsnit på studentereksamensbeviset – er højere, end hvad man ville forvente, hvis de ikke dyrkede eliteidræt, samt om atleternes faglige niveau styrkes som følge af, at de anvender ordningens tilbud om forlængelse og/eller supplerende undervisning.

Endelig indeholder evalueringen en analyse af, hvorvidt ordningen medvirker til at fastholde atleterne i uddannelse og sport, samt hvorvidt ordningen medvirker til at øge atleternes sportslige niveau.

Resultater

Evalueringen tegner et billede af en ordning, der lever op til sit formål i henhold til lovgivningen, og som i dag er en velintegreret og -fungerende del af det gymnasiale uddannelsessystem. Det kommer til udtryk på flere måder.

For det første viser den gennemførte atlet-survey, at 45 pct. af de sportsligt godkendte atleter har været 'tilfredse' med det gymnasiale forløb, de har været igennem, mens 38 pct. har været 'overvejende tilfredse'. Det viser en samlet meget høj grad af tilfredshed.

Også på de skoler, der er uddannelsespartnere med Team Danmark, er der blandt Team Danmark-koordinatorer og rektorer stor tilfredshed med den måde, ordningen konkret fungerer på.

Team Danmark-ordningen består som nævnt af en række fleksible uddannelses tilbud. Lidt flere end ni ud af ti (91 pct.) godkendte atleter har benyttet minimum ét af tilbuddene i Team Danmark-ordningen, mens lige under én ud af ti (9 pct.) angiver, at de *ikke* har benyttet sig af nogen af tilbuddene, selvom de er blevet sportsligt godkendt til det.

Størstedelen (81 pct.) angiver, at de har benyttet deres sportslige godkendelse til at få godskrevet sportsrelateret fravær, mens omkring hver tredje har gjort brug af muligheden for forlængelse af deres gymnasiale uddannelse (33 pct.) eller modtaget supplerende undervisning i forbindelse med sportsrelateret fravær (32 pct.).

For det andet viser evalueringen, at den gymnasiale vej er langt den mest anvendte ungdomsuddannelsesvej blandt de sportslig godkendte atleter. F.eks. har 95 pct. af de atleter, der har modtaget en sportslig godkendelse i 2019, angivet, at de vælger en gymnasial uddannelse som STX (62 pct.), HF (8 pct.), HHX (19 pct.) eller HTX (6 pct.), mens de resterende 5 pct. har angivet, at de vælger en erhvervsuddannelse (EUD eller EUX). Siden 2010

har antallet af sportsligt godkendte atleter på gymnasierne generelt været stigende. I dag er der 63 pct. flere atleter, der bliver sportsligt godkendt, end i 2010.

For det tredje viser evalueringen, at ordningen medvirker til at mindske frafaldet i sport – og i uddannelse – samtidig med, at ordningen styrker de sportslige præstationer, uden at det går ud over det uddannelsesmæssige udbytte for atleterne. Det viser, at ordningen lever op til sit formål. Mere konkret viser evalueringen herunder, at atleter i gennemsnit – og kontrolleret for socioøkonomiske baggrundsforhold – opnår et højere fagligt uddannelsesmæssigt niveau end 'almindelige' elever, og at de atleter, der specifikt gør brug af ordningen, opnår tilsvarende uddannelsesmæssige resultater samtidig med, at de sportsligt præsterer på et højere niveau, end de kunne uden ordningen. Analyserne tyder også på, at ordningen medvirker til at fastholde udøverne i sport, samtidig med at resultaterne ikke tyder på, at atleternes frafald i uddannelse er højere end i normalbefolkningen.

Alt dette sikres i en kontekst, hvor atleterne har en stadigt mere tidspresset hverdag med stigende konkurrence-, trænings- og uddannelsesmæssige krav. Konkret angiver atleterne at bruge tæt på 80 timer ugentligt på uddannelse, sport og arbejde. Det er en stigning i forhold til det tidsforbrug, der blev fundet i den nævnte evaluering af Team Danmark-ordningen, der blev udgivet i 2009, hvor den undersøgte gruppe af gymnasiesøgende atleter angav at bruge omkring 70 timer på samme typer aktiviteter. Set isoleret på tid forbrugt på sportslige aktiviteter, viser evalueringen herunder, at der er sket en stigning fra 25 timer i 2009 til 35 timer i 2020 på tværs af de populationer, der blev undersøgt i 2009 og 2020.

Selvom evalueringen viser, at ordningen gør, at nogle atleter får en uddannelse, de formentlig ikke ville have fået uden – ligesom ordningen støtter dual career-tilværelsen og understøtter atleterne på en hensigtsmæssig måde – så er et af de vigtigste fremadrettede perspektiver, at Team Danmark og eliteidrættens forskellige interessenter til stadighed skal være opmærksomme på de (stigende) uddannelsesmæssige og sportslige krav, atleterne står overfor.

Hvis dette krydspres vokser yderligere, og på samme måde som det har gjort siden ordningen sidst blev evalueret i 2009, så er det tænkeligt, at flere atleter vil fravælge sporten, og nogle falde igennem det støttesystem, som ordningen udgør. Udfordringen er til stadighed at finde nye og fleksible løsninger på atleternes konkrete og praktiske udfordringer med at få dual career-tilværelsen til at gå op.

Lykkes det, vil ordningen også fremadrettet kunne indgå som et konkret og hensigtsmæssigt tiltag, der medvirker til, at elitesystemet i Danmark kan leve op til elitelovens ånd og bogstav om at tilrettelægge systemet, så det understøtter en social og samfundsmæssig ansvarlig udvikling af eliteidrætten.

Indledning

Den såkaldte 'Team Danmark-ordning' har eksisteret siden 1989, hvor den blev indført som forsøg og senere permanentgjort i ungdomsuddannelsesregi – først og fremmest i gymnasieskolen.

Ordnningen gør det muligt for sportsligt godkendte atleter at forlænge ungdomsuddannelsen med et år og få tilbudt støtte samt fleksible ordninger undervejs. F.eks. indeholder ordningen mulighed for etablering af tilbud som study-buddies, godskrevet sportsligt fravær, supplerende og virtuel undervisning og fleksible afleveringsfrister.

Formålet med ordningen er at bidrage til at underbygge den danske eliteidrætslovgivnings fordring om, at støtten til eliteidræt skal tilrettelægges på en social og samfundsmæssig forsvarlig måde. Hjælp til at støtte danske atleters uddannelse sideløbende med eliteidrætskarrieren i såkaldte 'dual career'-forløb har været en konkret operationalisering af denne sociale dimension siden Team Danmark-ordningen startede.

Idrættens Analyseinstitut (Idan) har sammen med Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gennemført en evaluering af ordningen på det gymnasiale område i 2009 (Danmarks Evalueringsinstitut & Idrættens Analyseinstitut, 2009), der mundede ud i en tværministeriel arbejdsgruppe, som i 2011 fremlagde en rapport om eliteudøvere på de danske ungdomsuddannelser.

Gennem årene er der imidlertid sket en udvikling i såvel det omgivende samfund som i idrætten, hvor kravene til unge i mange henseender forekommer at være steget. I uddannelsessystemet er der samtidig gennemført flere reformer. F.eks. blev der i 2005 implementeret studieretningsvalg, i 2006 ændredes karakterskalaen, og senere i 2016 blev der indført korte fælles grundforløb for alle studieretninger.

Team Danmark har på denne baggrund bedt Idrættens Analyseinstitut om at evaluere ordningen igen. Meningen med evalueringen er, at den i dette lys skal virke som grundlag for en eventuel justering af ordningen både i forhold til de konkrete tilbud og eventuelt i lovgivningen. Herunder skal den som et selvstændigt fokusområde evaluere forsøgsordningen på *erhvervsuddannelserne*.

Evalueringen er på denne baggrund opdelt i to særskilte rapporter, der hhv. vedrører:

- 1) Erhvervsuddannelsesområdet
- 2) Det gymnasiale ungdomsuddannelsesområde

De to områder er i forbindelse med forberedelse og dataindsamling blevet behandlet samlet, men hvert område har sit særskilte fokus i selve databearbejdningen og afrapporteringen, hvor de enkelte områder analyseres hver for sig – dog med visse relevante sammenligninger på tværs af de to ordninger.

Denne rapport fremlægger resultaterne af evalueringen af ordningen **på det gymnasiale ungdomsuddannelsesområde**. Erhvervsuddannelsesområdet afrapporteres som nævnt særskilt i evalueringens delrapport 1 – der bærer titlen: 'Evaluering af Team Danmarks tilbud og ordninger på ungdomsuddannelsesområdet. Delrapport 1: Erhvervsuddannelsesområdet' – hvortil der henvises.

Fokus

I forhold til de **gymnasiale ungdomsuddannelser**, der er i fokus i denne rapport, er det primære omdrejningspunkt at evaluere Team Danmarks indsatser, retningslinjer, fleksible rammer og tilbud i ordningen. Det sker blandt andet med fokus på følgende:

- Sportslig godkendelse
- Supplerende undervisning
- Forlængede forløb
- Vejledning
- Team Danmark-uddannelsespartnerkoncept (der omhandler samarbejde med uddannelsesinstitutioner)
- Eliteidrætsklasser
- Faglige præstationer.

Desuden indeholder denne del af evalueringen en registerdataanalyse af karakterer og løfteevne, samt en analyse af fastholdelse i uddannelse og sport. Herunder står spørgsmålet om, hvorvidt de forskellige ordninger gør en forskel uddannelsesmæssigt og/eller sportsligt for de sportsligt godkendte atleter centralt.

Rapportens opbygning

Rapporten er opbygget som følger: Først gives en kort indføring i evalueringens metode, dataindsamling og anvendelse af eksisterende viden og baggrundsmateriale. Herefter gennemføres selve analysen, hvorefter rapportens konklusion sammenfatter og perspektiverer resultaterne.

Rapporten indeholder også et kortfattet resumé indsat i starten, der sammenfatter evalueringens hovedresultater og opmærksomhedspunkter.

Arbejdet med denne delrapport er gennemført i perioden primo december 2019 til primo juni 2020.

Metode og dataindsamling

Evalueringen af Team Danmark-ordningen på ungdomsuddannelserne er gennemført i et 'mixed methods'-design, hvor både kvalitative og kvantitative dataindsamlingsmetoder er taget i anvendelse. Desuden er der inddraget baggrundsmateriale omkring ordningen stillet til rådighed af Team Danmark og gennemført et litteraturreview, som samler op på den

nyeste og mest relevante foreliggende viden om eliteudøvere og dual career-forløb. I det følgende berøres de enkelte delelementer af evalueringens metode nærmere.

Baggrundsmateriale og litteraturreview

Evalueringens litteraturreview har i udgangspunktet mest direkte relevans for denne delrapport 2 af Team Danmark-ordningen på det gymnasiale ungdomsuddannelsesfelt, da de fleste studier af dual career kredser om det boglige område – dvs. atleternes måde at håndtere eliteidrætskarrieren på samtidig med, at de tager en bogligt orienteret uddannelse. Litteraturreviewets hovedpointer søges gennem analysen afprøvet således, at det kan vurderes, i hvilken udtrækning og hvordan evalueringen understøtter eller afkræfter den eksisterende forskning på området.

Dog er der en lang række dual career-problematikker, der også er relevante for erhvervsuddannelsesområdet, og derfor findes der i delrapport 1 en lettere nedkortet version af det følgende litteraturreview.

Ud over indsigterne fra litteraturreviewet, inddrages øvrigt relevant baggrundsmateriale i forbindelse med selve rapportens analyser. Team Danmarks konsulenter har f.eks. indsamlet en del data og erfaringer fra ordningen rundt om i landet. Denne viden indgår i evalueringen som baggrundsviden og er inddraget, hvor det er relevant.

Kvalitativt materiale

I evalueringsprocessen er der på gymnasieområdet gennemført et halvdagsseminar med udvalgte repræsentanter fra gymnasiesektoren. Seminaret har haft til opgave at indhente erfaringer og problemstillinger fra interessenterne på skolerne. Hvad er deres erfaringer med ordningen, og hvad kan der gøres? Desuden er der gennemført fokusgruppeinterviews med deltagelse fra i alt ti gymnasieskoler vedrørende ordningen. Her deltog koordinører og rektorer fra gymnasierne.

Ydermere er der inddraget interessenter fra Team Danmarks støttede sportsgrene for at få deres specifikke syn på ordningerne. Det er sket i form af et fokusgruppeinterview med specialforbundsrepræsentanter fra roning, sejlsport, badminton, håndbold, fodbold og cykling, der er nogle af de idrætsgrene, der prioriteres højest i Team Danmarks støttekoncept og har mange atleter med sportslig godkendelse.

Atleterne inden for disse sportsgrene er dem med højest internationalt medaljepotentiale og typisk de atleter, der har den største trænings- og konkurrencebelastning. Det er særligt interessant at få input fra denne gruppe af sportsgrene i forhold til ordningens måde at fungere på.

Kvantitativt materiale

Resultaterne fra seminarierne og de gennemførte fokusgruppeinterview har dannet udgangspunkt for udarbejdelse af en survey, der er udsendt til alle nuværende og tidligere sportsligt godkendte gymnasieelever på årgangene 2010-2019. Atleternes svar på survey-spørgsmålene udgør et af de store delelementer af evalueringens kvantitative dimensioner.

Hverken Team Danmark eller andre instanser fører registre over præcist, hvor mange sportsligt godkendte atleter der reelt anvender eller har anvendt ordningen på gymnasieområdet. I Team Danmarks egen database er det registreret, at 6.381 atleter har fået en sportslig godkendelse med henblik på at gøre brug af ordningen på en gymnasial uddannelse i perioden 2010-2019. Ud af denne population har 3.826 atleter besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 60.

Hvis Team Danmarks database er et godt udtryk for antallet, der reelt efterfølgende vælger at gøre brug af ordningen på de gymnasiale uddannelser, så er surveyens svarsample tilstrækkeligt dækkende og repræsentativt.

Sammenholder man således svarsamplet med fordelingerne i Team Danmarks egne databaser, viser kønsfordelingen sig stort set ens i svarsamplet, hvor mænd udgør 50 pct. af besvarelsenerne, og i databasen, hvor de udgør 57 procent.

Også fordelingen på idrætsgrene er tilstrækkelig sammenlignelig. Her er de største idrætsgrene repræsenteret i stort set samme omfang som i databasen. Det er meget tilfredsstillende og medvirker til at gøre evalueringens analyser robuste.

På denne baggrund giver informationerne fra besvarelsenerne fra atleterne, der anvender ordningen på de gymnasiale uddannelser, solid viden om deres forhold, der sammen med de kvalitative data samt baggrundsmateriale og litteraturreview danner det samlede grundlag for evalueringens konklusioner.

I relation til spørgsmålet om, hvorvidt Team Danmark-ordningen gør en forskel i forhold til sportsligt og uddannelsesmæssigt niveau, indeholder evalueringen derudover en analyse af ordningens såkaldte 'løfteevne' sportsligt og uddannelsesmæssigt.

Herunder sammenlignes på tværs af sportsligt godkendte atletgrupper i forhold til deres udbytte af hhv. at bruge og ikke bruge ordningen (på trods af sportslig godkendelse). Det sker under kontrol for relevante baggrundsvARIABLE med henblik på at udpege den eventuelle effekt af 'ordningen i sig selv'.

Via Danmarks Statistiks forskerservice er de relevante registervARIABLE på surveyens respondenter blevet parret med deres afgivne svar, hvilket dermed har muliggjort den metodisk bedst mulige analyse af spørgsmålet til dato.

Analysen gennemføres alene for gymnasieområdet, da det foreliggende indsamlede data – for de gymnasiesøgende atlethers vedkommende – er tilpas robust til at gøre det.¹

Det skal dog nævnes, at analysen er vanskelig at lave i forhold til det sportslige niveau, da der ikke eksisterer objektive resultatmål på tværs af sportsgrene. På uddannelsesområdet inddrager evalueringen den gennemsnitskarakter, der står på atleternes studentereksamenbevis, som standardiseret effektmål, men hvad angår det sportslige område, foreligger der ikke på samme måde ensartede mål for præstation. De varierer fra sportsgren til

¹ På erhvervsuddannelsesområdet er der for få atleter.

sportsgren og fra disciplin til disciplin. Derfor inddrages nogle subjektive mål på dette område, der beskrives nærmere i analysen. Endelig bruges evalueringens kvantitative materiale også til at vurdere frafald i forhold til sportslig og uddannelsesmæssig karriere.² Den nærmere metodiske fremgangsmåde for de omtalte analyser af løfteevne skitseres senere i rapporten.

Ud over surveyen udsendt til de sportsligt godkendte atleter, er der udsendt en survey til alle Team Danmarks uddannelsespartnerskoler, hvor der går atleter med sportslig godkendelse. Surveyen indeholder spørgsmål vedrørende ordningens måde at fungere på, problemstillinger ved den samt ønsker og holdninger omkring ordningens fremtid. 71 pct. af skolerne har besvaret spørgeskemaet, hvoriblandt både store og små skoler er repræsenteret. På nogle skoler har rektor og Team Danmark-koordinator udfyldt separate spørgeskemaer, mens de på andre skoler har udfyldt skemaet i fællesskab.

Samlet giver de kvantitative data i samspil med de kvalitative data, litteraturreviewet og det øvrige baggrundsmateriale et ganske robust og omfattende datamateriale til at vurdere Team Danmark-ordningens måde at fungere på, på det gymnasiale ungdomsuddannelsesområde.

I det kommende kapitel danner evalueringens litteraturreview udgangspunktet for rapportens øvrige analyser, der følger derefter.

² Data fra evalueringens kvalitative dele supplerer dog de kvantitative data.

Litteraturreview: Hvad ved vi om dual career?

Dette kapitel har til formål at skabe et overblik over den nyere litteratur vedrørende dual career-forløb, dvs. forløb hvor elitesportsudøvere tager en uddannelse sideløbende med deres elitesportskarriere.

Det sker, fordi de fleksible ordninger på ungdomsuddannelserne netop er et initiativ, der skal muliggøre dual career, så udøverne trives bedre og højner deres muligheder for at præstere bedre sportsligt og uddannelsesmæssigt.

Selvom begrebet 'dual career' også indebærer videregående uddannelse kombineret med en karriere i elitesport, fokuserer dette review på kombinationen af ungdomsuddannelse og elitesport, da det er omdrejningspunktet for evalueringen.

Til at skitsere det overordnede forløb for en atlets dual career er Wylleman & Lavalles (2004) holistiske model blandt de mest citerede (se figur 1). Modellen struktureres efter transitioner i livet fra dual-career atletens perspektiv, og skelner mellem transitioner på fire forskellige niveauer. De lodrette streger i tabellen indikerer det omtrentlige tidspunkt for transition mellem de forskellige faser. Det er kendetegnende, at de forskellige overgange mellem forskellige faser i modellen stiller nye krav til atleten og kan være kritiske steder at have opmærksomhed, hvis f.eks. fastholdelse af atleten i sport og/eller uddannelse er målet.

Figur 1: Den holistiske model

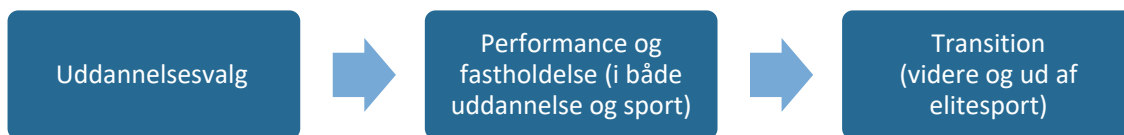
Alder	10	15	20	25	30	35
Atletisk niveau	Begyndende	Udviklende		Mestrende		Afbrydende/afsluttende
Psykologisk niveau	Barndom		Ungdom	Voksen		
Psyko-socialt niveau	Forældre Søskende Ligesindede		Ligesindede Trænere Forældre	Partner Trænere	Familie (Træner)	
Akademisk/ erhvervs- mæssigt niveau	Grundskole	Ungdomsuddannelse		Videregående	Erhvervstræning Professionel karriere	

Den holistiske model kan desuden give nogle værdifulde fingerpeg om, hvor det er relevant at kigge hen, når udviklingen for dual career-atleter skal evalueres. Da modellen omfatter hele eliteatletens karriereforløb set fra atletens perspektiv, bliver den imidlertid både meget omfattende og meget overordnet i relation til en undersøgelse af Team Danmark-ordningen, der centrerer sig om atleternes forløb i alderen fra 15-20 år. Dvs. et forløb, der fortrinsvis ligger i den udviklende fase – sådan som det er vist i modellen.

Opbygningen af dette review kan derfor mere præcist sættes ind i et systemisk perspektiv på dual-career forløbene, hvor der fokuseres på atletens plads i forholdet mellem

uddannelsessystemet og sportssystemet. Kapitlets opbygning følger en række centrale temaer i litteraturen, som samtidig spejler kronologien i atleternes dual career.

Figur 2: Grundlæggende faser i dual career-forløb samt transition til livet efter elitesport

Afsnittet indledes med en diskussion om, hvad der i første omgang påvirker atleternes uddannelsesvalg. Da litteraturen på dette område er relativt sparsom, inddrages Olesen, Nielsen og Skrubbeltrangs forskningsprojekt 'Idrætsskoler – plads til idrætstalenter i den danske folkeskole' (Nielsen & Olesen, 2014; Nielsen, Olesen, & Skrubbeltrang, 2017; Olesen, Skrubbeltrang, & Nielsen, 2015), selvom denne evaluering omhandler ungdomsuddannelsesniveaueet.

Dernæst følger en række centrale pointer fra forskningen om sammenhængen mellem dual career-forløb og performance. Første del af afsnittet har fokus på uddannelsesperformance. Herefter flyttes fokus til atleternes sportslige performance, mens de er i dual career-forløb.

Centralt i litteraturen omkring dual career står spørgsmålet om, hvorvidt det at dyrke elitesport har en positiv afsmittende effekt på uddannelsesmæssig performance og omvendt. Herunder om de fleksible ordninger kan gøre en forskel i forhold til det ene eller andet område.

Efter det indledende fokus på performance, ser vi på sammenhængen mellem dual career-forløb og fastholdelse i både elitesport og uddannelsessystemet. Af teoretiske og formidlingsmæssige grunde slås afsnittet om fastholdelse i sport og uddannelse sammen i ét.

Spørgsmålet om transition videre i uddannelsessystemet/på arbejdsmarkedet og senere ud af elitesport ligger udenfor evalueringens interessefelt. Derfor behandles denne del af figur 2 ikke.

Uddannelsesvalg

Rapporten 'Idrætslevers tilblivelse og transitioner – idrætsskoler som ny standard for tidlig talentudvikling i Danmark' (Nielsen et al., 2017) udgør den afsluttende udgivelse i forskningsprojektet 'Idrætsskoler – plads til idrætstalenter i den danske folkeskole'. På trods af sit fokus på folkeskoleelever, indeholder rapporten relevante pointer med hensyn til forholdet mellem idrætstalenter og uddannelse.

I rapporten undersøges blandt andet, hvordan idrætsskolerne understøtter eleverne i deres 'tilblivelse' som idrætstalenter. Særligt relevant for denne evaluering undersøges det også, hvordan idrætsskolerne er med til at sætte scenen for idrætstalenternes dual career-forløb og videre ungdomsuddannelsesvalg.

Ved hjælp af survey- og registerdata for 1.145 idrætstalenter viser Nielsen et al. (2014), at der findes en overrepræsentation af idrætstalenter, der vælger gymnasiale uddannelser, og en underrepræsentation ved erhvervsuddannelserne. Dette kan ifølge forfatterne delvist forklares med henvisning til den socioøkonomiske sammensætning i gruppen af idrætstalenter, hvis gennemsnit på det socioøkonomiske indeks er højere end landsgennemsnittet (Nielsen & Olesen, 2014, p. 22f). Men selv når der tages højde for socioøkonomi, kan der konstateres en underrepræsentation på erhvervsuddannelserne blandt idrætstalenterne.

Tabel 1: Idrætstalenter og øvrige folkeskoleelevers valg af ungdomsuddannelse efter folkeskolen, pct.

	Idræts elever	Alle unge 15/16
STX	48	47
HF	5	5
HHX	33	14
HTX	3	8
Erhvervsuddannelser	8	18
Andet	4	7

Kilde: Nielsen et al., (2017: 104)

I samme tråd finder Küttel (2017), i en anden undersøgelse, at kun 11 pct. af de danske atleter har taget en erhvervsuddannelse. Til sammenligning har hhv. 8 og 44 pct. af de polske og schweiziske atleter gennemført en erhvervsuddannelse.

Ser vi på tværs af idrætsgrene, skiller ishockey sig ud ved at være den eneste sport, hvor størstedelen af atleterne vælger en erhvervsuddannelse efter at have afsluttet folkeskolen. Derudover finder Nielsen et al. (2017) markante forskelle mellem, hvilken slags gymnasial uddannelse idrætstalenterne vælger på tværs af de forskellige sportsgrene. Specifikt peger forfatterne på fodbold- og ishockeyspilleres større tilbøjelighed til at vælge HHX og svømmernes større tilbøjelighed til at vælge HTX. Det kan ses i tabel 2.

Tabel 2: Idrætstalenternes valg af ungdomsuddannelse efter folkeskolen fordelt på idrætsgrene, pct.

	STX	HF	HHX	HTX	EUD	Andet
Fodbold	37	6	48	1	8	1
Håndbold	59	2	34	2	3	1
Svømning	52	7	15	19	2	1
Ishockey	7	8	27	5	30	23
Badminton	58	7	29	0	1	4
Basketball	80	6	4	6	2	2

Kilde: Nielsen et al., (2017: 104).

Nielsen et al. (2017) undersøger ikke, hvorvidt eller hvordan idrætstalerne bliver rådgivet af trænere, lærere, forældre eller forbund forud for deres valg af ungdomsuddannelse eller elevernes egne overvejelser om deres valg. Det er derfor svært at udtale sig om de konkrete årsager til, hvorfor atleternes valg af ungdomsuddannelse adskiller sig fra de øvrige folkeskoleelever. Det må på baggrund af litteraturen blot konstateres, at sådan forholder det sig, og i forhold til erhvervsuddannelsesområdet stiller det nogle spørgsmål, denne evaluering behandler i delrapport 1.

Nielsen et al. (2017) lægger imidlertid vægt på, hvordan idrætsskolerne forbereder eleverne på en dual career-tilværelse, og det er derfor nærliggende at tænke, at atleterne søger mod de gymnasiale uddannelser, fordi der er mulighed for at blive tilknyttet standardiserede dual career-forløb. På undersøgelsestidspunktet var det ikke muligt at være tilknyttet Team Danmark-ordningen på erhvervsuddannelserne. I en opfølgende survey oplyser 46 pct. af de tidligere idrætselever, at de er tilknyttet et særligt idrætsspor på deres uddannelse, mens 32 pct. angiver, at de er på en elitesportsordning.

Dette synes at indikere en tiltræknings effekt af dual career-ordningen på de gymnasiale uddannelser. Küttel (2017) supplerer dette argument med pointen om, at den lange historie med dual career-forløb på de gymnasiale uddannelser har medført en form for stafhængighed, der gør de gymnasiale uddannelser til det naturlige valg for atleter. Grunden til, at vi ser markant flere atleter på de schweiziske erhvervsuddannelser, er dermed ikke blot en konsekvens af strukturelle forskelle, men forårsaget af et komplekst samspil mellem strukturelle forskelle i dual career-tilbuddene og kulturelle forskelle i uddannelsesvalget blandt atleterne.

Mange af disse pointer kan genfindes i denne evalueringens kvalitative materiale. Det vender vi nærmere tilbage til, og desuden henvises der til evalueringens delrapport 1.

Hvad gør dual career og fleksible ordninger ved performance i uddannelse og sport?

Uddannelse

Meget af den tidlige litteratur i 1970'erne og 1980'erne om dual career-atleternes uddannelsesmæssige præstationer pegede på, at tilværelsen som dual career-atlet var hindrende for

uddannelsesmæssig succes. Atleterne brugte så meget tid på deres sport, at man hypotetisk antog, at det måtte gå udover deres karakterer i skolen og dermed også, hvor højtuddannede eller dygtige de blev. En række nyere forskningsresultater peger imidlertid i den anden retning (Jonker, Elferink-Gemser, & Visscher, 2009).

I dansk sammenhæng viste den seneste evaluering af Team Danmark-ordningen således, at karaktergennemsnittet for dual-career atleter lå på niveau med landsgennemsnittet for samtlige studenter på STX (Danmarks Evalueringsinstitut & Idrættens Analyseinstitut, 2009).

I samme tråd undersøger første rapport i forskningsprojektet 'Idrætsklasser – plads til idrætstalenter i den danske folkeskole: Idrætslevers erfaringer med idrætsklasser' (Nielsen & Olesen, 2014), hvilke oplevelser og effekter eleverne har haft af folkeskolens idrætsklasser.

For at se hvorvidt atleter klarer sig værre eller bedre end de øvrige folkeskoleelever, sammenlignes de 403 idrætslevers afgangskarakter i 9. klasses dansk læsning og matematisk problemløsning med de tilsvarende afgangskarakterer for de 820 øvrige 'normale' folkeskoleelever på skolerne med idrætsklasser.

For dansk læsning finder projektet en effekt af både socioøkonomisk baggrund, køn og etnicitet, men ikke nogen selvstændig effekt af at være idrætslev. I analysen af elevernes karakterer i matematisk problemløsning finder forfatterne igen en effekt af socioøkonomi, køn og etnicitet, men denne gang er der også en effekt af de forskellige elevtyper (hvorvidt man er idrætslev eller ej).

Konkret viser analysen, at idrætslever gennemsnitligt får højere karakterer i matematisk problemløsning end de øvrige folkeskoleelever. Det betyder, at der er en selvstændig effekt af at være idrætslev, og medmindre denne effekt kan tilskrives andre bagvedliggende faktorer, der ikke er kontrolleret for, er det denne selvstændige effekt, som typisk betegnes som ordningens 'løfteevne'.

Også i den internationale forskning er sammenhængen mellem dual career og akademisk niveau blevet undersøgt. I et bredt citeret studie ser Jonker et al. (2009) på to grupper, der hver består af 200 hollandske atleter. Den ene gruppe var under sekundær uddannelse i 1992/1993, mens den anden gruppe var elever i 2006/2007. For at undersøge atleternes akademiske niveau blev hver af de to grupper delt ind i atleter, der undergik præ-universitetsuddannelse, og atleter, der var i gang med præ-erhvervsuddannelse.

Jonker et al. (2009) finder, at andelen af atleter indskrevet på universitetsforberedende uddannelser var højere end det nationale gennemsnit i både 92/93 og 06/07, om end denne forskel kun er statistisk signifikant i 06/07. Dette betyder altså, at elitesportsatleterne havde et højere akademisk niveau end landsgennemsnittet i 06/07, men ikke i 92/93.

Det nationale gennemsnit af atleter indskrevet på universitetsforberedende uddannelse er ikke signifikant forskelligt mellem de to årgange, hvilket indikerer en stabilitet i andelen af atleter på universitetsforberedende uddannelser over årene. Samtidig er andelen af atleter indskrevet på universitetsforberedende uddannelser signifikant større for årgang 06/07 end for årgang 92/93. Dette indikerer således, at elitesportselevernes akademiske niveau er steget fra 92/93 til 06/07.

Herudover ser Jonker et al. (2009) på andelen af atleter, der enten har gået et skoletrin om eller har et utilfredsstillende gennemsnit. På disse punkter finder forfatterne ingen signifikant forskel mellem atleterne i årgang 92/93 og 06/07.

Både i dansk og international kontekst er det således blevet demonstreret, at dual career-atleter klarer sig enten lige så godt eller bedre end deres jævnaldrende ikke-atleter. Men hvad er årsagen til dette?

Angående løfteevnen af en elitesportsordning bemærker Jonker et al. (2009), at alle atleterne fra årgang 06/07 var tilknyttet en ordning, mens det samme gjaldt for størstedelen af atleterne i 92/93. Målsætningen for Jonker et al. (2009) er derfor ikke at udtale sig om elitesportsordningens løfteevne, men derimod hvorvidt der er noget iboende ved at være eliteatlet, der fremmer uddannelsesmæssig præstation. Jonker et al. (2009) antager derfor, at tilpassede uddannelsesordninger til elitesportsudøverne kun er af sekundær betydning for deres uddannelsesniveau.

For at forklare den signifikant større andel af atleter, der undergik universitetsforberedende uddannelse i 06/07, ser forfatterne i stedet på konsekvenserne af den øgede professionalisering, der har præget sportsverdenen i perioden mellem de to årgange. Konkret peger de på den øgede betydning af selvregulerende kompetencer blandt elitesportsudøvere.

Elitesportsudøvere præsterer således bedre i uddannelsessammenhæng i 2006 end i 1992, fordi man ikke kan være elitesportsudøver i 2006 uden at besidde stærke selvregulerende kompetencer, som – ifølge studiet – på den anden side også gør atleten i stand til at præstere bedre i uddannelsessystemet.

Ikke desto mindre viser Idans seneste brugertilfredshedsundersøgelse blandt Team Danmark-atleterne (Storm, Rask, Nielsen, & Holskov, 2018), at elever med sportslig godkendelse på ungdomsuddannelserne i vid udstrækning benytter sig af Team Danmark-ordningens tilbud. Det kan ses i tabel 3.

Tabel 3: Brug af og tilfredshed med Team Danmark-ordningens tilbud, pct. og gennemsnit

	Flytning af eksamen	Supplerende undervisning	Forlængelse af uddannelse
Andel	36,18	53,29	23,03
Tilfredshed (skala fra 1 til 7)	6,31	5,99	6,11

Baseret på data fra Storm et al. (2018) (n=152).

Mere end en tredjedel (36 pct.) angiver, at de har benyttet deres sportslige godkendelse til at få flyttet en eksamen, mens over halvdelen (53 pct.) oplyser, at de har gjort brug af supplerende undervisning. Derudover angiver omkring en fjerdedel (23 pct.), at de gør brug af tilbuddet om forlængelse af deres uddannelse.

Brugen af tilbuddene forklarer ikke i sig selv, hvorfor atleterne ofte klarer sig godt uddannelsesmæssigt, men det indikerer dog, at dual career-tilbuddene understøtter dem.

Samlet set præsterer atleterne altså på niveau eller bedre end deres jævnaldrende. Dette er dog ikke at forveksle med en egentlig løfteevne af dual career-forløb, da der, som Jonker et al. (2009) bemærker, kan være en selvstændig effekt af det at være elitesportsudøver. For at kunne foretage en egentlig løfteevneanalyse af en dual career-ordning er det derfor nødvendigt at kontrollere for denne effekt, dvs. at sammenligne karaktergennemsnit for elitesportsudøvere på dual career-forløb med elitesportsudøvere uden for dual career-forløb.

Som nævnt indledningsvist foretager denne evaluering en sådan sammenligning med henblik på at afdække ordningens isolerede effekt for så vidt angår gymnasieområdet, hvor det er muligt at anvende tilstrækkeligt robust data. Rapporten foretager også en analyse af, om det at være eliteatlet i sig selv har en løfteevne på karakterniveauet. Analyserne præsenteres senere i denne rapport.

Elitesport

Litteraturen om, hvordan atleternes præstationer rent sportsligt påvirkes af dual career-forløb, er udfordret af en række metodiske forhold. Først og fremmest udfordres forskningen af, hvor svært det er at få adgang til en relevant kontrolgruppe. For at undersøge en potentiel sportslig løfteevne af en dual career-ordning kræver det tilsvarende – som nævnt i forhold til uddannelsesområdet – at det er muligt at sammenligne med tilsvarende atleter, som ikke er tilknyttet et dual career-forløb.

Derudover er der på tværs af idrætsgrenene en udfordring i forhold til fraværet af et objektivi-
tetspræstationsmål. I flere individuelle sportsgrene er der officielle ranglister, som kan udgøre et objektivi-
tetsmål for præstation, men ved holdsport bliver billedet hurtigt mere mudret. En analyse af dual career-atleternes præstation kan derfor med fordel indsnævres til kun at omfatte enkelte sportsgrene (se f.eks.: Totterdell, 2000), basere sig på atleternes subjektive vurdering af deres præstation (se f.eks.: Levy, Nicholls, & Polman, 2011) eller præstation ved enkelte events.

I Totterdells (2000) analyse af sammenhængen mellem cricketspilleres humør og subjektive præstation benyttedes både et subjektivt og et objektivt mål for præstation. Da undersøgelsen udelukkende fokuserer på cricket, er det muligt at udvælge enkelte statistikker (i dette tilfælde gennemsnit for batting og bowling), som kunne udgøre objektive præstationsmål. Da Totterdell var interesseret i påvirkningen af spillernes humør, er det dog det subjektive mål, der var af primær interesse, og derfor konstruerer Totterdell en skala fra dårlig til god præstation.

For at undersøge, hvorvidt det subjektive mål rent faktisk også afspejler cricketspillernes objektive præstation, foretager Totterdell et robusthedscheck ved at se på korrelationen mellem de to mål. Testen viste, at der er en signifikant sammenhæng mellem spillernes batting gennemsnit og deres subjektivt opfattede præstation, mens der ikke er en signifikant sammenhæng til deres bowling gennemsnit.

Om end der kun fandtes signifikant sammenhæng for det ene mål, korrelerede begge mål med den subjektive præstation i den forventede retning: Jo bedre objektiv præstation desto bedre subjektiv præstation. Denne test giver derfor merit til ideen om, at subjektive præstationsmål kan indfange (i hvert fald dele af) objektive præstationer. Senere i denne rapportes analyse vil vi derfor anvende sådanne subjektive mål til at indfange spørgsmålet om sportslig præstation pga. fraværet af gode standardiserede og tværgående objektive mål.

Et andet eksempel er Bundgaards (2017) undersøgelse af danske dual career-atleters præstationer ved OL i 2016. Her viser Bundgaard, at selvom dual career-atleter udgjorde blot 38 pct. af den danske OL-delegation, stod de for 55 pct. af de danske medaljer og 58 pct. af de danske top 8-point. Elever på ungdomsuddannelser stod for 9 pct. af den danske delegation til OL, men hentede 13 pct. af Danmarks medaljer og 16 pct. af Danmarks top 8-point. Både dual career-atleter generelt og dual career-atleter på ungdomsuddannelser specifikt stod altså for en uforholdsmæssig stor del af de danske medaljer og top 8-point.

Også Aquilina (2013) bemærker den voksende betydning af dual career-atleter i international elitesport. F.eks. nævner hun, at den britiske delegation ved OL i 2012 blev repræsenteret udelukkende eller overvejende af dual career-atleter ved en lang række idrætsgrene, og at hele 65 pct. af den finske delegation til OL i 2012 var dual career-atleter. Grundet de nævnte metodiske udfordringer ved en kvantitativ analyse af dual career-forløbenes sportslige løfteevne, vælger Aquilina en kvalitativ tilgang bestående af dybde-interviews med 18 dual career-atleter fra Frankrig, Finland og Storbritannien.

På denne baggrund finder Aquilina (2013) en række typiske argumenter fra udøverne om de gensidige fordele mellem sport og uddannelse. Først og fremmest giver dual career-tilværelsen atleterne mulighed for at sætte sporten i perspektiv, da uddannelse tilføjer et aspekt til deres liv, og det letter presset på atleterne, hvilket kan gøre, at de præsterer bedre sportsligt.

Et andet svar på de metodiske udfordringer ved kvantitative studier af sportslig performance er at fokusere på træningstid som en proxy for præstation ud fra den antagelse, at en øget træningsmængde alt andet lige vil føre til bedre præstationer.

I denne sammenhæng er det interessant, at den seneste evaluering af ordningen viste, at elever, der havde valgt et forlænget uddannelsesforløb, i gennemsnit rapporterede, at de brugte mere tid på træning end elever, der ikke havde valgt et forlænget forløb (Danmarks Evalueringsinstitut & Idrættens Analyseinstitut, 2009). Denne undersøgelse havde dog ikke fokus på ordningens sportslige løfteevne, hvorfor træningstid er det tætteste vi kan komme på en proxy.

Opsummerende er forskningen om sportslig løfteevne begrænset af en række metodiske problemstillinger. En række undersøgelser viser dog, at selvrapporterede præstationsmål kan udgøre en proxy i manglen på et objektivt mål. Event-begrænsede og kvalitative undersøgelser indikerer samtidig, at dual career-atleter ikke præsterer dårligere end andre atleter, og at der findes stærke argumenter for, at dual career ligefrem kan øge atleternes præstation. I analysen forfølges dette spørgsmål yderligere.

Fastholdelse i idræt og uddannelse

Centralt i denne evaluering står spørgsmålet om, hvorvidt den fleksible ordning virker. Det skal forstås således, at udover at vurdere om den potentielt medvirker til at øge atleternes præstation sportsligt og uddannelsesmæssigt, så er spørgsmålet også, om den bidrager til, at atleterne fastholdes i både uddannelse og sportskarrieren.

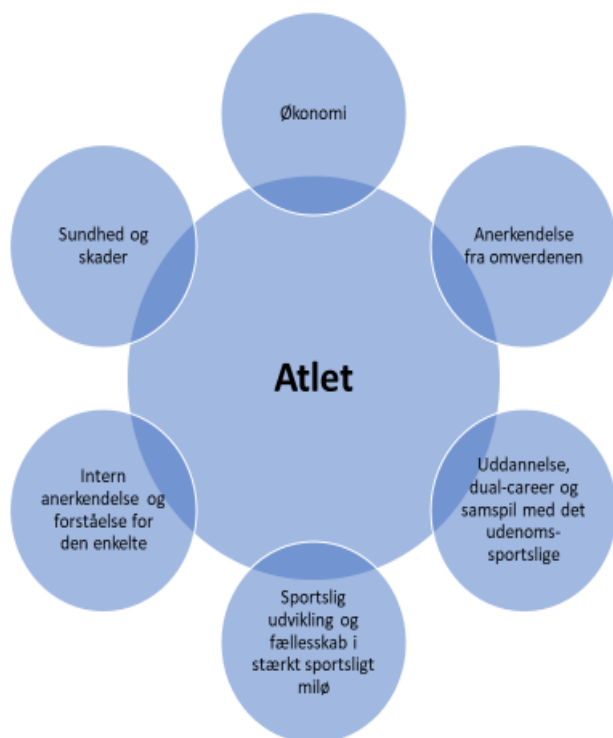
Forskningen på området peger på, at selvom man i praksis kan observere frafald i uddannelse og sport som adskilte fænomener, lader de sig på et teoretisk plan bedre forstå som en del af samme mekanisme. Begge dele må nemlig ses som udtryk for en underliggende generaliseret udbrændthed hos atleterne.

Udbrændthed forårsaget af særligt uddannelsesmæssigt pres kan således også komme til udtryk gennem et sportsligt frafald, og omvendt kan udbrændthed forårsaget af et sportsligt pres også manifestere sig som frafald på uddannelsen (Sorkkila, Ryba, Selänne, & Aunola, 2018). Dette er nogle af de interviewede respondenter i denne evaluering blandt andet inde på, og det vender vi tilbage til i analysen.

Det er vigtigt at understrege, at selvom man altså teoretisk kan forstå de to fænomener som udtryk for den samme mekanisme, er den praktiske skelnen mellem frafald i sport og uddannelse fortsat central, når der skal skabes indsatser for at bekæmpe frafald, da de konkrete faktorer, der bidrager til udbrændthed, er kontekstafhængige.

I evalueringen af Team Danmarks støttekoncept i 2017 identificerer Storm et al. (2017) en række faktorer for fastholdelse. Selvom rapporten ikke kun omfatter dual career-atleter og fokuserer på fastholdelse i sporten, kan (dele af) modellen også benyttes ift. at forstå fastholdelse af atleten i uddannelse, hvis vi følger pointen fra Sorkkila et al. (2018) om forskellige manifestationer af udbrændthed.

Figur 3: Faktorer for fastholdelse

Kilde: Storm et al., (2017, p. 15)

Øverst i figuren kan de økonomiske vilkår for atleter i sportsgrene med lav kommerเชียลiseringsgrad fungere som en presfaktor i forhold til at vælge sporten fra. Dette gælder i mindre grad unge atleter, hvor mange af deres jævnaldrende f.eks. også kun modtager SU, men i høj grad ældre atleter, hvor indkomstforskellen mellem atleter og deres jævnaldrende stiger. Interessant nok peger Storm et al. (2017) dog også på, at svære økonomiske vilkår i sporten kan fungere som incitament til at blive på uddannelsen for fortsat at kunne modtage SU. Opbygningen af SU-systemet kan altså være med til at holde økonomisk trængte atleter i uddannelse, selvom de måske reelt ikke ønsker det.

Også spørgsmålet om anerkendelse står særligt centralt for atleterne. For det første søger atleterne en anerkendelse fra omverdenen af den indsats og opofrelse, som en elitesportskarriere kræver. Hvis ikke omverdenen anerkender den disciplin og vilje, som atleterne lægger i deres karrierer, og de kompetencer, som bliver erhvervet gennem en elitesportskarriere, kan det have en negativ indvirkning på atleternes motivation til at holde ved sporten.

Omvendt kan den manglende anerkendelse også give atleterne en opfattelse af, at en dual career-tilværelse ikke er mulig, hvorfor atleterne vil fravælge uddannelsen. Med hensyn til den interne anerkendelse er det blandt andet vigtigt at trænere og andre tæt på atleten udviser forståelse for de til- og fravalg, atleten træffer. Dette perspektiv kan igen udvides til også at omfatte uddannelsessiden, hvor der ligeledes er behov for anerkendelse af atletens valg fra lærere, studievejledere og rektorer.

Storm et al. (2017) peger også på uddannelse og dual career-forløb, som en selvstændig faktor for fastholdelse i sporten. En del af dette er de praktiske foranstaltninger, som f.eks. supplerende undervisning eller flytning af eksaminer. Men derudover kan studiet også give en "mental lettelse, struktur og retning på hverdagen" (Storm et al., 2017, p. 17). Foruden det praktiske element er der således også en identitetsmæssig påvirkning af dual career-tilværelsen, der kan hjælpe med fastholdelse i sporten.

I deres undersøgelse af udbrændthed blandt svenske atleter finder Gustafsson et al. (2008) ligeledes, at uddannelse og dual career kan være væsentlige identitetsmæssige faktorer for at undgå udbrændthed. Undersøgelsen baserede sig på interviews med 12 svenske atleter, der alle havde droppet deres sport på eliteniveau som følge af udbrændthed. I forhold til denne undersøgelse er et særligt interessant fund, at et præstationsbaseret selvværd og en endimensionel identitet som atlet kan give atleterne en følelse af at være fanget i sporten.

Dette kan føre til, at atleterne presser sig selv, indtil de brænder ud. Ved at være tilknyttet et dual career-forløb tilføjer atleterne endnu et aspekt til deres identitet, som kan bidrage til at atleterne ikke føler sig fanget i sporten og ender med at presse sig selv ud i mentalt ustabile situationer.

Undersøgelsen af de svenske atleter viser dog samtidig, at forholdet mellem dual career og udbrændthed ikke er entydigt positivt. Samtlige 12 atleter pegede således på, at skolearbejdet var en markant stressfaktor, og at deres præstationer i skolen led under, at de blev nødt til at afsætte tid til træning. Lignende resultater er også fundet i en dansk kontekst (Küttel & Larsen, 2020).

Tidligere undersøgelser viser, at atleterne da også bruger ganske betydeligt med tid på deres sportsaktiviteter, uddannelse og eventuelt arbejde. Den seneste undersøgelse af Team Danmark-ordningen på gymnasier viste, at eleverne i gennemsnit havde en arbejdsuge på omkring 70 timer, når man regner de tre aktiviteter sammen (Danmarks Evalueringsinstitut & Idrættens Analyseinstitut, 2009). Dette er fuldt ud på niveau med andre tidligere undersøgelser af atleternes tidsforbrug (Storm, 2008).

Ikke desto mindre viste den seneste evaluering samtidig, at atleternes frafald på uddannelserne lå på niveau med deres jævnaldrende. Disse resultater bakker således op om den kvalitative forskning præsenteret i dette afsnit.

Slutteligt bør samspillet og koordinationen mellem sporten og skolen fremhæves som en faktor for fastholdelse. Ifølge Mathorne og Henriksen (2019) er integrerede indsatser, hvor skole, specialforbund og klub er fælles om talentarbejdet, et væsentligt element i den succesfulde talentudvikling.

Integrerede indsatser indebærer, at uddannelsessiden og sportssiden er i stand til at kommunikere og koordinere deres indsats løbende. I fraværet af koordination mellem de forskellige aktører kan atleten opleve, at de bliver hevet i fra flere sider (Mathorne & Henriksen, 2019), hvilket kan bidrage til et forøget stressniveau for atleterne.

Samarbejde mellem forskellige interessenter omkring atleterne kan altså virke positivt på dual career-forløbet.

Sammenfatning

Opsummerende kan litteraturen om dual career-atleter sammenfattes ved følgende:

- De danske atleter er overrepræsenterede på de gymnasiale uddannelser, hvor særligt STX tager størstedelen af eleverne.
 - Dette skyldes både manglen på standardiserede dual career-forløb på erhvervsuddannelsesområdet og en kultur blandt atleterne om at vælge gymnasiale uddannelsesretninger.
- Atleter klarer sig generelt set lige så godt (og i nogle tilfælde bedre) end deres jævnaldrende på uddannelserne.
 - Hvorvidt dette skyldes tilgængeligheden af dual career-forløb eller noget andet kræver yderligere forskning for at afklare.
- Dual career-atleter klarer sig sportsligt lige så godt som andre atleter.
 - Forskningen er udfordret af manglen på objektive præstationsmål, men selvrapporterede subjektive vurderinger kan give en indikation.
- Dual career-forløb kan bidrage til at modvirke udbrændthed hos atleter, og atleter på dual career-forløb har ikke et større frafald på uddannelserne.
 - Dual career-forløb bidrager til fastholdelse i både sport og uddannelse gennem en praktisk komponent, der giver atleterne en bedre mulighed for at håndtere den store arbejdsbelastning, og en identitetsmæssig komponent, der giver atleterne et bredere perspektiv på tilværelsen.

Analyse: Team Danmark-ordningens måde at fungere på

Litteraturreviewets pointer, som blev gennemgået i det forrige afsnit, giver indblik i, hvordan den eksisterende forskning på området har angrebet forskellige spørgsmål vedrørende dual career-forløb for elitesportsudøvere.

I denne del af evalueringen fremlægges resultaterne fra det data, der er samlet ind i forbindelse med evalueringsarbejdet. Gennem analysen belyses ordningens generelle måde at virke på, men de konkrete elementer, der har været en del af evalueringens opdrag (se afsnittet om evalueringens fokus tidligere i rapporten), berøres også.

Analysen er på denne baggrund struktureret i overensstemmelse med dataindsamlingsprocessen. Konkret foretages en form for metodisk tilgang, hvor perspektiverne på ordningen – set fra de forskellige interviewede og survey-adspurgte respondents side (dvs. skolerne (fokusgruppeinterview og surveydata), specialforbundene (fokusgruppeinterview) og atleterne (survey)) – sammenholdes i en samlet analyse af ordningens måde at fungere på.³ Dette suppleres med en mere objektiv løfteevneanalyse af atleternes præstationer i uddannelse og sport samt analyser af fastholdelse og frafald i uddannelse og sport.

Data forholdes undervejs i analysen til indsigterne fra litteraturreviewet og øvrigt relevant baggrundsmateriale, og det vurderes, hvorvidt evalueringens resultater stemmer overens eller fremkommer med ny viden i forhold til den eksisterende forskning.

Først gives imidlertid en kort indføring i gymnasieuddannelsens overordnede struktur, samt den fleksible ordnings historik, og hvordan den konkret fungerer. Herunder gives en række grundoplysninger angående, hvad en sportslig godkendelse er, hvor mange sportsligt godkendte atleter der anvender Team Danmark-ordningen, samt hvilke tilbud i ordningen de gør brug af.

Herefter fremlægges resultaterne fra dataindsamlingen set fra hhv. atletens, skolernes og specialforbundenes perspektiver under iagttagelse af evalueringens fokuspunkter.

Afslutningsvist samler evalueringen op med en kort konklusion og perspektivering.

Sådan er ordningens historik, struktur og uddannelsens forløb

Team Danmark-ordningen på ungdomsuddannelserne blev indført i 1989. Formålet med ordningen er som tidligere nævnt at give unge atleter de samme muligheder for at tage en

³ Datamaterialet fra de gennemførte surveys indeholder en stor mængde information, det er muligt at præsentere meget detaljeret. F.eks. kan atletsurveyens svardata opdeles – eller 'krydses' – på tværs af køn, atleternes specialforbund, atletens sportslige niveau (dvs. om atleten er 'national' eller 'international' elite'), skolen atleten har gået på; om atleten har gået på en uddannelsespartnerskole eller på en skole beliggende i en Team Danmark-elitekommune, hvor der ydes særlige services i forhold til eliteatleter. Ved hvert spørgsmål er det derfor vurderet, hvilke opdelinger der relevante at præsentere i teksten. Nogle steder er der derudover suppleret med oversigtstabeller i bilag. Fremgangsmåden er valgt, da en systematisk gennemgang på alle krydsmuligheder på hvert spørgsmål, vil gøre rapporten uoverskuelig lang. I stedet er de mest relevante fremstillinger af data altså valgt.

kompetencegivende ungdomsuddannelse som øvrige unge, der ikke dyrker eliteidræt. Ordningen er en konkret operationalisering af Lov om Eliteidræt, der som en af sine hovedsøjler bemyndiger Team Danmark til at udvikle dansk eliteidræt på en social og samfundsmæssig forsvarlig måde. Ordningen hører tilsynsmæssigt under Børne- og Undervisningsministeriet.

Atleter fra alle forbund under Danmarks Idrætsforbund (DIF) kan søge om en sportslig godkendelse, der er forudsætningen for, at den pågældende atlet kan blive en del af ordningen og bruge dens tilbud.

Den sportslige vurdering af en atlet-ansøger varetages af atletens specialforbund ud fra en række sportslige kriterier, der er udviklet i et samarbejde mellem Team Danmark og specialforbundene. Det overordnede krav til en sportslig godkendelse er, at atleten skal "have potentiale til international elite".

Forløbet med en fleksibel ordning for en godkendt atlet kan i praksis antage forskellige former afhængigt af, hvilken fagretning atleten vælger, og hvilken skole atleten søger og optages på.

En lang række af de danske gymnasier, og specielt Team Danmarks uddannelsespartnere på ungdomsuddannelsesområdet (for tiden 44 i alt)⁴, tilbyder en bred vifte af muligheder for støtte og fleksibilitet. Disse skoler lever op til forskellige kvalitetskriterier så som at stille særlige fleksible muligheder og vejledning til rådighed for atleterne under deres uddannelse.

F.eks. mulighed for at deltage i planlagt morgentræning og at få udpeget en Team Danmark-koordinator, der i det daglige støtter og vejleder de unge i at gennemføre uddannelsen tilfredsstillende. Blandt Team Danmarks uddannelsespartnere findes typisk følgende tilbud og foranstaltninger:

- Særlige klasser for eliteidræts elever
- Skemaer med plads til morgentræning
- Mulighed for forlængede forløb
- Supplerende undervisning i forbindelse med sportsrelateret fravær
- Godskrevet sportsligt fravær
- Study-buddies og mentorer
- Tilstedeværelse af Team Danmark-koordinatorer, der varetager samarbejdet og koordinerer med sportslige aktører
- Styrketræningsfaciliteter.

⁴ En fuld liste over Team Danmarks uddannelsespartnere samt øvrige gymnasier, der tilbyder gode forhold for atleter med sportslig godkendelse, kan ses via dette link: <https://teamdanmark.dk/uddannelse/uddannelsespartnere/>

Sportsligt godkendte Team Danmark-elever kan som udgangspunkt vælge frit mellem de uddannelser, som den skole, de optages på udbyder (f.eks. HF, STX, HHX, HTX eller lign.). Det gælder også i forhold til studiefagsretning, der toner den pågældende uddannelse med indholdet af specifikke fagpakker (f.eks. Matematik A eller Virksomhedsøkonomi A). En række skoler samler desuden Team Danmark og lokalt godkendte atleter i særlige studieretningsklasser således, at skemalagt tid til morgentræning er muligt.

Afhængigt af om den pågældende skole er Team Danmark-uddannelsespartner eller uafhængigt af Team Danmark har foranstaltet særlige muligheder for eliteudøvere, kan de konkrete muligheder angående fleksibilitet og støttetilbud til eliteatleten variere. Skolerne, der er uddannelsespartnere med Team Danmark, tilbyder som udgangspunkt den fulde pakke – skitseret tidligere – i forhold til forlængelse, støtte og fleksibilitet.

Atleterne kan vælge at bruge deres sportslige godkendelse på alle landets gymnasieskoler, men det er ikke alle skoler, der tilbyder fuld fleksibilitet, forlængelse eller støtte.

På Falkonergårdens Gymnasium og HF (Frederiksberg) og Marselisborg Gymnasium (Aarhus) tilbydes såkaldte 'rene' Team Danmark-klasser, hvor atleterne kun går sammen med andre atleter i forløb, der fra starten er planlagt til at være 4-årige. Der findes andre hele eliteidrætsklasser på tre år på andre skoler.

En forlængelse af ungdomsuddannelsen kan påbegyndes ved opstart på uddannelsen eller undervejs. Team Danmark betaler for supplerende undervisning, når atleterne har haft fravær relateret til deres specialforbunds aktiviteter.

Der er overrepræsentation af sportsligt godkendte atleter på de gymnasiale ungdomsuddannelser

I overensstemmelse med litteraturreviewet viser evalueringen en klar *overrepræsentation* af sportsligt godkendte atleter, der vælger de gymnasiale uddannelser. Tilsvarende er der en klar *underrepræsentation* af sportsligt godkendte atleter, der vælger erhvervsuddannelserne (mere om erhvervsuddannelsesområdet, se delrapport 1).

Nærmere bestemt har 95 pct. af de atleter, der har modtaget en sportslig godkendelse i 2019, angivet, at de vælger en gymnasial uddannelse som STX (62 pct.), HF (8 pct.), HHX (19 pct.) eller HTX (6 pct.), mens de resterende 5 pct. har angivet, at de vælger en erhvervsuddannelse (EUD eller EUX) i 2019.⁵ Blandt almindelige elever samme år, der søgte en gymnasial eller erhvervsrettet uddannelse, valgte 22 pct. erhvervsspoeret og 78 pct. den gymnasiale vej.⁶

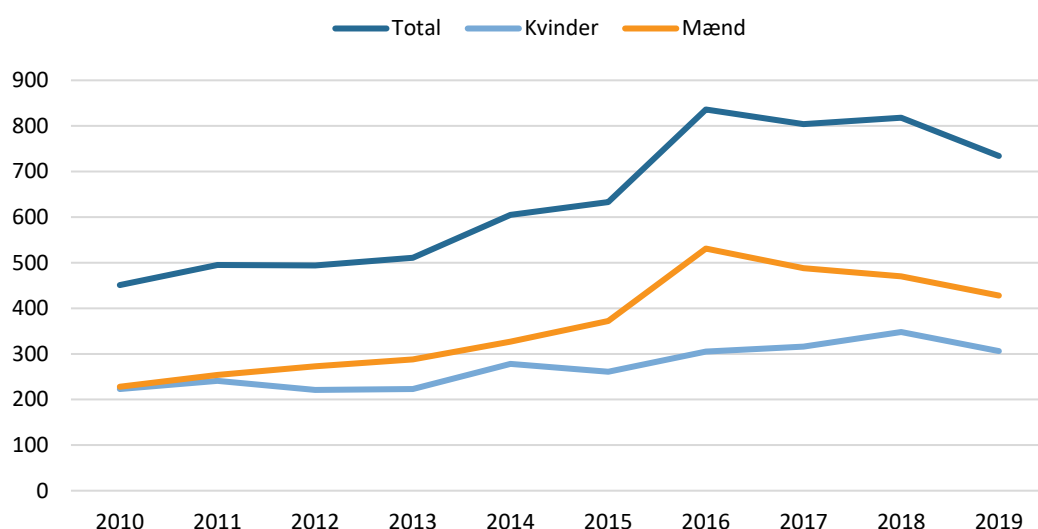
⁵ Fordelingen er udregnet ved brug af Team Danmarks database i 2019 (n=774).

⁶ <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2020/mar/200326-de-unge-soeger-ungdomsuddannelser-ligesom-sidste-aar>

Antallet af sportsligt godkendte atleter, der angiver at vælge en gymnasial uddannelse, steg i perioden 2010-2016.⁷ Det fremgår af figur 4.⁸ Fra 2016 og frem til i dag er antallet af sportsligt godkendte, der angiver at vælge det gymnasiale spor, faldet med 12 pct. Udviklingen i den skitserede varians følger nogenlunde den generelle tendens i samfundet i forhold til antallet af unge, der vælger en gymnasial uddannelse.

Men faldet fra 2016 kan også være forklaret af, at Team Danmark i perioden 2016-2019 har sat fokus på den lignende ordning på erhvervsuddannelserne. I samme periode er kønsforskellen samtidig blevet mindre, men der er stadig en overvægt af mænd, der bliver sportsligt godkendt.⁹

Figur 4: Antallet af atleter, der vælger en gymnasial ungdomsuddannelse, 2010-2019

Figuren viser antallet af sportsligt godkendte atleter, der har valgt en gymnasial uddannelse i perioden 2010-2019 totalt (n=6.381) og separat for kvinder (n=2.722) og mænd (n=3.659).

Datakilde: Team Danmarks database.

Kigger man nærmere i tallene for de sportsligt godkendte atleter i 2019, ses det, at fodboldspillere (11 pct.), håndboldspillere (11 pct.) og svømmere (11 pct.) er de mest forekommende på de gymnasiale uddannelser. Derudover ses der markante forskelle på, hvilken slags gymnasial uddannelse atleterne vælger på tværs af sportsgrene (se tabel 4).

⁷ Det totale antal sportsligt godkendte elever i perioden 2010-2019 er som følger: 559 (2010), 626 (2011), 628 (2012), 636 (2013), 738 (2014), 778 (2015), 866 (2016), 834 (2017), 842 (2018), 774 (2019).

⁸ Det bør bemærkes, at der er en vis usikkerhed forbundet med databasen før 2015. Andelen i perioden 2010-2014 bygger på, hvad atleterne har oplyst til Team Danmark på det tidspunkt, hvor han/hun har søgt om sportslig godkendelse. Det kan derfor sagtens være tilfældet, at atleten har valgt en anden ungdomsuddannelse efterfølgende. I 2015 ændrede Team Danmark opgørelsesmetoden således, at databasen afspejler atleternes aktuelle valg af ungdomsuddannelse.

⁹ Hvor mange kvinder og mænd, der søger om sportslig godkendelse, foreligger der ikke data for, så det kan ikke afgøres, om det skyldes en stor søgning blandt mænd, eller om det er andre forhold, der gør, at flest mænd får en sportslig godkendelse.

Tabel 4: Andelen af sportsligt godkendte atleter, der valgte hhv. STX, HTX, HHX, HF og EUD/EUX i 2019 på tværs af sportsgrene, pct.

Forbund	STX	HTX	HHX	HF	EUD/EUX
Atletik	82	7	0	7	4
Badminton	67	6	19	6	3
Cykling	46	15	22	0	17
Fodbold	57	1	20	20	1
Håndbold	54	1	32	10	2
Ishockey	33	5	21	26	16
Rosport	92	8	0	0	0
Sejlads	75	5	10	5	5
Svømning	70	16	12	1	1

Tabellen viser andelen af sportsligt godkendte atleter, der valgte hhv. STX, HTX, HHX, HF og EUD/EUX i 2019 på tværs af følgende sportsgrene: atletik (n=28), badminton (n=36), cykling (n=41), fodbold (n=83), håndbold (n=81), ishockey (n=43), rosport (n=13), sejlads (n=20) og svømning (n=83). Datakilde: Team Danmarks database i 2019 (n=774).

Selvom der er en klar *overrepræsentation*, der vælger STX på tværs af alle sportsgrene, så er cykelryttere og svømmere mere tilbøjelige til at vælge HTX, håndbold- og badmintonspillere er mere tilbøjelige til at vælge HHX, mens ishockeyspillere er mere tilbøjelige til at vælge HF. I bilag A præsenteres udviklingen i antallet af sportsligt godkendte atleter, der vælger en gymnasial ungdomsuddannelse, på tværs af forbund.

Atleterne gør stort brug af ordningens forskellige tilbud

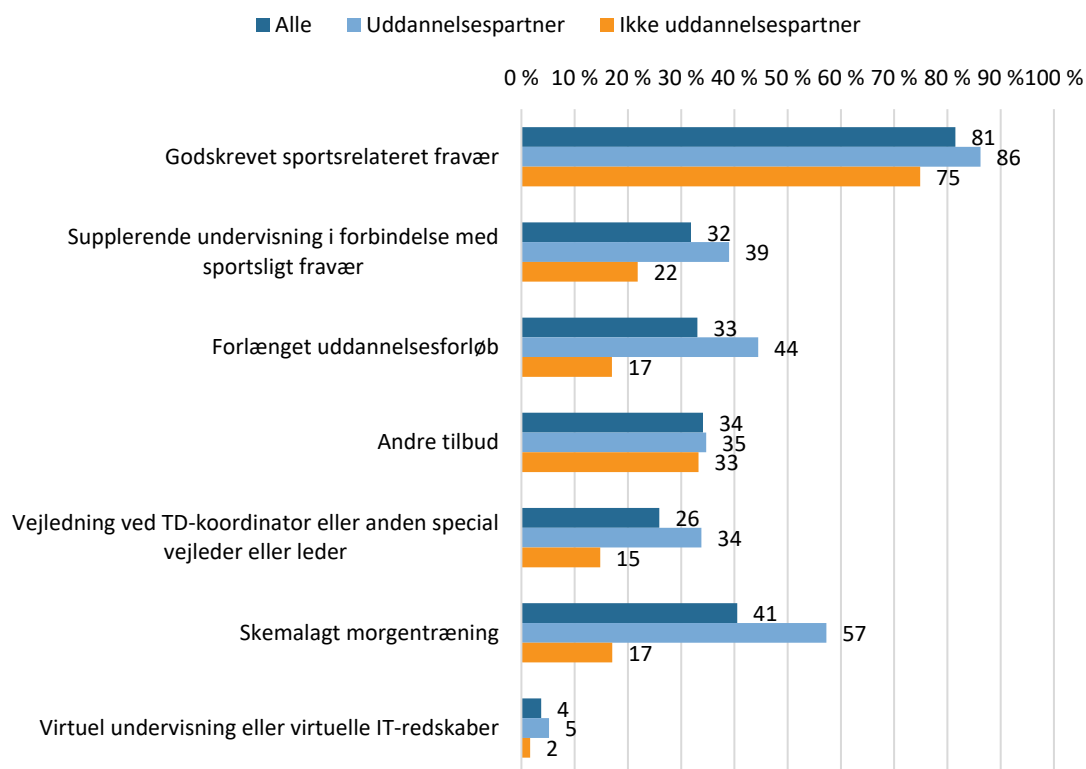
De sportsligt godkendte atleter på de gymnasiale ungdomsuddannelser benytter i stort omfang de forskellige fleksible muligheder, ordningen indeholder. Lidt flere end ni ud af ti (91 pct.) atleter har benyttet minimum ét af tilbuddene i Team Danmark-ordningen, mens lige under én ud af ti atleter (9 pct.) angiver, at de *ikke* har benyttet sig af nogen af tilbuddene, selvom de er blevet sportsligt godkendt.

Størstedelen (81 pct.) angiver, at de har benyttet deres sportslige godkendelse til at få godskrevet sportsrelateret fravær, mens omkring hver tredje har gjort brug af muligheden for forlængelse af deres gymnasiale uddannelse (33 pct.) eller modtaget supplerende undervisning i forbindelse med sportsrelateret fravær (32 pct.). Det kan ses i figur 5. Fire ud af ti har deltaget i skemalagt morgentræning (41 pct.), mens lidt over hver fjerde har modtaget vejledning ved en Team Danmark-koordinator eller anden vejleder/leder (26 pct.). Langt færre har gjort brug af muligheden for virtuel undervisning (4 pct.).

Andelen, der anvender de forskellige tilbud i ordningen, er større blandt de atleter, der går på en uddannelsespartnerskole, sammenlignet med de atleter, der ikke går på en uddannelsespartnerskole. Det kan ses i figur 5.

Opdelt på specialforbunds niveau er svømmere, atletikudøvere og badmintonspillere de atleter, der i størst grad gør brug af muligheden for forlængelse. Derimod er det særligt ishockey, fodbold- og håndboldspillere, der gør brug af supplerende undervisning. Det kan ses i bilag B.

Figur 5: Hvilke konkrete tilbud gør atleterne brug af? Pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvilke tilbud i Team Danmark-ordningen har du brugt/bruger du? (sæt gerne flere kryds'. Resultaterne præsenteres totalt (n=3.826) og separat for elever, der har gået på en uddannelsespartnerskole (n=2.233), og elever, der ikke har gået på en uddannelsespartnerskole (n=1.593).

Derudover angiver hver tredje (34 pct.), at de har anvendt andre tilbud. Her peger surveyens åbne svarkategori på mange forskellige tilbud under ordningen:

- Study-buddies eller mentorer
- Senere afleveringsfrister for skriftlige opgaver
- Flytning af eksaminer
- Mulighed for individuelle opgaver i stedet for gruppeopgaver
- Eget studielokale
- Kantineordning
- Adgang til træningsfaciliteter på skolen
- Abonnement til fitnesscenter
- Adgang til fysioterapeut, psykolog mv.

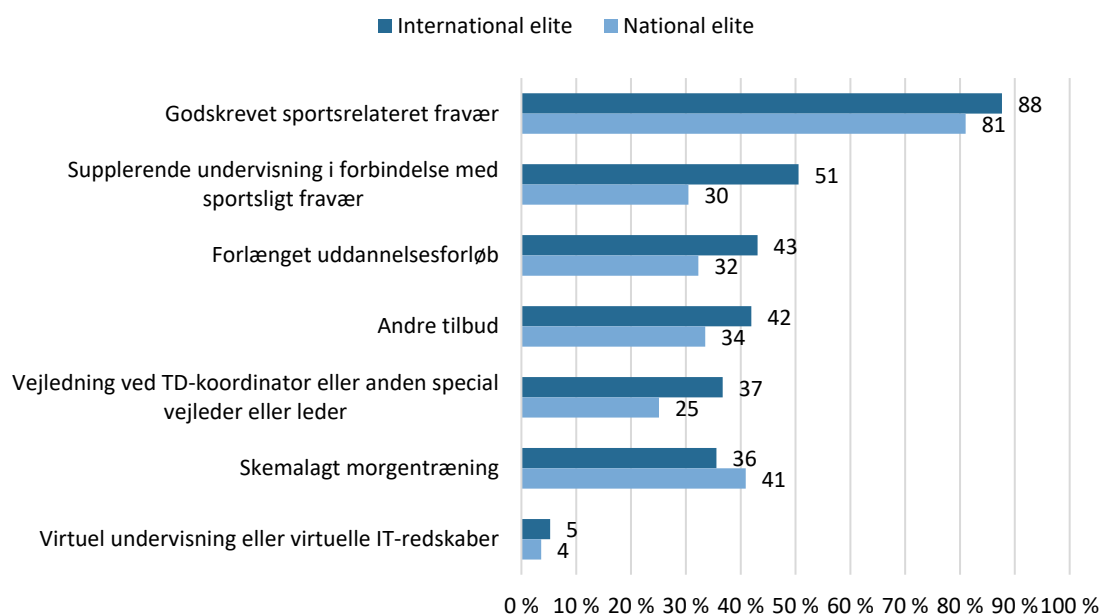
Dual career-tilbuddene synes på denne baggrund vigtige for atleterne i deres karriereforløb.

Atleter på internationalt niveau anvender i højere grad tilbuddene i Team Danmark-ordningen

Det fremgår desuden af surveyens data, at de atleter, der er kommet længst inden for elitesporten, i højere grad end de øvrige atleter anvender tilbuddene i Team Danmark-ordningen.

Blandt de atleter, der i den udsendte atletsurvey angiver at have deltaget i OL, VM eller EM for seniorer – dvs. de atleter, der kan betegnes som 'international elite' – under deres ungdomsuddannelse, har næsten alle således brugt deres sportslige godkendelse til at få godskrevet sportsrelateret fravær (88 pct.), mens halvdelen har modtaget supplerende undervisning (51 pct.) eller gjort brug af muligheden for forlængelse (43 pct.). Det kan ses i figur 6. Til sammenligning drejer det sig om henholdsvis 81 pct., 30 pct. og 32 pct. blandt de atleter, som *ikke* har deltaget i OL, VM eller EM for seniorer, og kan betegnes som 'national elite'.

Figur 6: Atleter i den internationale elite anvender i højere grad tilbuddene i Team Danmark-ordningen, pct.

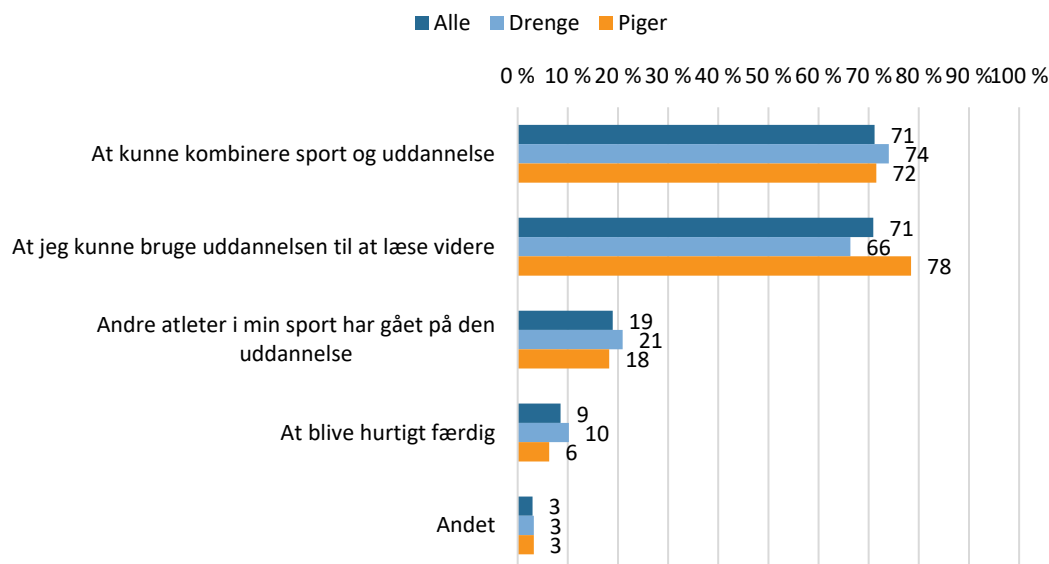
Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvilke tilbud i Team Danmark-ordningen har du brugt/bruger du? (sæt gerne flere kryds)'. Andelen vises separat for dem, som har deltaget i OL, VM eller EM for seniorer under deres ungdomsuddannelse (n=267) og for dem, som *ikke* har deltaget i OL, VM eller EM for seniorer under deres ungdomsuddannelse (n= 3.559).

Hvad indvirker på valget af ungdomsuddannelse?

Størstedelen af atleterne angiver, at det har været vigtigt at kunne kombinere sport og uddannelse (71 pct.) eller at kunne bruge uddannelsen til at læse videre (71 pct.), da de skulle vælge ungdomsuddannelse. At kunne bruge uddannelsen til at læse videre har i højere grad været vigtigt blandt piger end drenge. Mindre vægt er der blevet lagt på, at andre atleter har gået på ungdomsuddannelsen tidligere (19 pct.), eller at blive hurtigt færdig (9 pct.). Det fremgår af figur 7. I surveyens åbne svarkategorier påpeger flere desuden

vigtigheden af, at fagene interesserede dem, eller at uddannelsen gav adgang til en bred vifte af muligheder efterfølgende. Forskelle på tværs af specialforbund kan ses i bilag C.

Figur 7: Valget af ungdomsuddannelse, pct.

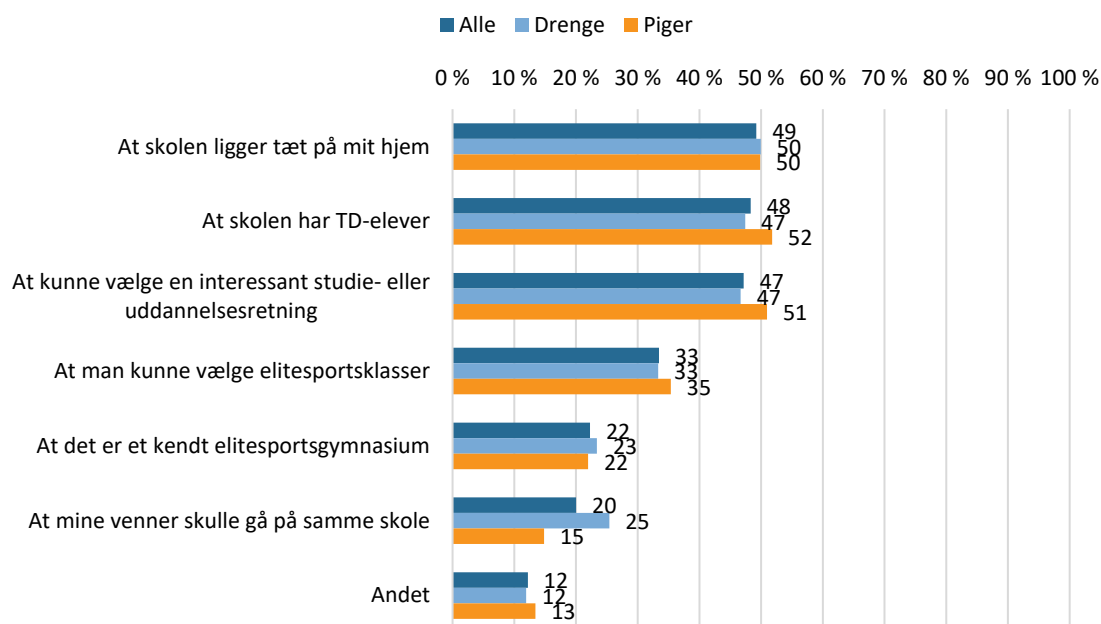
Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvad lagde du vægt på i valget af ungdomsuddannelse (STX, HHX, HTX eller HF)? (sæt gerne flere kryds)' (n=3.826). Resultaterne præsenteres for alle og separat for drenge (n=1.913) og piger (n=1.913).

Hvad indvirker på valget af skole?

Ét er, hvilke overvejelser atleterne har gjort sig i forbindelse med valg af ungdomsuddannelsesretning. Noget andet er, hvilken specifik skole de har ønsket at gå på. Her har flere forhold spillet ind.¹⁰ Det kan ses i figur 8.

¹⁰ Sportsligt godkendte atleter kan optages 'direkte', hvilket vil sige, at de ikke optages på baggrund af geografisk afstand til uddannelsen, som almindelige elever gør. De kan f.eks. vælge at søge og blive optaget på en skole, der ligger langt fra deres hjem (hvis der f.eks. er tale om en skole med hele TD-klasser), eller at skolen ligger tæt på atletens træningssted. En sportslig godkendelse er dog ikke en sikkerhed for, at man bliver optaget. Hvis den ønskede skole kun har et vist antal pladser/klasser til atleter, så kan der opstå situationer, hvor der er fyldt op, og atleten må søge optagelse på en anden skole.

Figur 8: Valget i forbindelse med prioritering af ønsket skole, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvad lagde du vægt på i valget af skole? (sæt gerne flere kryds)' (n=3.826). Resultaterne præsenteres for alle og for piger (n=1.913) og drenge (n=1.913).

Halvdelen har lagt vægt på, at skolen lå tæt på deres hjem (49 pct.), mens det i surveyens åbne svarkategori fremgår, at det for andre har været vigtigt, at skolen lå tæt på deres træningsfaciliteter, at der var gode træningsfaciliteter til rådighed på skolens område, eller at der var skemalagt træning. Den åbne svarkategori understøtter altså, at lettilgængelige træningsfaciliteter har været vigtigt for atleternes valg af skole, da det giver muligheden for træningspas i løbet af dagen (f.eks. i mellemtimer).

Mange atleter lagde også vægt på, at skolen havde andre Team Danmark-atleter (48 pct.), at man kunne vælge elitesportsklasser (33 pct.), at det var et kendt elitesportsgymnasium (22 pct.), eller at deres venner skulle gå på samme skole (20 pct.). Piger lægger i højere grad end drenge vægt på, at skolen har andre Team Danmark-atleter, mens drenge i højere grad end piger lægger vægt på, at deres venner skulle gå på samme skole.

I forbindelse med surveyens åbne svarkategorier fremhæver flere atleter betydningen af et godt elitesportsmiljø, hvor skolen har forståelse for og tager hensyn til atleter og dermed skaber mere fleksibilitet. Dertil påpeger flere atleter, at de valgte den skole, hvor de følte sig bedst tilpas, eller den skole, som deres klub havde anbefalet. Skolens ry har derfor også haft betydning for en del atleters valg.

At elitesportsmiljøet vægtes højt, ses desuden ved, at de store elitesportsgymnasier tiltrækker en stor del af atleterne. Hver femte atlet går således på enten Falkonergårdens (16 pct.) eller Marselisborg Gymnasium (5 pct.), mens andelen af atleter på de resterende skoler er langt lavere.

Surveyens åbne svarkategori viser dog samtidig, at nogle atleter bevidst har *fravalgt* skoler, hvor der var andre atleter. En atlet påpeger f.eks., at vedkommende havde brug for at starte på en frisk: "Skolen er det fristed, hvor jeg får afbræk fra at være ham sportsidioten".

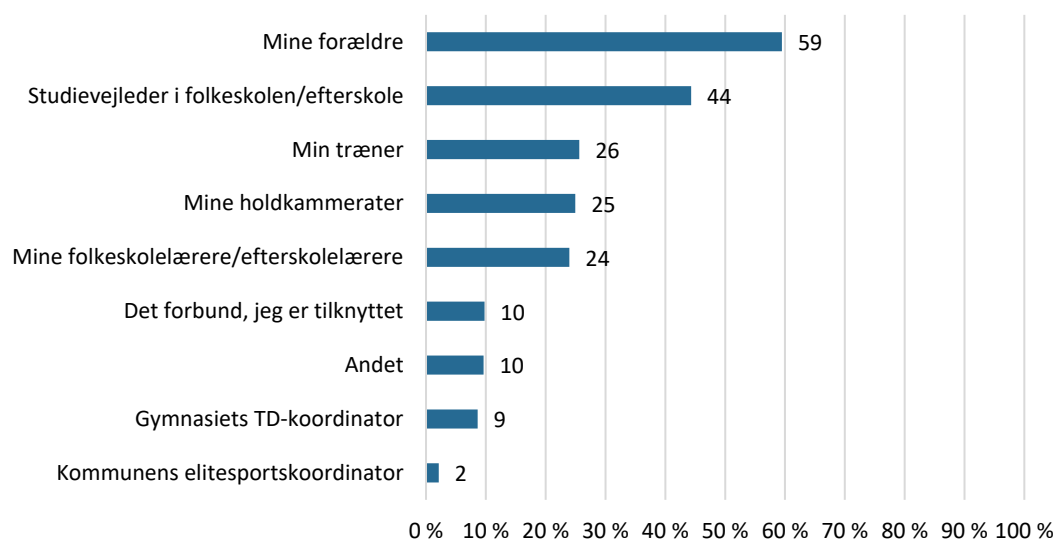
Valget af en interessant studie- eller uddannelsesretning har desuden været vigtigt for knap halvdelen af atleterne (47 pct.), da de skulle vælge skole, og er i højere grad vigtigt blandt piger end drenge.

Derudover viser evalueringens kvalitative data, at skolens ry – fagligt set – har været vigtigt for deres valg. Her nævnes blandt andet undervisning af høj kvalitet, gode lærere og højt karaktergennemsnit. Svarfordelingen på tværs af forbund kan ses i bilag D.

Forældre og studievejledere rådgiver om valg af ungdomsuddannelse og skole

I forbindelse med valget af ungdomsuddannelse og skole er atleterne blevet spurgt til, hvem der har vejledt dem om valget. Her viser surveyens svardata, at størstedelen er blevet vejledt af deres forældre (59 pct.) eller af deres studievejleder i folkeskolen/efterskolen (44 pct.), mens færre er blevet vejledt af deres træner (26 pct.), holdkammerater (25 pct.) eller folkeskolelærere/efterskolelærere (24 pct.).¹¹ Det kan ses i figur 9.

Figur 9: Vejledning i valget af ungdomsuddannelse, pct.

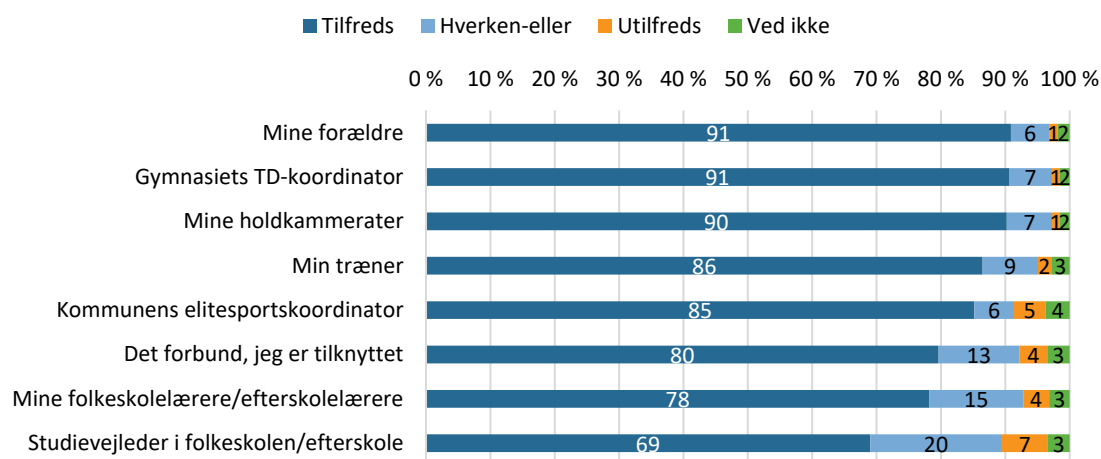
Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvem har vejledt dig i valget af ungdomsuddannelse?' (sæt gerne flere kryds) (n=3.826).

¹¹ Hvor mange atleter, der gør brug af henholdsvis deres træner og forbund som vejleder, når de skal vælge ungdomsuddannelse, varierer på tværs af sportsgrene (se bilag E). Blandt de seks verdensklasseforbund og de tre eliteforbund gør særligt svømmere, atletikudøvere og badminton- og basketballspillere brug af deres træner, mens sejlere i højere grad end andre udøvere gør brug af deres forbund. Tilfredsheden med vejledningen kan også ses i bilag E, figur E2.

I surveyens åbne svarkategori påpeger flere, at de blev vejledt af deres ældre søskende, mens andre atleter fremhæver, at de ikke havde brug for vejledning, da de allerede vidste, hvad de ville.

Dertil er atleterne blevet spurgt til, hvor tilfredse de var med den vejledning, de har modtaget. Her viser tilfredsheden sig at være stor, hvilket kan ses i figur 10. Kun få angiver, at de er 'overvejende utilfredse' eller 'utilfredse'.

Figur 10: Tilfredshed med vejledningen i valget af ungdomsuddannelse, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor tilfreds er du med vejledningen i valget af ungdomsuddannelse?' (n=3.826). Bemærk at kategorierne 'Tilfreds' og 'Overvejende tilfreds' er slået sammen til kategorien 'Tilfreds', mens kategorierne 'Overvejende utilfreds' og 'Utilfreds' er slået sammen til kategorien 'Utilfreds'.

Atleterne er også blevet spurgt til, hvordan deres vejledning kunne have været bedre. Her viser det sig, at selvom ordningen er veletableret på de gymnasiale uddannelser, så oplever flere, at studievejledere og folkeskolelærere mangler kendskab til Team Danmark-ordningen.

Mere specifikt efterspørger atleterne vished om, hvad ordningen konkret indebærer, og hvordan en hverdag ser ud på de gymnasiale uddannelser, hvis man er Team Danmark-elev, herunder hvordan kombinationen af sport og uddannelse fungerer i praksis. Der er generelt en stor efterspørgsel efter eksempler på, hvad andre atleter har gjort. For at imødekomme problemet foreslår flere atleter muligheden for at følge en Team Danmark-klasse under deres brobygning, som er et forløb, hvor de afprøver en ungdomsuddannelse i en kortere periode, mens de stadig går i folkeskole. Dette kan hjælpe til at skabe klarhed med hensyn til deres uddannelsesvalg.

Flere atleter efterspørger endvidere en mere objektiv vejledning i forhold til, hvilken ungdomsuddannelse de skal vælge. Flere nævner, at deres vejledning var rettet mod lokalområdets interesser fremfor atletens interesser. Desuden nævner flere, at der gerne må være mere fokus på, hvad de enkelte uddannelser giver af muligheder bagefter.

Et godt elitesportsmiljø har stor betydning for til- og fravalg af et forlænget uddannelsesforløb

Som det fremgik af figur 5 tidligere i rapporten, har hver tredje (33 pct.) atlet specifikt valgt at bruge deres sportslige godkendelse til at forlænge deres gymnasiale uddannelsesforløb.

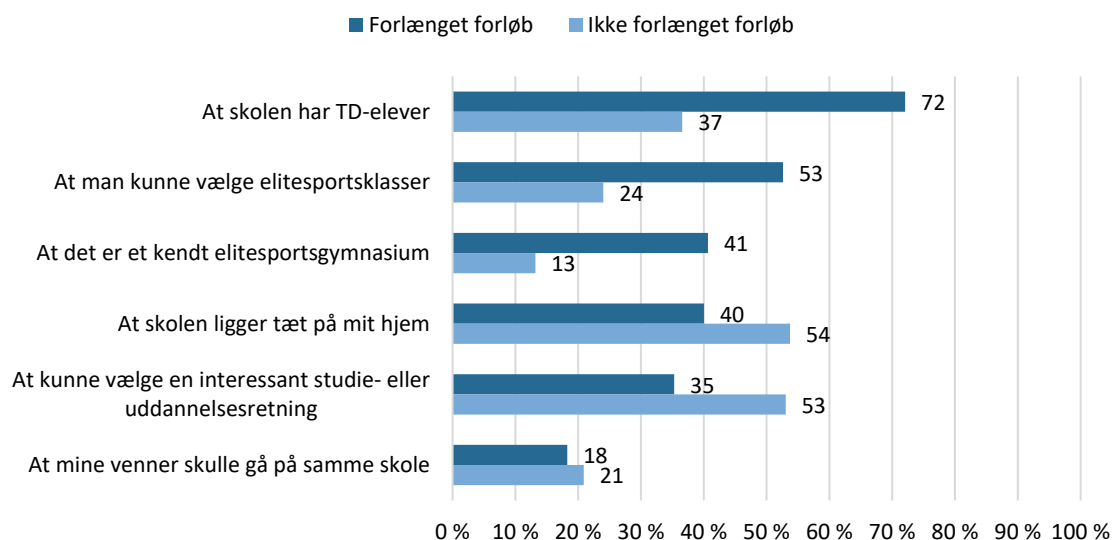
For størstedelen af dem (68 pct.) var det sportslige og uddannelsesmæssige element lige vigtigt, da de traf valget om forlængelse. Hver femte (20 pct.) vægtede dog det sportslige højere end det uddannelsesmæssige, mens det for 12 pct. forholdt sig omvendt. I surveyens åbne svarkategori er det tydeligt, at atleterne har valgt et forlænget forløb for at have mere tid til både uddannelse, sport og socialt samvær.

Uden at vide hvilket valg de sportsligt godkendte atleter træffer først, så er der en klar sammenhæng mellem til- og fravalg af et forlænget forløb og vigtigheden af et godt elitesportsmiljø. Det ses ved, at de atleter, der har valgt et forlænget forløb, i langt højere grad end de atleter, der har valgt et forløb af almindelig varighed, har lagt vægt på:

- at skolen havde andre Team Danmark-atleter
- at man kunne vælge elitesportsklasser
- at det var et kendt elitesportsgymnasium.

Det kan ses i figur 11.

Figur 11: Hvad lægger atleterne vægt på, når de skal vælge skole? Pct.

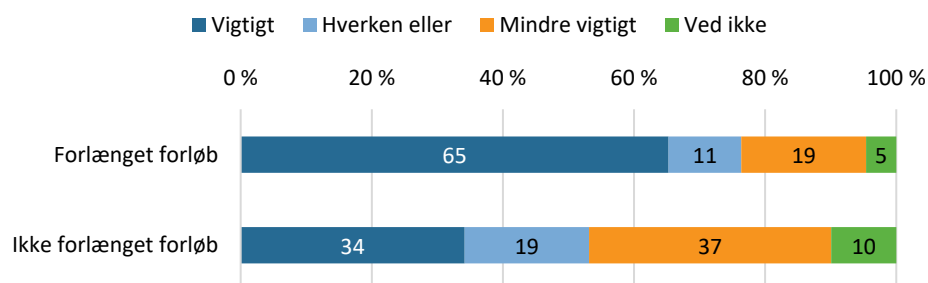

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvad lagde du vægt på i valget af skole? (sæt gerne flere kryds)'. Svarfordelingen er præsenteret separat for de atleter, der har valgt et forlænget forløb (n=1.264), og for de atleter, der har valgt et forløb af almindelig varighed (n=2.562).

Figuren indikerer, at det at gå i en klasse med andre atleter er vigtigt for en stor gruppe af de adspurgte. De atleter, der har valgt et forlænget forløb, udtrykker da også i langt højere

grad end atleter, der ikke har forlænget, at det er vigtigt at gå i en klasse med mange elitesportsudøvere. Der kan ses i figur 12.

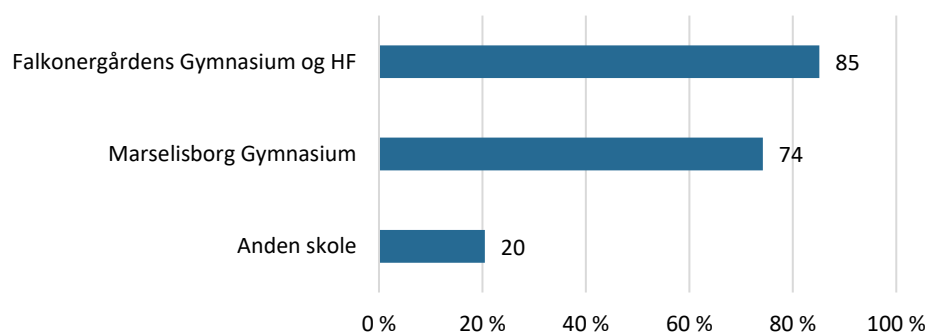
Figur 12: Vigtigheden af at gå i en klasse med mange elitesportsudøvere, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor vigtigt har det været/er det for dig at gå i en klasse med mange elitesportsudøvere?' Svarfordelingen er præsenteret separat for de atleter, der har valgt et forlænget forløb (n=1.264), og for de atleter, der har valgt et forløb af almindelig varighed (n=2.562). Bemærk at kategorierne 'I høj grad vigtigt' og 'I nogen grad vigtigt' er slået sammen til kategorien 'Vigtigt', mens kategorierne 'I mindre grad vigtigt' og 'Slet ikke vigtigt' er slået sammen til kategorien 'Mindre vigtigt'.

Forskellen mellem atleter, der hhv. har valgt og ikke valgt et forlænget forløb, ses også ved, at andelen af atleter, der vælger et forlænget forløb, er langt større blandt de atleter, der går/har gået på de store elitesportsgymnasier som Falkonergårdens Gymnasium og HF (85 pct.)¹² og Marselisborg Gymnasium (74 pct.). Til sammenligning er det kun 20 pct. af atleter, der går på andre skoler, der vælger et forlænget forløb. Det fremgår af figur 13.

Figur 13: Andelen som har valgt et forlænget forløb blandt de atleter, der går/har gået på hhv. Falkonergården, Marselisborg eller en anden skole, pct.

Figuren viser andelen, som har valgt et forlænget forløb, blandt de idræts elever, der går/har gået på hhv. Falkonergårdens Gymnasium og HF (n=592), Marselisborg Gymnasium (n=186), eller anden skole (n=3.039).

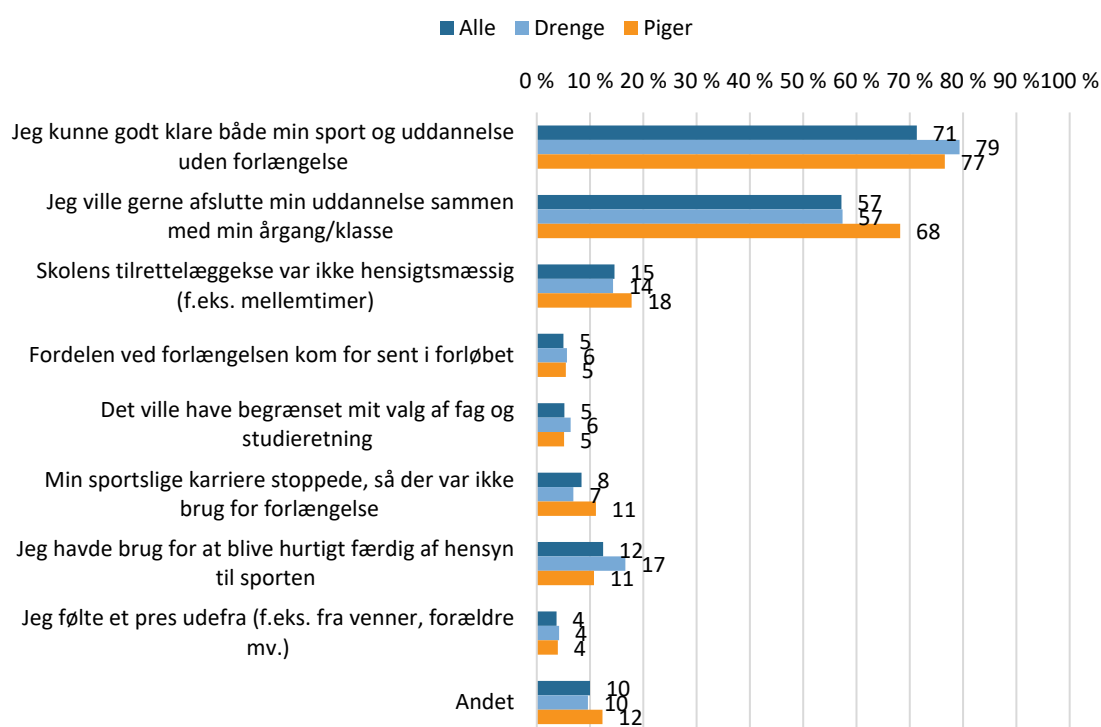
Hvad angår årsagerne til, at mange idræts elever *fravælger* et forlænget forløb, så tyder data på, at atleterne gerne vil følges med deres kammerater. Selvom den hyppigste årsag til, at atleter ikke forlænger, er, at de godt kunne klare både deres sport og uddannelse uden

¹² Der er muligvis fejl i besvarelserne fra Falkonergårdens Gymnasium. Skolen er lagt an på hele klasser med forlængelse. Tæt på 100 pct. burde derfor have angivet at forlænge på de skoler. Det er ikke klart, hvad der er årsagen til de formodede upræcise svar, men måske har respondenterne misforstået spørgsmålet.

forlængelse (71 pct.), så angiver over halvdelen (57 pct.) alligevel, at de (også) prioriterede at afslutte deres uddannelse sammen med deres årgang/klasse. Denne andel er større blandt piger end drenge. Det kan ses i figur 14.

Det er de samme to årsager som ovenfor, der er hyppigst angivet på tværs af verdens-klasse- og eliteforbund. Cykelryttere, fodboldspillere, sejlere og ishockeyspillere skiller sig dog ud fra de øvrige forbund ved, at en større andel har fravalgt et forlænget forløb, da de havde brug for at blive hurtigt færdig af hensyn til sporten.

Figur 14: Årsager til fravalg af et forlænget forløb, pct.

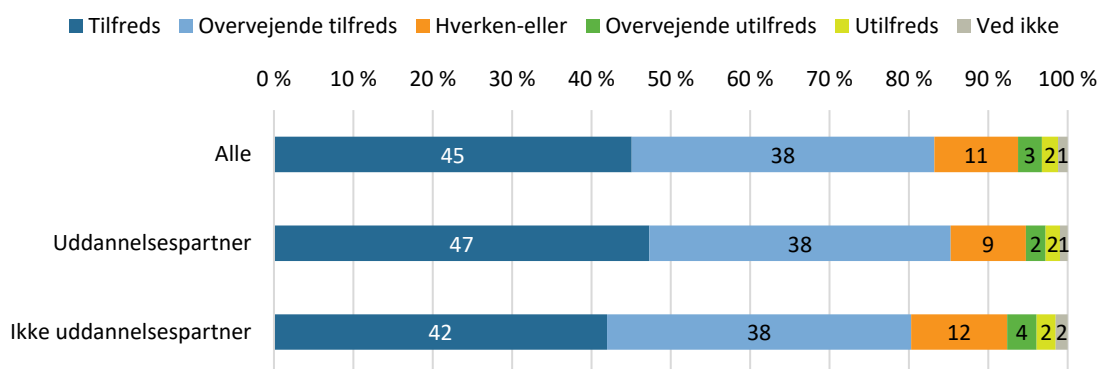
Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvorfor har du ikke gjort brug af muligheden for forlængelse, men i stedet valgt et almindeligt forløb? (sæt gerne flere kryds)'. Svarfordelingen præsenteres totalt (n=2.562) og separat for drenge (n=1.306) og piger (n=1.255)

Hvad synes atleterne om ordningen og dens måde at fungere på?

Atleterne er meget tilfredse med det forløb, de har været igennem

Den gennemførte survey viser, at 45 pct. af atleterne har været 'tilfredse' med det forløb, de har været igennem, mens 38 pct. har været 'overvejende tilfredse', hvilket samlet er en høj grad af tilfredshed. Det kan ses i figur 15. Meget få har været 'overvejende utilfredse' (3 pct.) eller decideret 'utilfredse' (2 pct.). Tilfredsheden er højere blandt atleter, der har gået på en uddannelsespartnerskole, end atleter, der ikke har gået på en uddannelsespartnerskole.

Figur 15: Stor tilfredshed med det gymnasiale uddannelsesforløb, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor tilfreds er du i dag samlet set med det ungdomsuddannelsesforløb, du har gennemført/har været i?'. Svarfordelingen præsenteres totalt (n=3.826) og separat for atleter, der har gået på en uddannelsespartnerskole (n=2.233), og atleter, der ikke har gået på en uddannelsespartnerskole (n=1.593).

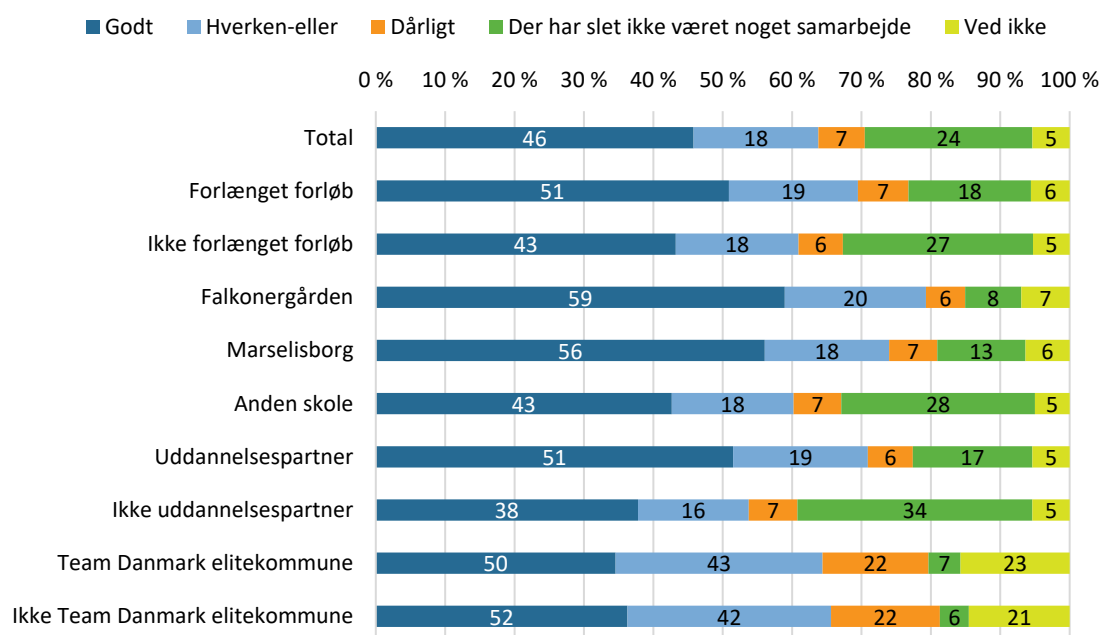
Opdeler man atleterne på køn, alder eller på, om atleterne har gået på en skole beliggende i en Team Danmark-elitekommune eller ej, så ligger tilfredsheden lige højt for de skitserede grupper. Der ses ingen klare forskelle i tilfredsheden på tværs af grupperne.

Samarbejdet mellem uddannelsesinstitutioner og sportsmiljø er rimeligt

Evalueringen har udover atleternes overordnede tilfredshed med deres dual career-forløb også haft fokus på de forskellige interessenters samarbejde, dvs. mellem uddannelsesinstitutionerne og dem, der har med atleternes sport at gøre, f.eks. klub eller forbund, og her svarer atleterne forholdsvist forskelligt. Som det fremgik af evalueringens litteraturreview, så er samarbejde mellem interessenterne rundt om atleterne vigtigt for, at de kan få et hensigtsmæssigt forløb.

Overordnet set angiver knap halvdelen (46 pct.), at samarbejdet har været 'godt' eller 'overvejende godt' (se figur 16). Næsten hver fjerde (24 pct.) angiver dog, at der slet ikke har været noget samarbejde, mens 7 pct. svarer, at samarbejdet har været 'dårligt' eller 'overvejende dårligt'.

Figur 16: Samarbejdet mellem sporten og uddannelsesinstitutionerne, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvordan har du oplevet, at samarbejdet fungerer mellem din skole og dem, der har med din sport at gøre (f.eks. din klub eller dit forbund)' (n=3.826). Bemærk, at svarkategorierne: 'Godt' eller 'Overvejende godt' er slået sammen til kategorien: 'Godt', mens kategorierne: 'Dårligt' og 'Overvejende dårligt' er slået sammen til kategorien: 'Dårligt'. Fordelingerne præsenteres totalt (n=3.826), samt separat for dem, som har valgt 1) et forlænget forløb (n=1.264), 2) et almindeligt forløb (n=2.562), 3) Falkonergården (n=592), 4) Marselisborg (n=186), eller 5) en anden skole (n=3.039). Desuden præsenteres fordelingen separat for de elever, der har gået på en skole, som 1) er Team Danmarks uddannelsespartner (n=2.233), 2) ikke er uddannelsespartner (n=1.593), som 3) ligger i en Team Danmark-elitekommune (n=1.798) eller 4) ikke ligger i en Team Danmark-elitekommune (n=2023).

De idræts elever, som har valgt et forløb af almindelig varighed, angiver i højere grad, at der *ikke* har været noget samarbejde. Måske kan det hænge sammen med, at der i sagens natur er et større behov for samarbejde, når det drejer sig om et forlænget forløb – og resultatet er derfor ikke i sig selv problematisk.

Derudover ses det, at der er meget større tilfredshed med samarbejdet blandt de atleter, der har taget/er i gang med at tage en gymnasial uddannelse på Falkonergården eller Marselisborg, end blandt de atleter, der går/har gået på en anden skole. Det synes at tyde på, at et veletableret eliteidrætsmiljø, der understøtter atleterne, har en positiv indvirkning på deres forløb.

Tilfredsheden med samarbejdet er også større blandt de atleter, der har gået på en skole, som er Team Danmark-uddannelsespartner, end blandt de atleter, der har gået på en skole, som ikke er uddannelsespartner. Der ses dog ingen forskelle på tværs af skoler, som ligger/ikke ligger i en Team Danmark-elitekommune.

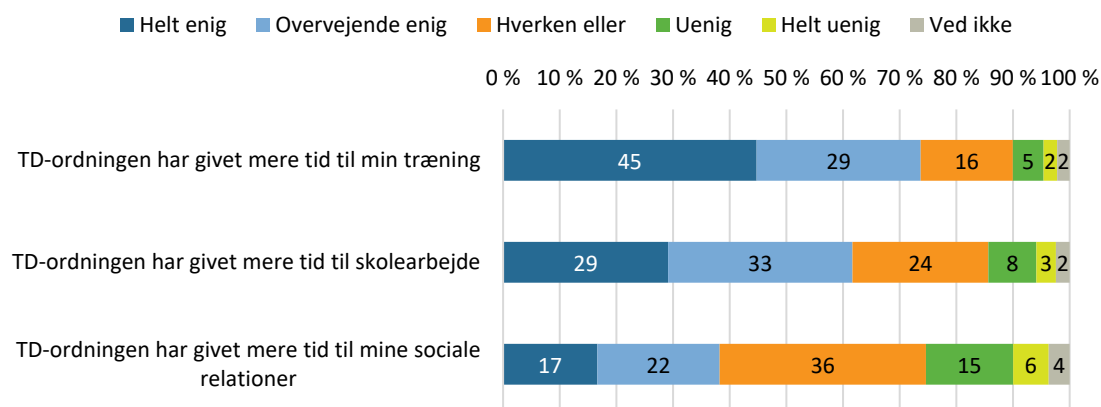
Team Danmark-ordningen giver mere tid til træning og skolearbejde

Alle atleter, der har brugt minimum ét af tilbuddene i ordningen, er blevet spurgt, hvorvidt de med ordningen har fået mere tid til træning, skolearbejde og sociale relationer.

Over halvdelen af atleterne er 'enige' eller 'overvejende enige' i, at ordningen har givet dem mere tid til deres træning (74 pct.) og deres skolearbejde (62 pct.), mens meget få er 'uenige' eller 'helt uenige'. Det kan ses i figur 17.

Anderledes ser det imidlertid ud, når man ser på, om ordningen har givet atleter mere tid til deres sociale relationer. Andelen, som er 'enige' eller 'overvejende enige', er markant lavere (39 pct.), og en større andel angiver, at de er 'uenige' eller 'helt uenige' (21 pct.).

Figur 17: Ordningens indflydelse på tid til træning, skolearbejde og sociale relationer, pct.

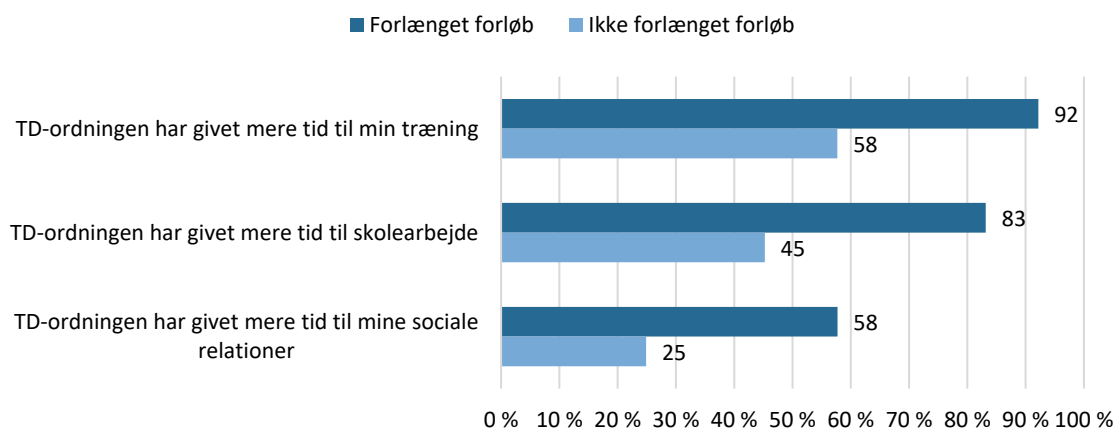
Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?' (n=3.206).

Gruppen, der specifikt har valgt et forlænget forløb, udtrykker i langt højere grad, at ordningen har givet dem mere tid til træning, skolearbejde og sociale relationer, hvilket er i overensstemmelse med tidligere studier (jf. litteraturreviewet tidligere i rapporten).

Det ses i figur 18, hvor langt størstedelen af de idræts elever, der har valgt et forlænget forløb, er 'enige' eller 'overvejende enige' i, at ordningen har givet dem mere tid til deres træning (92 pct.), skolearbejde (83 pct.) eller sociale relationer (58 pct.).

Til sammenligning drejer det sig om henholdsvis 58 pct., 45 pct. og 25 pct. blandt de atleter, som har valgt et forløb af almindelig varighed. Det tyder derfor på, at forlængelse skaber mere balance i hverdagen og giver større mulighed for at dyrke de sociale relationer samtidig med, at atleterne passer deres skole og sport. Dette indikerer, at ordningen har en gunstig effekt på atleternes hverdag og liv.

Figur 18: Et forlænget forløb giver mere tid til træning, skolearbejde og sociale relationer, pct.

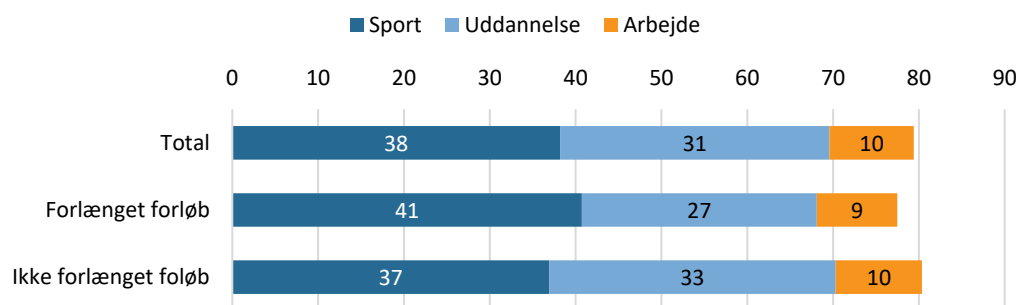

Figuren viser andelen, som har svaret 'enig' eller 'overvejende enig' på spørgsmålet: 'Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?'. Andelen præsenteres totalt (n=3.826) samt separat for dem, som har valgt et forlænget forløb (n=1.264), og dem, som *ikke* har valgt et forlænget forløb (n=2.562).

Yderligere har atleterne lavet et overslag over, hvor mange ugentlige timer de bruger/brugte på henholdsvis sport, uddannelse og arbejde under deres gymnasiale uddannelse på en typisk uge. Gennemsnitligt for alle atleterne ligger tidsforbruget – eksklusive diverse transport, men inkluderet tid til både træning, konkurrence, uddannelse og arbejde – tæt på 80 timer om ugen. Det kan ses i figur 19.

Blandt de sportsgrene, hvor der bruges mest tid på sport, findes blandt andet svømning (46 timer/ugentligt), sportsdans (50 timer/ugentligt) og cykling (44 timer/ugentligt), men også ridning (43 timer/ugentligt), tennis og badminton (begge 41 timer/ugentligt) er oppe i et meget højt ugentligt tidsforbrug. Blandt de sportsgrene, hvor der angives at bruge mest tid på uddannelse, finder vi ridning (36 timer/ugentligt), roning (36 timer/ugentligt) og bueskydning (35 timer/ugentligt). En komplet liste over alle angivelserne af ugentligt tidsforbrug fordelt på idrætsgrene kan ses i bilag L.

Figur 19: Gennemsnitligt timeforbrug pr. uge brugt på sport, uddannelse og arbejde, timer

Transporttiden til skole, sport og arbejde er *ikke* inkluderet i det gennemsnitlige timeforbrug. Det skyldes, at transporttiden varierer meget på tværs af de enkelte atleter. Enkelte atleter angiver at bruge rigtig mange timer, hvilket skævrider det samlede timeforbrug. Uanset hvad, så bør det gennemsnitlige timeantal tages med det forbehold, at der er en usikkerhed forbundet med, at den enkelte atlet retrospektivt skal vurdere sit gennemsnitlige tidsforbrug i en typisk uge. Andelen præsenteres totalt (n=3.826) og separat for dem, som har valgt et forlænget forløb (n=1.264), og dem, som *ikke* har valgt et forlænget forløb (n=2.562).

Man skal tage det estimerede tidsforbrug med et vist forbehold, da det kan være svært for atleterne retrospektivt at vurdere det gennemsnitlige tidsforbrug i en typisk uge præcist. Men uanset usikkerhederne, er tidsforbruget højt og i øvrigt langt over det tilsvarende tidsforbrug, der blev registreret i evalueringen af gymnasieordningen i 2009 (Danmarks Evalueringsinstitut & Idrættens Analyseinstitut, 2009), hvor atletgruppen omfattet af evalueringen under ét – og på de samme kategorier – havde et samlet tidsforbrug på lidt over 70 timer ugentligt.

Timer brugt på sporten er især steget i forhold til registreringerne fra undersøgelsen i 2009, hvor atleterne angav at bruge omkring 25 timer pr. uge. I denne evalueringsopgørelse angiver atletgruppen at bruge 35 timer i gennemsnit på sportslige aktiviteter (træning og konkurrence).¹³

Sammenligner man de sportsligt godkendte atleter, der vælger den gymnasiale vej, med de atleter, der tilsvarende blev sportsligt godkendt og valgte at bruge Team Danmark-ordningen på erhvervsuddannelsesområdet, så viser det sig, at de atleter, der vælger at tage en erhvervsuddannelse, bruger tæt på 90 (87) timer om ugen. For de erhvervsskoleelever, der forlænger, er det samlede tidsforbrug oppe på over 90 timer (93).

Figur 19 viser også, at de atleter, der har valgt et forløb af almindelig varighed, bruger flere timer om ugen på uddannelse end de atleter, der har valgt et forlænget forløb. Kigger man

¹³ Sammenligningerne på tværs af de to undersøgelser skal ydermere tages med det forbehold, at 2009-evalueringen grundede på en spørgeskemaundersøgelse med ” (...) svar fra 633 respondenter, svarende til en svarprocent på 46 % af de eliteidrætsudøvere som Team Danmark godkendte til et forlænget ungdomsuddannelsesforløb i årene 2001, 2003, 2005 og 2006 ” (Danmarks Evalueringsinstitut & Idrættens Analyseinstitut, 2009, s. 13). Denne evaluering bygger – som beskrevet i rapportens afsnit vedr. metode og dataindsamling – på svar fra sportsligt godkendte atleter fra perioden 2010-2019 (i alt 3.826 besvarelser). De to evalueringers populationer er således forholdsvist forskellige, og præcisionen i forskellen mellem de angivne gennemsnitstal er således uklar. Imidlertid er forskellene alligevel så markante, at de giver god grund til at konkludere, at der er sket stigninger i atleternes tidsforbrug frem til i dag.

nærmere i timeantallet, ses det, at det er både de aktuelle timer i skolen og forbruget på sport, som varierer mellem de to grupper. Figuren giver det indtryk, at de færre timer i skolen, som et forlænget forløb medfører, gør, at atleterne kan øge antallet af træningstimer, fordi der bliver plads til det i ugeplanen.

I tabel 5 kan desuden findes en oversigt over, hvor stor en andel af respondenterne inden for seks verdensklasseforbund og eliteforbundene, der forlænger. Det fremgår, at det blandt andre særligt er svømmere, atletikudøvere og badmintonspillere, der angiver, at de har forlænget. En oversigt over andelen, der forlænger, på tværs af alle sportsgrene kan ses i bilag B.¹⁴

Tabel 5: Andelen, der vælger forlængelse på tværs af sportsgrene, pct.

	Forlængelse (pct.)	N (antal besvarelser fra pågældende idrætsgren (kilde: atletsurvey))
Atletik	43	153
Badminton	46	210
Cykling	32	152
Fodbold	20	349
Håndbold	18	359
Ishockey	27	139
Roning	17	118
Sejlads	29	126
Svømning	57	496

Tabellen viser andelen, der vælger forlængelse på tværs af de enkelte sportsgrene (n=3.826).

Muligheden for forlængelse betyder, at nogle atleter får en gymnasial uddannelse, som de ellers ikke ville få

Syv ud af ti (70 pct.) af de idrætslever, der har valgt et forlænget forløb, angiver, at de godt kunne have gennemført deres ungdomsuddannelse uden forlængelse. Omvendt ses det dog også, at 4 pct. klart afviser, at de overhovedet ville være gået i gang med en gymnasial uddannelse uden mulighed for forlængelse, og 19 pct. angiver, at selvom de sandsynligvis var startet på en gymnasial uddannelse uden mulighed for forlængelse, så tror de ikke, at de ville have kunnet gennemført den uden forlængelse.

Som vi så tidligere, er det i høj grad de idrætslever, der er kommet længst inden for elitesporten, som gør brug af et forlænget forløb. Denne gruppe svarer også i højere grad, at selvom de sandsynligvis ville være startet på en gymnasial uddannelse uden mulighed for forlængelse, så ville de ikke have gennemført den uden.

¹⁴ En fuld liste over, hvilke specialforbund der er indplaceret som hhv. Verdensklasseforbund og Eliteforbund i Team Danmarks støttekoncept, kan ses via dette link: <https://www.teamdanmark.dk/om-os/saa-dan-stoetter-vi/forbund/>. Svarværdier af rapporteres ikke for alle idrætsgrene, men kun for et udvalg af forbund, der har flest besvarelser i atletsurveyen.

Muligheden for forlængelse synes altså vigtig for en stor del af atleterne og særligt dem, som dyrker elitesport på højeste plan. Det synes at indikere, at muligheden for et forlænget forløb øger antallet af atleter, der gennemfører en gymnasial ungdomsuddannelse. Spørgsmålet om, hvorvidt ordningen også løfter atleternes sportslige eller uddannelsesmæssige præstation, vender vi tilbage til senere i rapporten.

I det nedenstående kigges der nærmere på, hvilke perspektiver på Team Danmark-ordningen skolerepræsentanter fra gymnasierne har. Data til brug for analysen er som angivet tidligere indkommet via fokusgruppeinterviews med repræsentanter fra ti skoler samt svar fra en survey besvaret af rektorer og Team Danmark-koordinatorer fra de skoler, der er uddannelsespartnere med Team Danmark.

Skolernes perspektiv

Den overordnede idé med ordningen

Den helt generelle opfattelse blandt de repræsentanter (Team Danmark-/eliteidrætskoordinatorer og rektorer), der deltog i de gennemførte fokusgruppeinterviews, er, at ordningen er nødvendig for at udvikle dansk eliteidræt på en social og samfundsmæssig forsvarlig måde. Der er således opbakning til den danske model med fokus på dual career for de unge atleter.

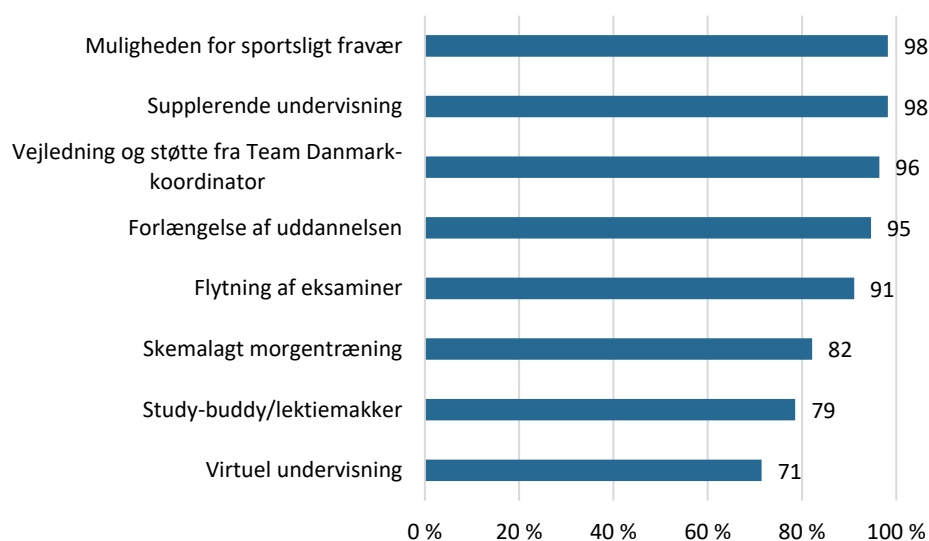
Samtidig er det den klare opfattelse blandt de interviewede, at ordningen er blevet en integreret del af de skoler, der er Team Danmark-uddannelsespartnere. Set i et historiske perspektiv er det også klart, at atleternes særlige behov og krav i dag i langt højere udstrækning end tidligere respekteres af såvel lærere som øvrige elever.

”Jeg var idrætslærer i starten af 90’erne, da vi nærmest lige startede op med de her klasser, og nu er jeg så kommet tilbage her for et par år siden. Og jeg synes markant, man kan se, at i starten, hvor det var sådan et lidt anarkistisk projekt på nogle måder, og nogle lærere ville simpelthen ikke have de her klasser, hvor strømlinet det bare er blevet på de 30 år i forhold til, at det er blevet så integreret en del af kulturen, og lærerne er fuldstændig med på, hvilke vilkår eliteidrætsudøverne har (...). De får nogle rammer og strukturer og en fleksibilitet, som helt sikkert understøtter, at de to ting (sport og uddannelse, red.) hænger godt sammen”.

Koordinator

At ordningen er blevet en integreret del af skolerne, ses også i spørgeskemaundersøgelsen udsendt til Team Danmarks uddannelsespartnere. Her tilbyder klart størstedelen af skolerne, ifølge de respondenter, der har besvaret spørgeskemaet, de konkrete tilbud i Team Danmark-ordningen. Næsten alle angiver således, at de tilbyder muligheden for sportsligt fravær (98 pct.), supplerende undervisning (98 pct.), vejledning og støtte fra Team Danmark-koordinator (96 pct.), forlængelse af uddannelsen (95 pct.) og muligheden for at få flyttet eksaminer (91 pct.). Det kan ses i figur 20.

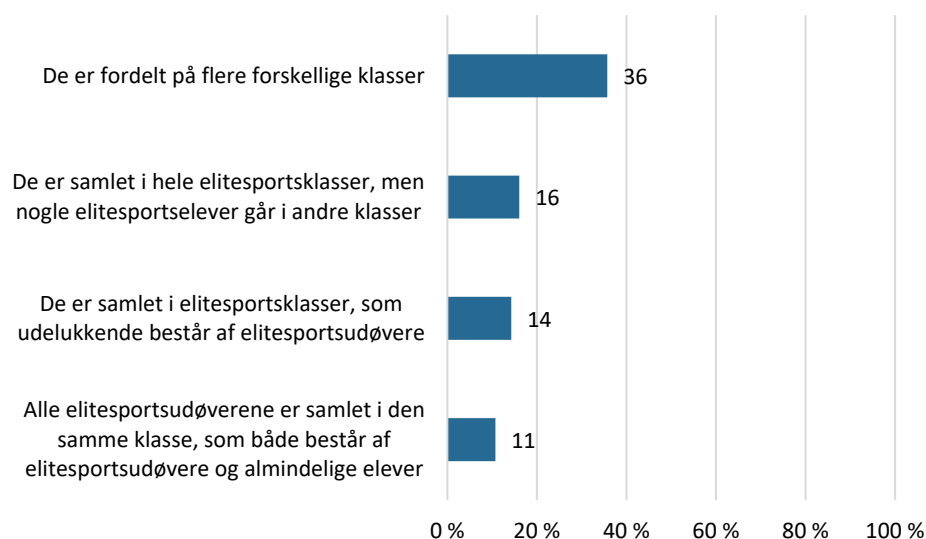
Figur 20: Hvilke konkrete tilbud tilbyder skolerne? Pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvilke tilbud i Team Danmark-ordningen tilbyder i?' (sæt gerne flere kryds' (n=56).

Stadig langt størstedelen, men dog færre, tilbyder de øvrige tilbud i ordningen, såsom skemalagt morgentræning (82 pct.), study-buddy (79 pct.) og virtuel undervisning (71 pct.). I forlængelse af ovenstående, er skolerne desuden blevet bedt om at angive, hvordan atleter er organiseret i klasser. Her angiver den største andel af skolerne, at atleter er fordelt på flere klasser (se figur 21).

Figur 21: Organiseringen af idræts elever, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvordan er idræts elever organiseret i klasser?' (sæt gerne flere kryds' (n=56).

Denne strømning, øgede følsomhed for atleternes behov og institutionalisering af ordningen, som ovenstående er et udtryk for, roses desuden i relation til det øgede faglige fokus de interviewede repræsentanter fra skolerne kan se fra Team Danmarks side. Der er ifølge

de interviewede respondenter sket et kvalitativt løft af ordningen over de seneste ti år i forbindelse med Team Danmark-konsulenternes mere aktive involvering i de praktiske og administrative processer rundt omkring på de enkelte skoler.

Det taler ligeledes til ordningens generelle succes, at atleterne i Danmark – til forskel fra lignende ordninger i andre sammenlignelige lande – kan få en studentereksamen på lige vilkår med de øvrige elever uden nogen former for dispensationer, hvad angår det rent faglige, samtidig med at de kan dyrke deres sport på eliteniveau.

”Deri (at tilvejebringe uddannelsestilbud, red.) ligger jo også, at Team Danmark gerne vil have en vis kvalitet. Det gælder jo også for uddannelsespartnerne, og det gælder også for os. Vi vil gerne have, at eleverne lever op til en vis kvalitet, så vi kan se ’Dét her, det får I, og I får en studentereksamen, der er uden rabat, så I kan gå ud og lægge jeres studentereksamen alle mulige andre steder og søge på lige fod med alle mulige andre’ (...). Hvis man sammenligner med Norge, hvor du får otte timer om ugen til eliteidræt (...), så vil de, der skal ansætte eller videreuddanne sådanne folk, sige ’Jamen, det er jo en B-studentereksamen, du har’. Også hvis vi bare lader dem få fri og komme ud med en dårligere studentereksamen. Det er vi jo ikke interesseret i”.

Koordinator

Team Danmark-ordningen supplerer lokale eliteidrætstilbud

Det er den generelle holdning blandt de interviewede fokusgruppemedtagere fra gymnasieskolerne, at selvom Team Danmark i eliteidrætsloven er forpligtet til ”at tilvejebringe uddannelsestilbud til eliteidrætsudøvere”, så er det i meget høj grad gymnasieskolerne selv, der bærer en stor del af ansvaret for succesen. F.eks. har nogle gymnasier udviklet supplerende lokale eliteidrætsordninger, som Team Danmark til dels står på, men som samtidig er nødvendige for, at ordningen kan fungere i praksis. Ofte sker det i samarbejde med Team Danmark-elitekommunerne, men det kan også – i nogle kommuner – ske uden om Team Danmark.

Skolerne bruger ifølge de interviewede skolerepræsentanter markante ressourcer på at oprette de nødvendige lokale samarbejder mellem skoler og relevante klubber eller forbund, fordi det ressourcemæssigt og praktisk er nødvendigt at opretholde en vis volumen på antallet af eliteidræts elever – og her rækker antallet af Team Danmark-støttede elever ikke altid til at skabe kritisk masse. De må så at sige suppleres med elever på en lokal eliteidrætsordning.

En rektor forklarer, at det er vigtigt for helheden i ordningen ikke at glemme fokus på de eliteidræts elever, der ikke er Team Danmark-godkendte, men er en del af en lokal eliteidrætsordning, og dermed er med til at skabe et mere gunstigt miljø omkring de Team Danmark-støttede atleter, end det ville have været muligt uden:

”Forudsætningen for, at det her (Team Danmark-ordningen, red.) kan foregå hér – og sandsynligvis på alle andre skoler end Marselisborg og Falkonergården – det er, at subeliten er med. For ellers ville volumen blive markant for lille. Og så ville jeg begynde at sige, at det at lave ordninger af den karakter, det ville vi næppe kunne gøre”.

Rektor

Der er altså i tillæg til de Team Danmark-støttede elever, en stor gruppe af andre eliteidrætslever, som af den ene eller anden årsag ikke er Team Danmark-støttede – f.eks. udenlandske atleter eller atleter fra sportsgrene, der ikke er en del af Team Danmarks generelle støttekoncept. De har et stort fokus på skolerne, da de underbygger Team Danmark-ordningens succes og udgør en nødvendig forudsætning for, at ordningen kan virke i praksis. I forlængelse heraf nævnes det særlige miljø eller kultur, der skal opbygges på skolerne, for at ordningen fungerer. Om vigtigheden af, at der er volumen nok til at dyrke miljøet, siger en rektor:

”Det tror jeg i virkeligheden er det altafgørende. At man som elev på gymnasiet, uanset studieretning, og hvem man sådan set går i klasse med, har en fornemmelse af, at her er det helt okay at være atlet eller subelite – eller i hvert fald idrætsudøver full time”.

Rektor

Derfor er der ifølge de interviewede skolerepræsentanter en nedre grænse for antallet af eliteidrætslever – Team Danmark-støttede eller ej – hvis en succesfuld kultur skal kunne opbygges, så barriererne for, at atleterne integreres på skolerne, nedbrydes.

To andre af de interviewede skolerepræsentanter pointerer også, at der er lokale forskelle på, hvor godt Team Danmark-ordningen virker, hvilket primært hænger sammen med forskellene i de lokale eliteidrætsordninger.

”Jeg har lidt svært ved at holde vores lokale ordning ude, fordi mange af de her Team Danmark-elever også er på den lokale ordning, og i virkeligheden er de fordele, de har, de her idrætsudøvere, der er det sådan set Team Danmark, der giver dem færrest fordele”.

Koordinator

Det er dog ikke alle steder, at det forholder sig sådan. Andre steder opleves Team Danmark-ordningen som den ordning med flest fordele for eleverne.

”Det er nok forskelligt fra by til by, for jeg har ikke en oplevelse af, at vores elever (på lokal ordning, red.) er specielt begunstiget. Jeg vil sige, Team Danmark, synes jeg da, er bedre for dem end vores lokale ordning”.

Rektor

Det påpeges i den forbindelse, at ordningens succes blandt andet hænger sammen med den lokale politiske opbakning – enten i kraft af at være en eliteidrætskommune med de dertilhørende administrative ressourcer eller med en særlig dagsorden omkring eliteidræt med inddragelse af forskellige lokale interessenter. Derved kan Team Danmark-ordningen spille ind i de lokale eliteidrætsordninger og have større mulighed for at fungere bedre.

Samarbejdet mellem skole- og sportsverden

Et af de specifikke temaer, der blev diskuteret blandt de interviewede repræsentanter fra gymnasieskolerne, var samarbejdet med idrætsverdenen, og hvilke udfordringer og muligheder der ligger heri.

Generelt angiver fokusgruppedeltagerne fra skolerne, at samarbejdet mellem skolerne og de lokale klubber eller forbundene fungerer godt, og at interessenterne i eliteidrætten generelt har en forståelse for uddannelsens vigtighed for atleterne. Der er dog enkelte træningstunge sportsgrene, hvor særligt svømning nævnes, der lægger et stort pres på skolerne og eleverne for at øge antallet af træningspas i skoletiden.

Samme problem opleves i forhold til eleverne fra de mest professionaliserede sportsgrene, hvor klubber og forbund gerne vil promovere den samfundsmaessigt forsvarlige tilgang til dual career-tankegangen, men i praksis har svært ved at efterleve intentionen. En koordinator forklarer:

”Vi blev introduceret for det her begreb for nogle år siden – ‘Det nødvendige hykleri’ – det her med at klubberne udadtil siger, at de vil rigtig gerne i forhold til forældre, i forhold til dem, de skal overtale for f.eks. at skifte til lige præcis (deres klub, red.) (...) Og udadtil fortæller de den gode historie – ‘vi har det her uddannelses-setup’ – men når det kommer til stykket, så er det altid reserveholdskampen, så er det altid træning med førsteholdet, der bliver det vigtigste”.

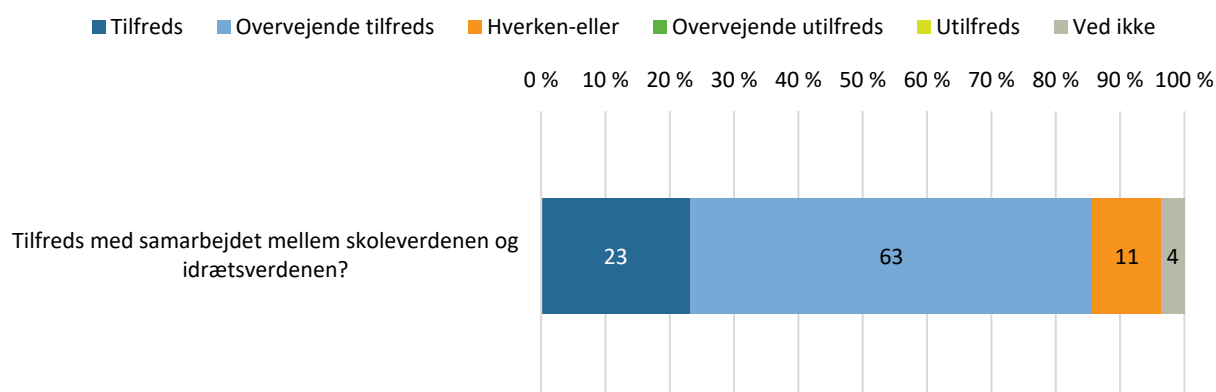
Koordinator

En anden beskriver, hvordan presset på atleterne i de økonomisk stærkeste klubber er blevet større sammenlignet med tidligere, i forhold til at atleterne skal være tilgængelige for klubberne ‘på fuld tid’ i en yngre alder. Derfor presses nogle af atleterne igennem de korteste uddannelsesforløb, på trods af at mange kunne have fordel af et andet og længere uddannelsesforløb, f.eks. en STX på tre eller fire år, frem for en HF på to.

Dette harmonerer med, hvad nogle af repræsentanterne fra specialforbundene, der er blevet interviewet i forbindelse med evalueringen, anfører i forhold til de mest professionelle sportsgrene, hvor der er opstået et øget pres på atleterne tidligere i det sportslige karriereforløb (mere herom senere i rapporten).

Specifikt i forhold til samarbejde mellem skole- og sportsverden viser spørgeskemaundersøgelsen blandt skolerne, at der generelt er stor tilfredshed. Det ses i figur 22, hvor størstedelen af skolerne angiver, at de er enten ‘tilfredse’ (23 pct.) eller ‘overvejende tilfredse’ (63 pct.) med samarbejdet. Ingen angiver, at de er ‘overvejende utilfredse’ eller ‘utilfredse’.

Figur 22: Samarbejdet mellem sporten og uddannelsesinstitutionerne, pct.

Figuren bygger på spørgsmålet: 'Hvor tilfredse er I med samarbejdet mellem skoleverdenen og idrætsverdenen ift. eliteidrætsudøvere på Team Danmark-ordningen generelt?' (n=56).

Lokale samarbejder er vigtige

Det er en generel opfattelse blandt deltagerne i fokusgruppeinterviewene, at samarbejdet mellem skoler og sportens interessenter er svært at formalisere i alt for generelle aftaler, da det er nødvendigt at tage højde for lokale hensyn for at få samarbejdet til at fungere bedst muligt.

En koordinator forklarer, at de bedste samarbejder findes i forhold til atleter fra de sportsgrene, hvorfra der er en fast løbende tilgang, og hvor der er en konstant kontakt med forbund og klubber, og det dermed er muligt at skabe synergi og ensretning af forventninger, også eleverne imellem, hvor de kan lære af hinanden.

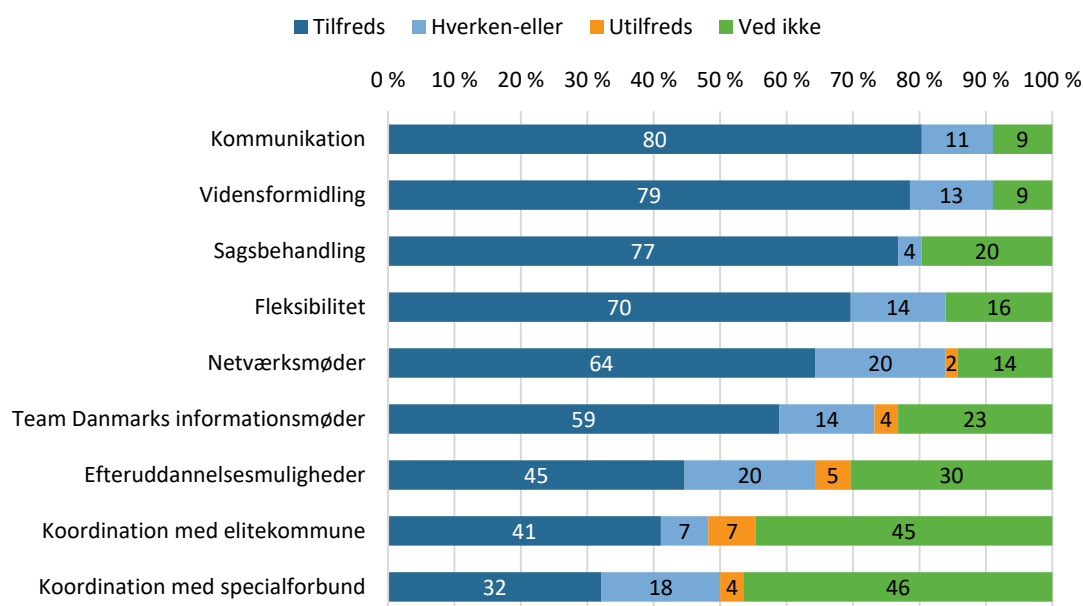
Omvendt er det sværere at lave fungerende samarbejder med klubber og forbund, hvorfra der kun kommer enkelte atleter mere drypvist over årene. Selvom det ikke nødvendigvis kan formaliseres, så er det derfor vigtigt at mødes regelmæssigt med de relevante klubber og forbund:

"Bare det rent praktiske at sætte sig sammen og kigge i kalenderen: Hvornår er der landsholdssamlinger? Hvornår har vi eksamensbegivenheder? Hvornår er der SRO (studieretningsopgave i 2.g, red.)? Osv. Altså stille årsplanen op overfor hinanden, det har vi haft rigtigt meget glæde af".

Koordinator

Skolerne er også blevet spurgt ind til en række specifikke forhold vedrørende samarbejdet med Team Danmark i spørgeskemaundersøgelsen. Også her udtrykker skolerne stor tilfredshed (se figur 23) med de fleste af de opstillede områder.

Figur 23: Samarbejdet mellem uddannelsesinstitutionerne og Team Danmark, pct.

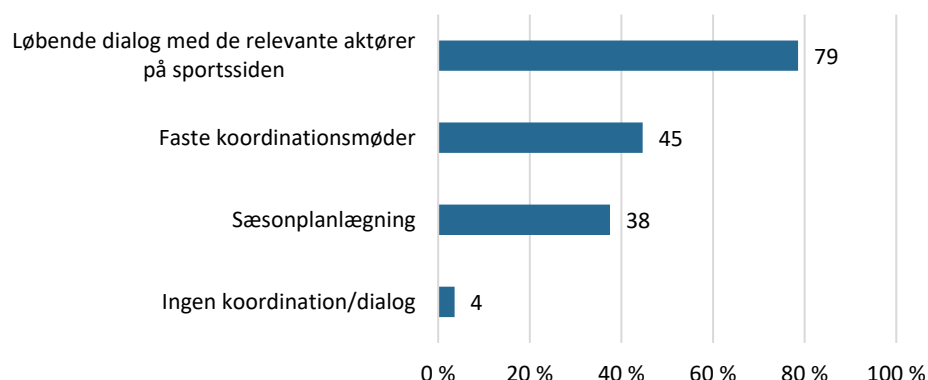
Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor tilfredse er I med samarbejdet med Team Danmark?' (n=56). Bemærk, at svar-kategorierne: 'Tilfreds' eller 'Overvejende tilfreds' er slået sammen til kategorien: Tilfreds, mens kategorierne: Utilfreds og 'Overvejende Utilfreds' er slået sammen til kategorien: 'Utilfreds'.

Kun forhold som 'Koordination med specialforbund', 'Koordination med elitekommune' og 'Efteruddannelsesmuligheder' stikker ud.

Indtrykket af et generelt velfungerende samarbejde mellem sports- og skoleverdenen forstærkes af svarerne fra surveysspørgsmålet om, hvordan skolerne koordinerer samarbejdet med eliteidrætten (sportsverdenen).

Figur 24 viser, at skolerne i stor udstrækning koordinerer samarbejdet gennem løbende dialog med de relevante aktører på sportssiden (79 pct.), mens lidt færre anvender faste koordinationsmøder (45 pct.), og endnu færre anvender sæsonplanlægning (38 pct.). Meget få angiver, at de slet ikke er i dialog med aktører på sportssiden (4 pct.), hvilket er i overensstemmelse med indtrykket fra de gennemførte fokusgruppeinterviews med skolerepræsentanterne.

Figur 24: Koordinering af samarbejdet mellem skoler- og sportsverden, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvordan koordinerer I samarbejdet mellem skolen og eliteidrætten?' (n=56)

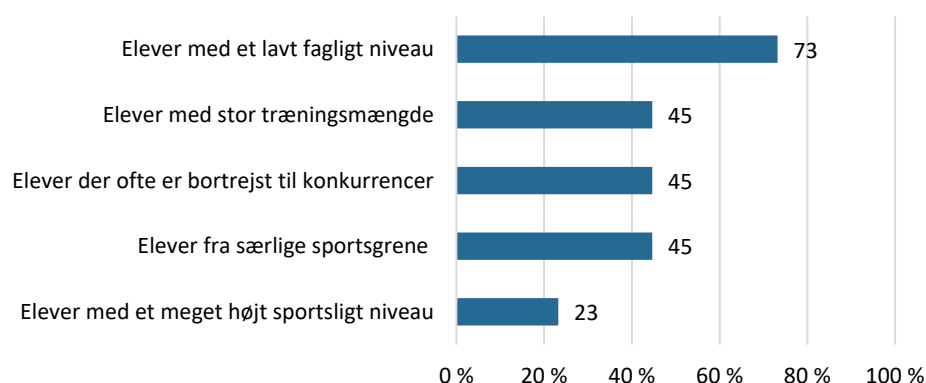
Hvilke udfordringer møder skolerne i forhold til atleterne?

For at få en fornemmelse af, hvilke udfordringer skolerne har omkring Team Danmark-ordningen, er skolerne blevet bedt om at angive, om bestemte Team Danmark-elever er en særlig udfordring.

Her viser det sig, at specielt elever med et lavt fagligt niveau er en udfordring for tre ud af fire skoler (73 pct.). Det kan ses i figur 25. Næsten halvdelen oplever særlige udfordringer med elever, der træner meget (45 pct.), elever med mange rejsedage (45 pct.) og elever fra særlige sportsgrene (45 pct.). Hver femte angiver også, at der kan være udfordringer med elever, der dyrker elitesport på et meget højt niveau.

I spørgeskemaets åbne svarkategorier nævnes en række sportsgrene, som er en særlig udfordring. Først og fremmest nævnes svømmere, da de skal afse meget træningstid. Cykling, motorsport, sejlsport og tennis nævnes også, hvor udfordringen er, at rejseaktiviteten er stor. Dertil nævnes fodbold og håndbold, hvor der er indlagt træningspas i skoletiden.

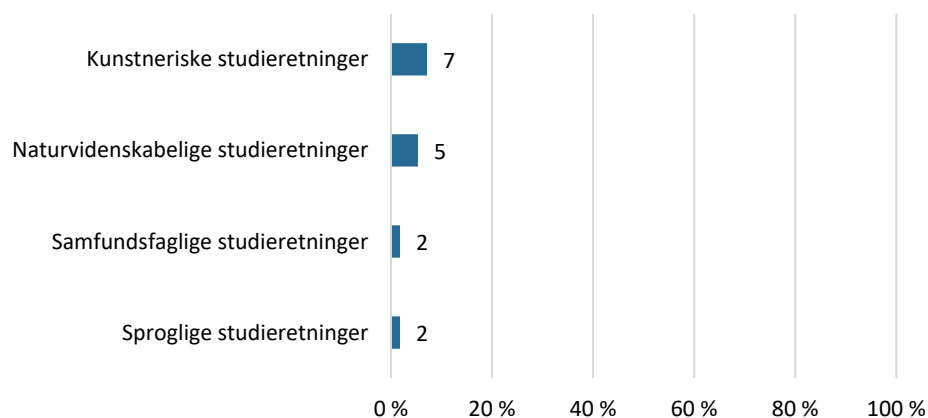
Figur 25: Hvilke elevgrupper er en særlig udfordring? pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Er der nogle bestemte Team Danmark-elever, der er en særlig udfordring? (sæt gerne flere kryds)' (n=56).

Selvom det ikke drejer sig om særlig mange, så udtrykker nogle skoler, at de oplever udfordringer vedrørende særlige studieretninger (se figur 26). Ved de naturvidenskabelige studieretninger er udfordringen tiden i laboratoriet, mens udfordringen ved de sproglige linjer er, at de ofte har flere valgfag og ofte få andre elever at kombinere holdene/klasserne med, hvilket skaber mindre fleksibilitet. Ved de kunstnerisk orienterede studieretninger er udfordringen, at der ofte indgår gruppearbejde, hvilket kan være svært at koordinere. De konkrete udfordringer fremgår af surveyens åbne svarkategori.

Figur 26: Studieretninger med særlige udfordringer, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: Er nogle af følgende studieretninger mindre egnet end andre til TD-elever? (n=56).

Udfordringer og muligheder relateret til uddannelse

Et centralt emne for de interviewede gymnasierepræsentanter relateret til ordningens virkning er den seneste gymnasiereform, der blev vedtaget i 2016 og implementeret i 2017, og den nye pulje med 130 timers undervisning, der kan målrettes den enkelte elevs kompetencer. De enkelte skoler har reageret meget forskelligt på reformen og de nye krav, hvor det især for de atleter, der er på en treårig Team Danmark-ordning, kan være problematisk at få passet de ekstra timer ind i et i forvejen presset skema med morgentræninger og supplerende undervisningstimer.

Nogle skoler har – for at få det til at gå op – valgt at inddrage ét morgentræningsmodul hver anden uge i perioder eller at inddrage tider i eksamensperioderne, mens andre oplever færre problemer med skemalægningen. Det skyldes primært, at man har formået at udnytte fleksibiliteten i puljen på 130 timers undervisning til at målrette undervisningen til eliteatleter, ved at tilbyde relevant kompetenceudvikling.

”Jeg synes, der er nogle andre muligheder, som vi har set i forhold til de her særlige faglige aktiviteter – de her 130 timer – som har givet mulighed for også at prøve at lave noget, som kan målrettes lidt mere vores eliteidræts elever og Team Danmark-elever, som kan give dem nogle ressourcer til at håndtere den her dobbelte karriere. Det synes jeg egentlig har været en kæmpe styrke, så det ikke bare er ekstra undervisning i fagene, men også er noget, som kan ramme vores eliteidræts elever (...). Vi kører nogle projekter, hvor vi kører direkte træning i faktisk at... ja ... skemaplanlægning, prioritering, at kunne snakke om skader og op- og nedture, og så har vi – ja, der kører lidt fokus i

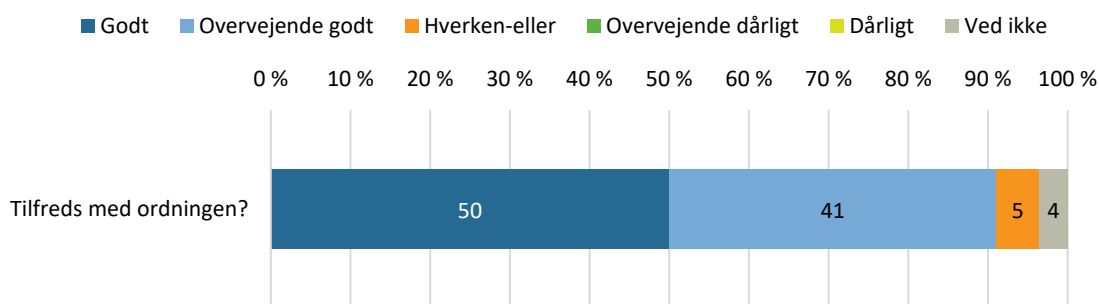
forhold til at være til stede i klassen og være til stede idrætten. (Vi, red.) prøver at lære dem færdigheder for at kunne balancere det (...). Det har den nye reform givet mulighed for (...), så det er ikke noget, der koster skolen noget, for de timer skal jo bruges alligevel af lærerne”.

Koordinator

Team Danmark-ordningen fungerer overordnet godt, men enkelte specifikke tilbud kan forbedres

Den gennemførte survey udsendt til skolerne viser, at Team Danmark-ordningen fungerer godt i praksis på de pågældende skoler. Således svarer 50 pct. af respondenterne, at de finder, at ordningen fungerer 'godt' på deres respektive skole, ligesom 41 pct. finder, at den fungerer 'overvejende godt'. Det kan ses i figur 27. Ingen angiver, at ordningen fungerer 'overvejende dårligt' eller decideret 'dårligt'.

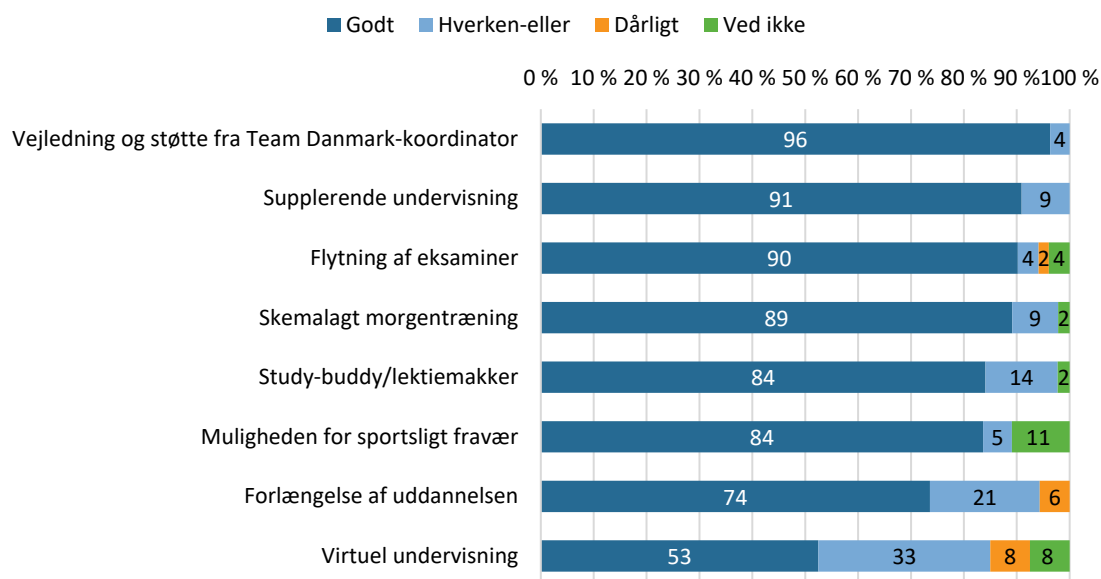
Figur 27: Team Danmark-ordningen fungerer godt i praksis, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor godt synes i overordnet, at TD-ordningen fungerer på jeres skole?' (n=56).

Udover at ordningen overordnet fungerer godt, så tyder resultaterne fra surveyen også på, at de mere specifikke tilbud, som Team Danmark-ordningen består af, fungerer godt i dagligdagen. Det kan ses i figur 28.

Figur 28: De specifikke tilbud i Team Danmark-ordningen fungerer i dagligdagen, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor godt synes i, at TD-ordningens forskellige tilbud fungerer i dagligdagen?' (n=56). Bemærk, at svarkategorierne: 'Godt' eller 'Overvejende godt' er slået sammen til kategorien: 'Godt', mens kategorierne: 'Dårligt' og 'Overvejende dårligt' er slået sammen til kategorien: 'Dårligt'.

Det fremgår, at vejledning og støtte fra Team Danmark-koordinatorer, supplerende undervisning samt flytning af eksaminer er blandt de specifikke tilbud i ordningen, der fungerer bedst. Virtuel undervisning er det specifikke tilbud, der ikke fungerer lige så godt som de øvrige.

I forhold til Team Danmark-ordningens enkelte tilbud vurderer de deltagende skolerepræsentanter i fokusgruppeinterviewene – i overensstemmelse med det generelle billede af en velfungerende ordning – at mulighederne for fleksibilitet i både undervisning og eksaminer generelt er gode. Her forklarer skolerepræsentanterne nærmere, at særligt tilbuddet om supplerende undervisning i praksis er det vigtigste.

"Isoleret set: Den knap, der virker bedst i hele Team Danmark-ordningen, det er supplerende undervisning. Når det fungerer, så er det det, der rykker allermest i forhold til at imødekomme den her fleksibilitet for eleverne".

Koordinator

Der er dog en oplevelse af, at de timer, der tilbydes fra Team Danmark eller lokale ordninger for den sags skyld, ikke i nødvendigt omfang bliver brugt, da det i praksis kan være svært at tilpasse elevernes og lærernes skemamæssige muligheder. I den forbindelse har nogle forbund forsøgt at efterkomme problematikken ved at have lærere eller andre fagpersoner, der kan stå for undervisningen, med på landsholdsture og træningslejre, hvilket har fungeret godt. Det vurderes dog ikke, at det er muligt for alle klubber og forbund. Der kunne dog være brug for mere formelle krav til forbund og klubber om, at der på træningslejre og længere ture skal indlægges enkelte timer til lektier og undervisning, hvis det skal være muligt at tilbyde tilstrækkelig supplerende undervisning.

Det blev videre diskuteret, hvorvidt virtuelle undervisningsforløb kan erstatte den traditionelle supplerende undervisning for de mest tidspressede elever, men den generelle brug af og succes med virtuel undervisning varierer meget skolerne imellem, men også blandt de enkelte skolars lærere. Flere af skolerepræsentanterne nævner i fokusgruppeinterviewene, at tiltag som videooptagelse af undervisningen og deling af noter med klassekammerater i en study buddy-ordning fungerer godt, og eftersom flere skoler har det som en del af deres strategi at integrere IT i endnu højere grad i undervisningen, vil mulighederne for fjernundervisning også forbedres for atleterne i fremtiden.

Det er dog en ekstra arbejdsbyrde for lærerne at planlægge og opsætte fjernundervisning ud over den faste undervisning, som kræver ressourcer udover den normale ramme for supplerende undervisning. Nogle skolerepræsentanter påpeger i den forbindelse, at Team Danmark kunne spille en rolle i at udvikle noget fælles virtuelt undervisningsmateriale, der kunne styrke denne del af ordningens samlede tilbud.

Ikke opbakning til centralisering af Team Danmark-ordningen

Et centralt tema for de interviewede skolerepræsentanter er spørgsmålet om, hvorvidt det kunne effektivisere og styrke ordningen at samle eliteatleter på nogle enkelte eliteidrætsgymnasier, der er dedikeret til Team Danmark-eleverne. Den generelle holdning er dog, at det at følge en model, der ligner måden, man har organiseret dual career-forløbene i Sverige med få dedikerede skoler, vil ødelægge det lokale samarbejde, der er en vigtig del af ordningens succes. De store eliteidrætsgymnasier i Marselisborg og på Falkonergården har således muligheden for at tilbyde gode ordninger for en bred vifte af sportsgrene, mens de mindre skoler har specialiseret sig i forhold til de lokale behov, hvilket taler til ordningens succes, snarere end omvendt.

En koordinator pointerer, at en øget centralisering vil trække ordningen væk fra det egentlige fokus, nemlig at skabe så gode muligheder som muligt for, at unge atleter – i hele landet – kan dyrke elitesport og tage en ungdomsuddannelse på samme tid.

”Det er fint selvfølgelig at samle, for det giver en kæmpe fordel der, hvor der er mange, men hvis der nu er et talent i Thisted, som er skidegod til et eller andet, så synes jeg da, det vil være hul i hovedet, hvis vedkommende ikke kan få samme fordel (...)”.

Koordinator

En rektor supplerer:

”Men hvad er det for et problem, man vil løse med sådan en ordning? Altså, jeg tænker: det er vel vigtigt, at man kigger på eleven. Hvad er elevens behov i forhold til, at de gerne vil dyrke deres sport, og de vil gerne gå i skole. Det er jo det, vi gerne vil have dem til, og vi vil gerne have dem til at få en uddannelse og dyrke sport (...) Så nytter det jo ikke noget, at eleven skal transportere sig X antal km for at komme i skole – så er den allerede død. Og jeg tror, at hvis målet er, at man gerne skulle få flere guldmedaljer til Danmark, så tror jeg, det er vigtigt, at man får det ud i alle afkroge, for talenterne findes vel alle vegne”.

Rektor

Omvendt erkender de interviewede også, at det ikke er så lige til, da der – som tidligere nævnt – er en nedre grænse for, hvor få elitesportselever der kan være for at lave de nødvendige samarbejder for, at ordningen kan fungere i praksis. Dermed sætter det også en naturlig grænse for, hvor mange uddannelsespartnere der i praksis kan være i en region.

Som udgangspunkt mener skolerne ikke, at det er fordrende for elitesportseleverne at flytte hjemmefra for at kunne tage en ungdomsuddannelse, da forældresupport stadig er vigtig for at få hverdagen til at hænge sammen med både elitesport og ungdomsuddannelse. Der er dog nogle kraftcentre, hvor enkelte sportsgrene samles i særlige setups, som udelukkende fungerer, hvis der er tale om et særligt tilbud, hvor eleverne understøttes løbende og ikke blot placeres alene på et kollegieværelse.

I forlængelse heraf understreger de interviewede skolerepræsentanter, at det ikke er et problem, at eliteatleter ikke kan samles i rene eliteidrætsklasser. Det handler i stedet om at udvikle en kultur, der accepterer deres vilkår, samtidig med at elitesportseleverne er en del af en hverdag, der indeholder andre værdier og et bredere perspektiv end udelukkende elitesportens. Selvom skolerne med rene elitesportsklasser ser det som en styrke, at eleverne udelukkende går med ligesindede elever, så understreger de resterende skoler, at de blandede klasser også har nogle klare fordele, hvis man formår at integrere eleverne tilstrækkeligt og skabe en fælles kultur på skolen.

Samtidig er volumen af eliteidræts elever – både Team Danmark-støttede og den lokale subelite – så lille, at det er nødvendigt at oprette blandede klasser, og derudover ønsker mange skoler at tilbyde atleterne valget mellem flere studieretninger, så valget ikke bliver låst af, at man er eliteidræts elev.

Team Danmark-elever skal fortsat fritages for afstandskriteriet

I tillæg hertil mener de interviewede skolerepræsentanter derfor også, at eliteidræts elever skal fritages fra afstandskriteriet¹⁵, da der kan være mange faktorer, der spiller ind på elevens valg af gymnasium, herunder skolernes erfaringer med specifikke sportsgrene, de udbudte studieretninger, elevens bopæl og afstanden til træningsmiljøet og lignende.

”Jeg tror, at den måde, vi fik skruet særreglen i optagelsesbekendtgørelsen sammen på, er den bedst mulige, og jeg tror, at den står uantastet også fremadrettet (...). Det, der er væsentligt, er, at den bedømmelse, der sker af det idrætsfaglige, den ligger uden for skoleragi, så vi har en adskillelse af, at der en skolemæssig synsvinkel – og den står vi på mål for som ansvarlige skoler – og så er der den idrætsfaglige”.

Rektor

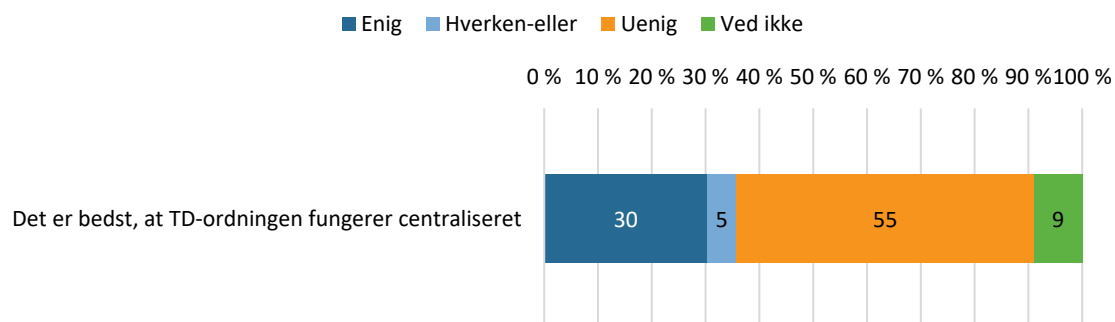
Der vil helt naturligt opstå kraftcentre for specifikke sportsgrene omkring bestemte skoler i landet, og det skal derfor være muligt for atleterne selv at kunne vælge i blandt de

¹⁵ Optagelsesbekendtgørelsen (BEK nr. 1491 af 12/12/2018) beskriver, at uddannelsesinstitutioner kan reservere pladser til ansøgere, der har status af eliteidrætsudøver, hvilket fritager ansøgerne fra de særlige regler vedrørende afstand, der ellers betyder, at ansøgere, der har kortere afstand mellem bopælen og uddannelsessteder, går forud for andre ansøgere, der har længere afstand mellem bopælen og uddannelsesstedet.

forskellige fordele og ulemper. Det pointeres her, at så længe uddannelsesstedet og træningsmiljøet er placeret i nogenlunde nærhed af hinanden, så kan elevens bopæl godt kræve en vis transport, men hvis hverdagen med skole og sport ikke kan kombinere nogenlunde gnidningsfrit, så er det svært at skabe en fungerende hverdag for elitesportsleverne.

Spørgeskemaundersøgelsen udtrykker forskellige holdninger til, om Team Danmark-ordningen bør centraliseres. Selvom størstedelen (59 pct.) er 'uенige' i, at en centralisering er hensigtsmæssig, så angiver knap hver tredje (29 pct.), at de er for en større grad af centralisering (se figur 29).

Figur 29: Centralisering af Team Danmark-ordningen? Pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor enig/уenig er du i, at Team Danmark-ordningen bør centraliseres?' (n=56).

Resultaterne udtrykker formentlig, at det nok ikke er entydigt, hvad der er mest hensigtsmæssigt, og at holdningen nok afhænger af den kontekst, skolerne indgår i. Visse steder i landet fungerer en form for centralisering formentlig godt, mens decentrale løsninger med færre sportsligt godkendte atleter fungerer bedst andre steder.

Mange atleter fravælger HF

På spørgsmålet om, hvorfor så relativt få Team Danmark-godkendte atleter vælger at benytte ordningen på en HF-uddannelse, der umiddelbart virker som en fleksibel uddannelse for eliteidrætslever, svarer de fleste, at det primært handler om de muligheder for videregående uddannelse, en STX-eksamen giver i forhold til en HF-eksamen. En anden faktor er, at der ikke er samme information om mulighederne for fleksible ordninger på HF-uddannelsen, som det er tilfældet med den meget institutionaliserede Team Danmark-ordning på STX. Endvidere er der ikke særligt mange tilbud og særlige ordninger på HF-retningen på landets skoler. Derudover peger flere på, at det grundlæggende er en lidt anden elevtype, der vælger en HF, hvor det er fornemmelsen, at eliteatleter har nemmere ved at integreres i en gymnasieklasse, hvor lærere og elever i højere grad er vant til eliteidrætslever. Desuden bør det bemærkes, at andelen af Team Danmark-godkendte atleter, der vælger en HF-uddannelse (8 pct.), tilnærmer sig andelen, der vælger HF-uddannelse blandt almindelige unge (10 pct.) (Undervisningsministeriet, 2018).

Det er altså på en måde en selvforstærkende effekt, at det større gennemflow af eliteidrætslever i STX-klasserne har skabt et miljø, der ikke på samme måde er skabt på HF-

uddannelsen, som præger atleterne i retning af en STX. Enkelte skoler oplever dog en vis systematik i, at blandt andet eliteidrætslever fra fodboldklubber og ishockeyklubber i højere grad opfordres til at tage en toårig HF, da de på denne måde hurtigere kan stå til rådighed for klubberne på 'fuld tid'.

I forhold til gymnasireformen fra 2016 nævnes det, at der lige præcis på HF er sket et øget pres på eleverne, da de allerede efter det første halve år skal afslutte et C-niveaufag, hvilket kan være svært, hvis der i løbet af denne periode ligger landsholdsture og træningslejre, som gør det praktisk meget vanskeligt at planlægge den nødvendige supplerende undervisning.

De unges behov og præferencer

I forhold til om atleterne gør brug af ordningens muligheder i tilstrækkelig grad, angiver skolerne – undtaget Marselisborg og Falkonergården, der har særlige elitesportsklasser – at meget få elever vælger at forlænge uddannelsen med den fireårige ordning. Det skyldes primært det sociale aspekt, der vejer tungt hos atleterne, idet meget få har lyst til at tage et ekstra skoleår, når deres sociale omgangskreds og de medstuderende, de startede uddannelsen med, dimitterer efter tre år. Det står i overensstemmelse med, hvad atleterne selv anfører i spørgeskemaundersøgelsen, gennemgået tidligere i rapporten. Her viste det sig blandt andet, at knap 60 pct. af atleterne svarede, at de gerne ville afslutte deres uddannelse sammen med deres årgang eller klasse.

"Den sociale accept og det, at man trives socialt, og at man har et socialt fællesskab, det er igen meget styrende for deres valg og trivsel".

Koordinator

En anden supplerer:

"Der skal noget volumen til – vi har ikke nok Team Danmark-elever til ligesom at sige 'Okay, nu får vi nærmest en halv klasse (af Team Danmark-elever, red.)'. Når de er de her ensomme ulve, der skal pendle mellem to klasser, så er det rigtigt hårdt, og det ved de godt, og det har de hørt på rørene (...). Så det er meget sociale hensyn, der gør, at de faktisk prøver at beskytte sig selv i forhold til at stå i sådan en situation, og det er den primære årsag".

Koordinator

Selv de hårdest pressede elitesportselever vælger den treårige ordning pga. det sociale tab, der er ved at gå et ekstra år 'som en enlig ulv'.

"Vi vil gerne have dem til at gå i fire år, men det er meget svært at få dem til det. Det er af den grund, at 'så bliver jeg alene' (...). Ikke engang pigefodboldspillerne – selvom de spiller på landsholdet og er mega pressede, så vil de gøre det på tre år. Og jeg tror, de ville gøre det anderledes, hvis det var normalt, at der var en seks-syv stykker".

Koordinator

På Marselisborg og Falkonergårdens gymnasier er billedet et andet, da de rene elitesportsklasser gør, at atleterne har mulighed for at gå det ekstra studieår med hele deres klasse og

dermed ikke oplever samme sociale tab ved at vælge en fireårig ordning. Dette harmonerer ligeledes med resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen udsendt til atleterne – gennemgået tidligere i evalueringen – hvor det f.eks. fremgik, at de idræts elever, der har valgt et forlænget forløb, i langt højere grad end de idræts elever, der har valgt et forløb af almindelig varighed, har lagt vægt på, at skolen havde andre Team Danmark-elever, at man kunne vælge elitesportsklasser, og at det er et kendt elitesportsgymnasium.

Forskellen mellem atleter, der hhv. har valgt og ikke valgt et forlænget forløb, ses – som tidligere nævnt – også ved, at andelen af idræts elever, der vælger et forlænget forløb, er langt større blandt de atleter, der går/har gået på de store elitesportsgymnasier som Falkenbergsgårdens (85 pct.) og Marselisborg (74 pct.) Gymnasium. Til sammenligning er det kun 20 pct. af atleter, der vælger et forlænget forløb, blandt de idræts elever der går på andre skoler.

Øget pres på atleterne

En af grundene til, at skolerne grundlæggende gerne ville have atleterne til at vælge den fireårige ordning, er, at der er kommet et øget pres på de unge sammenlignet med tidligere. På den ene side er der øgede krav til antallet af undervisningstimer som følge af reformen fra 2017, som nemmere kan tilpasses på en fireårig ordning, og på den anden side er kravene til træningstid og det generelle pres fra sportens verden også øget.

”Inden for de seneste 30 år, som du snakker om, der er kravene steget rigtig meget, så selv vores subelite, de træner jo sindssygt meget. Træningsmængden – og det er ikke kun i triatlon og svømning, det er sørme hele vejen – træningsmængden er blevet øget”.

Koordinator

Som det fremgik af tallene vedrørende tidsforbrug tidligere i rapporten, er det en rigtig betragtning. I tillæg til et øget pres fra sportens side og et øget pres fra gymnasierne som følge af gymnasierreformen og et generelt større fokus på karaktererne, så er det også opfattelsen blandt de interviewede skolerepræsentanter, at det krydspres, de unge atleter står i, er blevet større i takt med en mere krævende ungdomskultur, hvilket betyder, at hele atleternes omverden og hverdag har ændret sig over den periode, som ordningen har eksisteret. Det skaber tilsammen en større risiko for, at atleterne brænder ud allerede i gymnasiet:

”Det fokus, der er (på udbrændthed blandt atleter, red.), det gør, at vi er blevet bedre til at håndtere det, men jeg synes jo, at problemet er vokset med de her meget perfekte unge, som jo også i en grad findes blandt eliteatleter, hvor der er rigtig mange, som, jeg synes, har svært ved at få det hele til at hænge sammen (...) Og det synes jeg er en ændring, vi kan se, og som jeg også synes, vi skal forholde os til”.

Koordinator

Resultatet af det øgede krydspres, atleterne finder sig selv i, betyder ifølge de interviewede, at når presset bliver for stort, og den omtalte udbrændthed viser sig, så er det sporten, de vælger fra, og ikke uddannelsen:

”Det er min generelle opfattelse, at de her elever (eliteidrætslever, red.) de dropper ikke ud. Og det er ikke rigtigt, at de ville vælge sporten (hvis de stod i valget mellem sport og uddannelse, red.), for det gælder kun nogle. Rigtigt, rigtigt mange – og det gælder især piger; når de bliver for pressede, så vælger de sporten fra”.

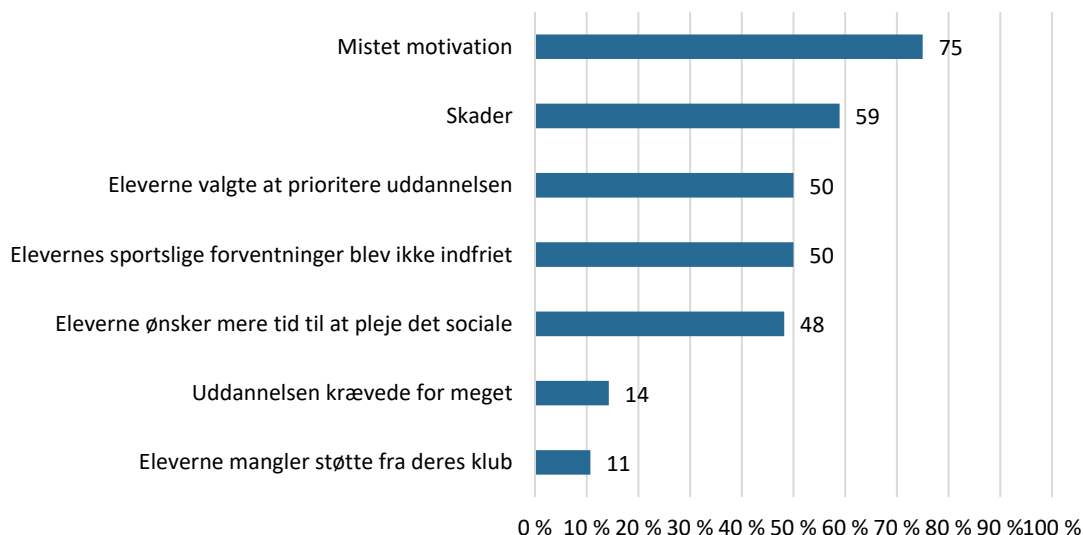
Koordinator

Netop denne erkendelse er også en del af forklaringen på, at samarbejdet mellem skoler og klubber/forbund generelt fungerer så godt, som det er beskrevet tidligere, da der er en forståelse fra sportens interessenter af, at det er dem, der taber i dette krydspres, hvis samarbejdet ikke fungerer tilstrækkeligt for eliteatleter.

I forhold til spørgsmålet om, hvilke typer af eliteidrætslever det er, der ikke fuldfører deres ungdomsuddannelse, er opfattelsen, at der generelt er utroligt få, der falder fra. De få, der falder fra, kommer typisk fra de kommercialiserede holdsportsgrene, hvor økonomi og klubsifter tvinger enkelte elever til at afbryde uddannelsen. Blandt de træningstunge sportsgrene, hvor tidspres på atleterne må forventes at være størst, er tendensen, at atleterne fravælger sportskarrieren, hvis der skal tages et ultimativt valg.

Spørgeskemaundersøgelsen udsendt til skolerne har ligeledes indeholdt en række spørgsmål vedrørende frafald. Her viser resultaterne, at skolerne oplever, at den hyppigste årsag til frafald i sport er mistet motivation (75 pct.) – dvs. en form for udbrændthed som påpeget i litteraturreviewet – eller skader (59 pct.). Det fremgår af figur 30. Lidt færre angiver, at eleverne valgte at prioritere uddannelsen (50 pct.), elevernes sportslige forventninger blev ikke indfriet (50 pct.), eller at elevernes ønskede mere tid til at pleje det sociale (48 pct.).

Figur 30: Hyppigste årsager til frafald i sport (ifølge skolerne), pct.

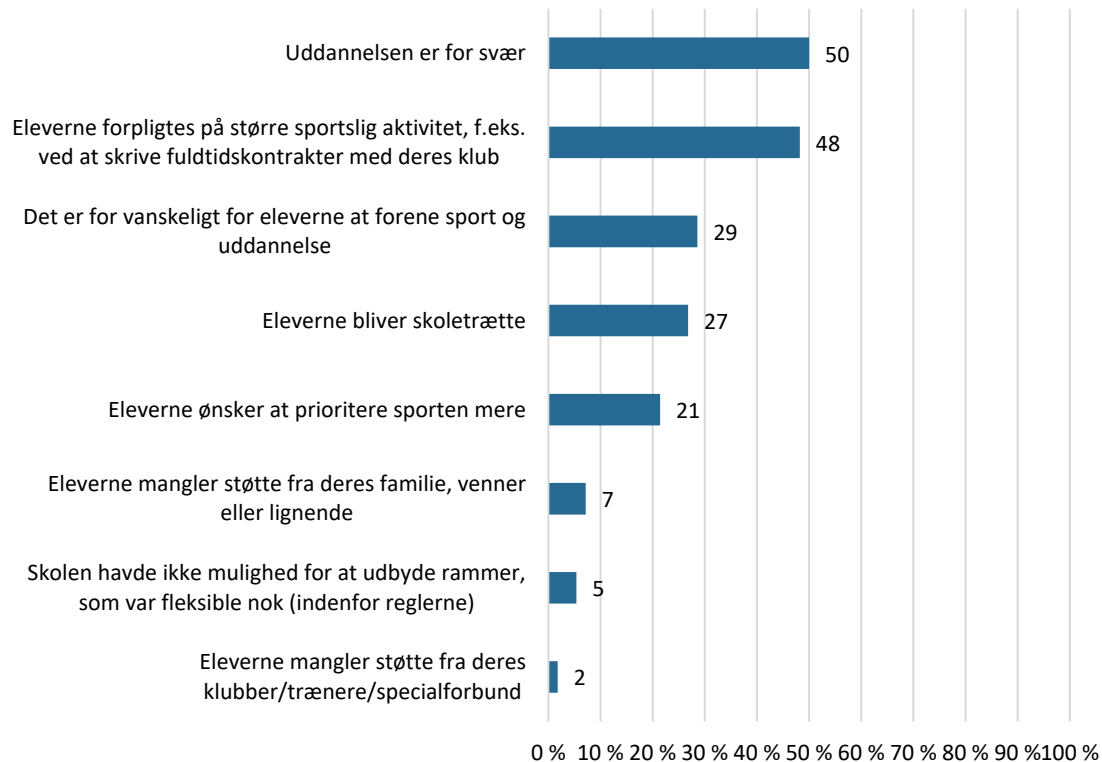

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvad oplever I som de hyppigste årsager til frafald i sport?' (n=56).

Skolerne udtrykker, at de hyppigste årsager til frafald i uddannelse er, at uddannelsen er for svær (50 pct.), eller at eleverne forpligtes på større sportslig aktivitet (48 pct.) (se figur 31). Blandt andre hyppige årsager findes vanskeligheden ved at forene sport og

uddannelse (29 pct.), skoletræthed (27 pct.) og et ønske fra eleverne om at prioritere sporten mere (21 pct.).

Figur 31: Hyppigste årsager til uddannelsesfrafald, pct.

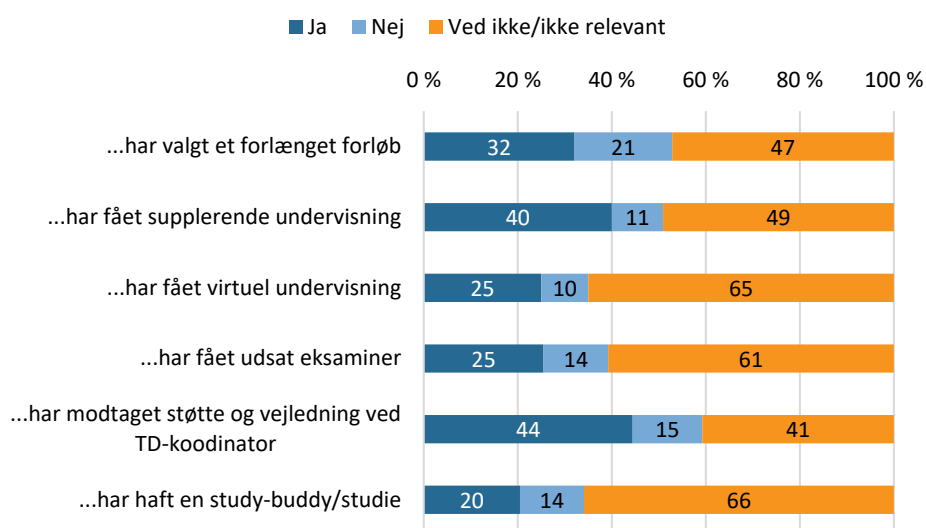

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvad oplever I som de hyppigste årsager til frafald i uddannelse?' (n=56).

Årsagerne til frafald i sport synes som nævnt at harmonere med litteraturreviewets pointer omkring udbrændthed, men specifikke årsager vedrørende prioriteringer spiller også ind. Særligt i forhold til frafald i uddannelse, hvor sportslige prioriteringer eller for vanskeligt studie er hovedårsagerne.

Generelt set oplever skolerne dog, at uddannelsesfrafaldet er lavere blandt de Team Danmark-elever, der anvender ordningens forskellige tilbud (se figur 32). Skolerne peger især på, at frafaldet er lavere blandt de idrætselever, der har modtaget støtte og vejledning ved en Team Danmark-koordinator, har fået supplerende undervisning eller har haft et forlænget forløb. Står dette til troende, så indikerer det en virksom ordning, der modvirker frafald. Vi vender nærmere tilbage til spørgsmålet om frafald senere i rapporten.

Figur 32: Lavere uddannelsesfrafald blandt Team Danmark-elever, som... (pct.)

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Vi oplever et lavere uddannelsesfrafald blandt elever, som...' (n=56).

Specialforbundenes perspektiv

Den overordnede idé med ordningen

Alle specialforbundsrepræsentanter, der blev interviewet i en fokusgruppe i forbindelse med evalueringen, abonnerer bredt set på, at elitelovens fordring om at tilrettelægge støtten til dansk eliteidræt på en social og samfundsmæssig forsvarlig vis er hensigtsmæssig, og at den fleksible Team Danmark-ordning er en god måde at gøre det på. Atleterne skal hjælpes så godt som muligt på vej både civilt og sportsligt.

Der er også enighed om, at ordningen bredt set er en succes og opfylder sit overordnede formål. Alle er grundlæggende enige i, at det er vigtigt, at atleterne får gennemført en ungdomsuddannelse, og understøtter man det, lever man som idrætssektor også op til de normer, som den danske eliteidrætslovgivning bygger på.

Ifølge specialforbundene er ordningen nu en så institutionaliseret del af idræts- og ungdomsuddannelsesverdenen på det gymnasiale område, at det er et naturligt valg at tage for mange af atleterne. Det underbygger litteraturreviewets påpegning af, at de fleste atleter vælger den bogligt orienterede uddannelsesvej, når de skal vælge ungdomsuddannelse, fordi systemet og kulturen understøtter det. Det underbygger også repræsentanterne fra skolernes input om, at ordningen i dag er en integreret del af uddannelsessystemet på gymnasierne. Og endelig er det i overensstemmelse med de konkrete data vedrørende de sportsligt godkendte elevers valg gennemgået tidligere i rapporten.

Øgede krav til de unge og vægtningen mellem sportslige og uddannelsesmål

Blandt nogle af specialforbundene anes en holdning om, at selvom der tidligere har eksisteret en norm om, at uddannelsesdimensionen af dual career-forløbet bør vægte tungt i atleternes tilværelse, så ville de ønske, at forholdet var mere 50-50. Det indikerer en

forskubbelse i retning af, at idrættens aktører ser sporten som havende forrang set i forhold til – eller være mindst lige så vigtig som – uddannelse.

Et af de forbund med højest grad af professionalisering påpeger, at der generelt i uddannelsesverdenen er kommet større accept af, at sporten fylder mere end skolen for nogle af udøverne. Dette bekræfter ligeledes de input, som de interviewede skolerepræsentanter gav tidligere i rapporten, hvor det anføres, at skolesystemet i dag langt større udstrækning end tidligere har tilpasset sig sportssystemets krav til atleterne.

Samtidig påpeger nogle af specialforbundene, at de er blevet mindre resultatorienterede i forhold til de unge talenter. De anfører, at et for tidligt ambitionsmål om målbare sportslige resultater ikke er hensigtsmæssige for den langsigtede succes. Det er det langsigtede perspektiv på seniorniveau, der tæller.

”Det er nærmest kontraproduktivt med de tidlige store sejre. OL-mestre, juniorverdensmestre; det er sjældent dem, der er bedst til at levere [på seniorniveau, red.]. De bliver simpelthen mere sårbare i de næste trin. Det er bedre for dem at træne lidt mindre; at være lidt mindre ovenpå og så komme bagfra, så de får en anden mere gradvis stigning”.

Specialforbundsrepræsentant

I den forstand er det opfattelsen, at der i de fleste idrætsgrene er et mindre forventningspres på atleterne rent sportsligt end tidligere, men omvendt er der kommet stigende udviklingskrav til de unge mennesker i samfundet som sådan, påpeger specialforbundsrepræsentanterne. Og det gælder så alligevel også til en vis udstrækning i forhold til atleternes sportslige udvikling.

Det skal forstås således, at når de internationale konkurrencemål skærpes, så skærpes fokus også på, at man ligger på en eller anden given udviklingskurve – og det er i følge specialforbundsrepræsentanterne i alle facetter af livets forhold, og derfor er der mere og mere man skal kunne – både i og uden for idrætsarenaen.

Hele pakken vedrørende 'lifeskills' er sagt anderledes blevet større. Det giver et øget pres på atleterne, er det generelle indtryk, og derfor er der faktisk en del atleter, der på trods af det indikerede mindre direkte forventningspres allerede i de tidlige år, samlet set er blevet mere pressede.

”Så vi oplever at stå med mange unge mennesker, som godt ved, at hvis de skal nå et OL-niveau [på senior-niveau, red.], så skal der altså lægges mere arbejde, udvikling og fokus og alle de her ting, tidligere end der har skullet for 10-20 år siden, i hvert fald. Så det fylder noget for de unge mennesker (...). Så der er bare et øget pres på dem qua, at udviklingstrappen er blevet meget hård”.

Specialforbundsrepræsentant

Udsagnene skal ses i sammenhæng med de problematikker, som også repræsentanterne fra de interviewede gymnasieskoler peger på, hvor opfattelsen er, at også kravene fra

skolesystemet er blevet skærpede. Står dette til troende, giver det samlet et øget krydspres for atleterne om at præstere (mere) i begge dele af deres dual career-tilværelse.

Idrætsgrenenes forskellighed

Det er kendetegnende, at de interviewede repræsentanter fra specialforbundene er enige om, at der er store forskelle på de enkelte idrætsgrene i forhold til, hvordan et gymnasie-skoleforløb mest hensigtsmæssigt tilrettelægges i forhold til idrætskarrieren. Hvorvidt et forløb skal blive succesfuldt – både sportsligt og uddannelsesmæssigt – afhænger i det hele taget af, hvilket setup der er sat op om atleterne.

Samtidig er det ifølge de interviewede specialforbundsrepræsentanter klart, at der er forskel på rytmen i det pres, de enkelte atleter oplever grundet den enkelte sportsgrens professionaliseringsgrad.

F.eks. er kravene i fodbold steget. Især i herrefodbold bliver talenterne kontraktansat tidligere og tidligere. Mange allerede omkring det 16. år, og enkelte bliver indlemmet i superligatrupperne allerede i deres 17. år. Desuden kommer en langt større del af spillerne til udenlandske klubber, og flere og flere – også udenlandske – klubber henvender sig til drengene tidligere og tidligere. For pigerne er det dog anderledes, da professionaliseringsniveauet langt fra er på samme niveau som for drengene.

For alle sportsgrene gælder det samtidig, at der i dag er mange flere tiltag, der gør det muligt at træne mere på de tidligere udviklingstrin i atleternes eliteforløb. Det er helt ned på folkeskoleniveau, at der tilrettelægges ekstratræning og øget fokus på sportskarrieren. Det indikerer også en samlet øget belastning på atleterne på trods af, at forventningen til de rent sportslige præstationer ikke nødvendigvis er høje på dette tidspunkt i atleternes karriereforløb – hvis man altså ser bort fra de mest professionaliserede sportsgrene.

Tre eller fire år på gymnasiet?

Forskellene på de enkelte sportsgrene skinner også igennem i forhold til, om atleterne udnytter, at de kan forlænge deres uddannelse til fire år i stedet for tre. Men der er mange forskellige årsager til, at atleterne vælger det almindelige eller det forlængede forløb, er indtrykket blandt specialforbundsrepræsentanterne.

For cyklingens vedkommende bemærker den pågældende specialforbundsrepræsentant, at man rådgiver atleterne til at tage det treårige forløb. Der er ingen grund til at tage den fireårige, da træningen er ret fleksibel. Den kan lægges på mange forskellige tidspunkter, så det kan passe med skolen. Hvis det er nødvendigt at tage uddannelsen på fire år, så er det fordi, atleterne har et omfattende rejseprogram.

Faktisk kan det for nogle atleter være mere hensigtsmæssigt at tage det almindelige treårige forløb, så man har mere tid til eliteidrætskarrieren efter studentereksamenen.

Det er f.eks. tilfældet inden for roning, hvor der er mange, der hellere vil bide sig igennem på et treårigt forløb end et fireårigt, bemærker en anden specialforbundsrepræsentant.

Det skyldes mere konkret, at man specialiseres sent i roning. Efter endt ungdomsuddannelse er det således hensigtsmæssigt at koncentrere sig om roning uden sideløbende uddannelse, som man kan tage senere eller lidt henad vejen.

Men der er også andre elementer, der spiller ind i forhold til, om man vælger at forlænge eller ej. Særligt i forhold til pigerne, anfører flere af specialforbundsrepræsentanterne. De er ikke i samme udstrækning som drengene villige til at gå på kompromis fra skolen. De vil følge det som 'almindelige' elever gør, fordi der ifølge specialforbundsrepræsentanterne er kommet et stigende samfundsmæssigt fokus på at gøre sig hurtigt færdig med uddannelse – og så vil de også gerne følge deres øvrige klassekammerater. Der er flere og flere af pigerne, der således gør uddannelsen færdig på tre år. Man kan spekulere i, hvorfor kønsforskellen er der, men det skyldes nok forskellige forventninger til de to køn om, hvad der er legitimt at satse på.

Som det udtrykkes af specialforbundsrepræsentanten i fodbold, så er der nærmest ingen af fodboldpigerne, der tager fire år. "De er stræbere i begge arenaer," som det udtrykkes. Og hvis det går dårligt uddannelsesmæssigt, så ryger fodbolden ud, hvilket er i overensstemmelse med det indtryk, de interviewede gymnasieskolerepræsentanter giver angående til- og fravalg af sport og/eller uddannelse (se tidligere i rapporten). Dette er i følge nogle af specialforbundsrepræsentanterne fra andre forbund genkendeligt. F.eks. i håndbold:

"Det er ikke afgørende for pigerne, om de kan komme på den her ordning eller ej. De er ikke villige til at gå på kompromis med skolen på samme måde som drengene er. Det er i hvert fald den fornemmelse, jeg står med".

Specialforbundsrepræsentant

For drengene er det – lidt firkantet stillet op – lige omvendt. Her er det i højere grad uddannelsen, der fravælges, hvis dual career-forholdet ikke går op. Interessant er det dog, at fodbolddrengene typisk heller ikke vælger det fireårige uddannelsesforløb. Men årsagen er her sportsgrenens professionaliseringsgrad, hvor atleterne – som nævnt – bliver kontraktspillere tidligt i deres livsforløb.

Derfor er det ifølge en af specialforbundsrepræsentanterne også kendetegnende, at det er fodboldklubberne, der meget gerne vil have mere fleksibilitet i ordningen. Det ønsker flere af de øvrige specialforbundsrepræsentanter dog også. Men alle medgiver, at uddannelsesinstitutionerne har rykket sig meget og generelt leverer gode tilbud.

Skal man imidlertid styrke fleksibiliteten endnu mere, forslår specialforbundsrepræsentanterne, at skolerne bygger mere virtuel kapacitet op, så atleterne kan følge undervisningen, når det passer ind i træning(-slejlre) eller konkurrencer (turneringer).

Centralisering eller decentralisering og spørgsmålet om hele klasser

Der er lidt forskellige holdninger til og oplevelser af, hvordan det fungerer for eleverne i forhold til, om de går i klasser med kun atleter eller i klasser, hvor de også er sammen med andre elever. Her spiller spørgsmålet om at forlænge også ind, da elever, som forlænger,

skifter klasse undervejs i uddannelsesforløbet. Det kan give et fragmenteret forløb, hvor atleterne ikke trives så godt, som de ellers ville gøre.

I badminton har man træningsfællesskaber, så det er ikke ligegyldigt, hvordan skolen er tilrettelagt. I den idrætsgren tilrettelægges dual career bedst i forhold til skoler, hvor der er hele klasser.

I det hele taget er det et ønske, der også bakkes op af flere af de andre interviewede specialforbundsrepræsentanter, at man fremadrettet laver nogle mere specialiserede uddannelsessteder, hvor de kan tage hånd om den her type af elever. Og måske kunne varetage nogle af de supportfunktioner, der hænger lidt, f.eks. diætist, psykolog, kollegie mv. Det står i modsætning til den generelle holdning blandt skolerne, hvor de fleste er uenig i, at centraliserede ordninger er en god ide.

På spørgsmålet om, hvorvidt man bliver ensporet af kun at omgås andre atleter – og ikke andre 'almindelige elever' – er der lidt blandede opfattelser. En specialforbundsrepræsentant påpeger, at der i forvejen er en ret ensporet kultur på forskellige gymnasier – f.eks. udveksler nordsjællandske gymnasier formentlig ikke meget kultur med vestsjællandske, ligesom de tiltrækker kulturelt forskellige typer af mennesker – så spørgsmålet er, om problemet vedrørende forskellen mellem atleter og 'almindelige' elever reelt er så stort. Andre specialforbundsrepræsentanter kan godt se fidusen i at gå på skoler med andre typer mennesker.

Nogle specialforbundsrepræsentanter peger desuden på nødvendigheden af lokale, decentrale tilbud, hvor man kan servicere lokale behov, hvilket også er det, mange af repræsentanterne fra gymnasierne – som nævnt - argumenterer for. Store, specialiserede enheder vil kun kunne fungere i de centrale byer, ellers vil man ikke kunne få nok elevmasse ind i dem. Desuden er der mange af specialforbundenes elitemiljøer, der er placeret ude omkring i landet, og det vil ikke være muligt at flytte atleterne ind i store centrale skoler i de store byer, uden at det vil ødelægge den struktur.

En specialforbundsrepræsentant peger eksplicit på kommunerne og de regionale områder, som den bedste ramme om at organisere elitearbejdet og spørgsmålet om dual career:

"Det er nødt til at være op til de regioner, man nu er en del af. Hvor man siger, hvad er den bedste løsning her? Hvis der ligger en by uden sejlsport, så skal de sgu ikke tænke en ordning ind, der passer til sejlsport. Det skal være til håndbold, fodbold eller badminton, eller hvad der nu passer her. Derfor er man nødt til at have kommunerne med, så man sætter den ramme bedst, der passer det område, man er i. Team Danmark kan ikke sidde centralt og lave en eller anden løsning. Det arbejde Team Danmark skal lave fremadrettet, det skal involvere kommunerne".

Specialforbundsrepræsentant

Generelt efterspørges der altså et både/og i forhold til at understøtte eliteudvikling og dual career. Specialforbundsrepræsentanternes holdninger er, at det skal tage udgangspunkt i

de pågældende idrætsgrenes specifikke behov, og ønsket er en øget fleksibilitet i ordningerne, der kan imødekomme dette.

Uddannelsesmæssig effekt og fastholdelse i uddannelse og sport

De ovenstående afsnit har afrapporteret atleternes, specialforbundenes og skolerepræsentanternes syn på Team Danmark-ordningen. Der er tale om udsagn og rationaliseringer, der giver interessante vinkler på de spørgsmål, som er rejst med evalueringen, og de forhold, som litteraturgennemgangen har udstukket.

Formålet med denne del af analysen er i forlængelse heraf at undersøge forskellige forhold vedrørende atleternes uddannelsesmæssige (faglige) og sportslige niveau med mere objektivt baserede metoder for nærmere at be- eller afkræfte ordningens generelle effekter, herunder om litteraturgennemgangens pointer kan suppleres yderligere. Nærmere bestemt sigter denne del af evalueringen på at undersøge følgende spørgsmål:

- 1) Om atleterne klarer sig bedre uddannelsesmæssigt (fagligt) sammenlignet med en situation, hvor de ikke havde dyrket elitesport
- 2) Hvorvidt det at være atlet og anvende de fleksible muligheder i Team Danmark-ordningen har en potentiel effekt på den uddannelsesmæssige (faglige) præstation
- 3) Hvorvidt Team Danmark-ordningen bidrager til at fastholde atleterne i elitesport og/eller uddannelse
- 4) Om Team Danmark-ordningen har en virkning på atleternes sportslige niveau.

I analyserne anvendes økonometriske metoder med henblik på at teste de forskellige spørgsmål. I det nedenstående gennemgår vi metode, datagrundlag og resultater for hver af de gennemførte analyser, der relaterer sig til de opstillede spørgsmål.

Dele af teksten fremstår teknisk, men er nødvendig for at redegøre for fremgangsmåden på en hensigtsmæssig måde. Selvom det anbefales, at læseren orienterer sig i afsnittet, kan den uindviede læser dog springe det over og genoptage læsningen ved resultatafsnittet senere i dette rapportafsnit.¹⁶

I forbindelse med præsentation af resultaterne inddrages desuden resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen udsendt til atleterne, hvori de selv vurderer, hvordan Team Danmark-ordningen har haft indflydelse på deres dual career-forløb i henseende til uddannelsesmæssigt udbytte og sportslige præstationer.

Analyserne giver et samlet helstøbt billede af ordningens måde at virke på. I rapportens samlede konklusion og perspektivering foretages den tværgående opsamling og perspektivering af alle de afrapporterede resultater.

¹⁶ De vigtigste resultater opsummeres desuden i rapportens konklusion og resumé.

Spørgsmålet om faglig løfteevne: Gør det at være eliteatlet og benytte Team Danmark-ordningen (eller ej) en forskel i forhold til det uddannelsesmæssige niveau? Med henblik på at besvare spørgsmål 1 og 2 opstillet ovenfor anvendes en tilgang med en såkaldt 'standard OLS-regressionsmodel' (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017). Regressionsmodellen anvender det karaktergennemsnit, der står angivet på både atleter og 'almindelige' elevers gymnasiale eksamensbevis, som afhængig variabel og dermed effektmål.

Spørgsmålet er – i overensstemmelse med Jonker et al. (2009) refereret tidligere i rapportens litteraturreview – om der kan findes forskelle mellem de to sammenligningsgrupper, der er interessante i forhold til de to opstillede spørgsmål: Hhv. atleter versus 'almindelige' gymnasieelever (spørgsmål 1) og atleter, der gør brug af Team Danmark-ordningens forskellige tilbud¹⁷ versus atleter, der ikke gør brug af ordningens tilbud (spørgsmål 2) i forhold til deres respektive faglige (uddannelsesmæssige) resultater. Effekten af at dyrke eliteidræt eller – som atlet – at gøre brug af ordningen målt på karakterniveauet er det, der også tidligere er blevet refereret til som 'løftevnen' (se litteraturreviewet og Jonker et al. (2009)).

Når der anvendes en analytisk tilgang med opstilling af en række regressionsmodeller, så skyldes det, at atleter og almindelige elevers faglige karakterer ikke uden videre kan sammenlignes med henblik på at vurdere, om det at dyrke eliteidræt gør en forskel i forhold til det faglige niveau af en studentereksamen – altså om dyrkelse af eliteidræt løfter det uddannelsesmæssige udbytte.

De to grupper af personer – atleter og 'almindelige' gymnasieelever – har nemlig forskellig social og økonomisk baggrund¹⁸ eller er forskellige på andre måder, der kan gøre nogle af atleterne mere/mindre tilbøjelige til at benytte ordningen og samtidig påvirke den faglige præstation. Der er med andre ord en 'selektionsskævhed' på spil i de grupper af personer, vi ønsker at kigge på og sammenligne i denne analyse.

Samme problematik gælder for atleter, der bruger ordningen, og atleter, der ikke bruger ordningen. Selvom atleter, der gør brug af ordningen, f.eks. viser sig at have højere karakterer end atleter, der ikke gør brug af ordningen, så er det ikke sikkert, at den forskel skyldes ordningen i sig selv. Det kan i stedet skyldes atleternes socioøkonomiske baggrund.

En måde at tage højde for den problematik på er ved at anvende den nævnte tilgang. Regressionsmodellerne er et økonometrisk værktøj, der kan kontrollere for observerbare forskelle mellem sammenligningsgrupperne således, at vi kan isolere en eventuel effekt af det

¹⁷ Som det fremgår senere, operationaliseres det at gøre brug af ordningen på den måde, at atleter, der forlænger og/eller får supplerende undervisning, anses som dem, der gør brug af ordningen. Det skyldes, at det er meget få af de atleter, der er lykkedes at få registerdata på, der har angivet, at de slet ikke anvender nogle af de tilbud, der er i ordningen, på trods af at de er sportsligt godkendte og berettiget til det. Problematikken gør det vanskeligt at lave et ordentligt sammenligningsgrundlag mellem atleter, der gør brug af (et eller flere af tilbuddene) i ordningen og dem, der slet ikke gør, med henblik på at se om ordningen i sig selv gør en forskel.

¹⁸ Social og økonomisk baggrund udtrykkes konkret gennem modernes og faderens uddannelsesniveau og indkomst.

at være atlet (spørgsmål 1) – eller gøre brug af ordningen (eller ej; spørgsmål 2) – på det karakterniveau som eksamensbeviset viser (Storm & Holum, 2020).

Analysen foretages konkret ved at opbygge regressionsmodellerne med en række (uafhængige) kontrolvariable, blandt andet atleternes grundskolekarakterer fra 9. klasse, alder for afslutning af uddannelse, herkomst (dansk, indvandrer/efterkommer), forældres højeste gennemførte uddannelse og forældres samlede bruttoindkomst. En nærmere beskrivelse af alle de inddragede kontrolvariable fremgår af bilag F.

Datagrundlag

Det samlede datagrundlag for opstilling af de benyttede variable og regressionsmodeller bygger på registerdata fra Danmarks Statistik (DST). Via DSTs forskerservice er alle i normalbefolkningen, der har afsluttet og bestået en gymnasial uddannelse¹⁹ (STX, HTX, HHX eller HF) i perioden 2010-2019, udtrukket.²⁰ Det resulterer i en samlet stikprøve på 408.630 elever.

Foruden elevernes gymnasiekarakterer, der som nævnt måles ved det karaktergennemsnit, der står angivet på elevens studentereksamensbevis, indeholder registerdata de nødvendige data til brug for de skitserede kontrolvariable, som de opstillede modeller anvender. Dvs. oplysninger om elevens folkeskolekarakterer, socioøkonomiske baggrundsforhold mv.

De sportsligt godkendte atleter, der enten gør brug af eller ikke gør brug af ordningen, er herudover identificeret ved at supplere DSTs registerdata med data fra den gennemførte spørgeskemaundersøgelse blandt Team Danmarks sportsligt godkendte atleter, der er rapporteret tidligere.²¹ Det danner en gruppe på 1.005 respondenter, hvilket er et robust grundlag for gennemførelse af de skitserede analyser.

I forhold til spørgsmålet om effekten af selve Team Danmark-ordningen (spørgsmål 2), kan det argumenteres, at det mest optimale ville være at undersøge, hvor stor effekt hvert af de enkelte tilbud i Team Danmark-ordningen – beskrevet tidligere i rapporten – har på den faglige præstation.

Team Danmark-ordningen er imidlertid veletableret og de forskellige tilbud indeholdt i ordningen er alle velbenyttede. Det betyder, at kun få (i alt 76) af de atleter, det har været muligt at indhente registerdata på, angiver, at de overhovedet ikke har benyttet nogle af

¹⁹ Ved afsluttet og bestået menes der, at eleven har opnået et eksamensbevis.

²⁰ Elever med manglende observationer for én eller flere baggrundsvariable indgår i modellen ved, at den manglende oplysning sættes til 0 samtidig med, at der medtages en 'missing-value' indikator, som sættes til 1, hvis der er tale om en manglende observation. På denne måde undgår vi at udelade store mængder af observationer.

²¹ Det er vigtigt at bemærke, at gruppen af sportsligt godkendte atleter udelukkende består af de atleter fra spørgeskemaundersøgelsen, som har angivet et gyldigt personnummer, hvorved det har været muligt at parre med registerdata. Det kan derfor ikke afvises, at gruppen af almindelige elever også består af en række sportsligt godkendte atleter. Det anses dog ikke for at være et problem, da andelen ud af den totale stikprøve formentlig er meget lav.

ordningens tilbud, selvom de er blevet godkendt til det, hvilket skaber et svagt (i praksis ubrugeligt) sammenligningsgrundlag.

Derfor gennemfører vi analysen af selve ordningens effekt med den antagelse, at de to tilbud i Team Danmark-ordningen, som forventes at have den største betydning for atleterne i henseende til karakterniveau, fastholdelse/frafald og sportslig performance, er forlængelse af uddannelsesperioden og supplerende undervisning.

Sammenligningsgruppen i analysen af spørgsmål 2 i forhold til ordningens indvirkning på den faglige præstation, og senere de øvrige spørgsmål 3 og 4, består derfor af de sportsligt godkendte atleter, der ikke har anvendt forlængelse eller supplerende undervisning (men også – for de flestes vedkommende – anvender nogle af tilbuddene i ordningen), velvidende at kontrolgruppen ikke er helt ren.

I det følgende opfatter vi altså dem, der anvender forlængelse og/eller supplerende undervisning, som dem, der gør brug af ordningen (i alt 498 personer). Resten tilhører gruppen, der ikke gør brug af ordningen (selvom de gør brug af visse af tilbuddene, der dog ikke vurderes afgørende for den faglige præstation; i alt 507 personer).²²

En umiddelbar sammenligning

Ud af de 408.630 elever er 1.005 som nævnt atleter, mens 407.625 er almindelige elever. En deskriptiv umiddelbar sammenligning af de to grupperes rå gymnasiekarakterer viser tydeligt, at det gennemsnitlige karakterniveau er højere blandt atleterne (8,12 på 7-skalaen) end blandt almindelige elever (6,98 på 7-skalaen), når der *ikke* tages højde for andre forhold.

Desuden viser den umiddelbare sammenligning, at atleter og almindelige elever afviger på en lang række baggrundskaraktistika. Atleterne har f.eks. opnået bedre grundskolekarakterer (8,67) end almindelige elever (7,50), de er i højere grad drenge (50 pct. blandt atleterne og 45 pct. blandt 'almindelige' elever) og er i gennemsnit yngre på det tidspunkt (19 år i forhold til 20 år), hvor de afsluttede deres gymnasiale uddannelse. Sammenligningen af de to grupperes baggrundskaraktistika kan ses i bilag G, tabel G1.

Desuden er atleterne mere tilbøjelige til at komme fra højere samfundslag. Det ses ved, at deres forældre i gennemsnit har en højere indkomst, har opnået et højere uddannelsesniveau og er mere tilbøjelige til at være i beskæftigelse.

Ud af de 1.005 atleter, gør 498 som nævnt brug af ordningen (operationaliseret ved at de bruger forlængelse og/eller supplerende undervisning), mens – ligeledes som nævnt – 507 ikke bruger ordningen. En sammenligning af de to grupperes rå gymnasiekarakterer viser, at de sportsligt godkendte atleter, der bruger ordningen, i gennemsnit opnår dårligere karakterer (7,99 versus 8,24 for atleter, der ikke gør brug af ordningen, se bilag G, tabel G2)

²² Der køres dog også nogle særskilte modeller kun med forlængelse for at se, om det tilbud i sig selv gør en forskel.

De sportsligt godkendte atleter, der bruger ordningen, er i gennemsnit ældre (20 år, mens de, der *ikke* anvender ordningen, er 19 år) på det tidspunkt, hvor de afsluttede deres gymnasiale uddannelse, hvilket kan forklares af, at en vigtig del af ordningen netop er, at de har mulighed for at forlænge deres ungdomsuddannelsesforløb – og de derfor bliver ældre, inden de er færdige.

Dertil ses det, at dem, der bruger ordningen, er mere tilbøjelige til at vælge STX (80 pct. versus 73 pct. blandt, de der ikke anvender ordningen) og i mindre grad tilbøjelige til at vælge HHX 8 pct. versus 17 pct.). Derudover er det i høj grad de toptrangerede eliteatleter, der gør brug af ordningen.

De konstaterede forskelle bekræfter en forventning om, at der er systematiske forskelle mellem de forskellige grupper, der skal tages højde for ved hjælp af den ovenfor beskrevne tilgang med anvendelse af regressionsmodeller med relevante kontrolvariable.

I de endelige modeller, hvor alle baggrundsvariablene er medtaget, er effekterne ikke uafhængige af hinanden, og det kan derfor være vanskeligt at fortolke baggrundsvariablene enkeltvis. Derfor er der som supplement til de fulde modeller kørt en række simple modeller, hvor kun én baggrundsvariabel er medtaget ad gangen.

Resultaterne af de simple modelkørsler er præsenteret i bilag H (tabel H1 og H2) og giver et indtryk af, hvor stor effekt hver enkelt baggrundsvariabel har på gymnasiekarakteren og samtidig, hvor stor en andel af variationen i gymnasiekarakteren, hver enkelt variabel forklarer. I den kommende sektion præsenterer vi resultaterne af de fulde regressionsmodeller, hvor der er taget hensyn til alle de i modellerne inkluderede (baggrunds-)forhold.

Resultater

Spørgsmål 1: Gør det at være atlet en forskel i forhold til det uddannelsesmæssige karakterniveau?

Tabel 6 viser karaktereffekten ved at være atlet under gymnasiet sammenholdt med en situation, hvor man ikke havde dyrket elitesport. Koefficienten er signifikant og angiver, at alterne i gennemsnit scorer 0,27 point højere karaktergennemsnit (målt på 7-skalaen), end de ville have gjort, hvis de ikke havde været atleter (kontrolleret for de andre indvirkende (og inddragede) variable).

Tabel 6: Effekten af at være atlet på opnåede gymnasiegennemsnit

	Estimat	Standard Error
Atlet		
Ikke-Atlet	0	
Atlet	0,27***	0,05

Effekten er signifikant ved 10 pct. (*), 5 pct. (**) eller 1 pct. (***) (n=408.630).

Sagt med andre ord tyder resultaterne på, at når der justeres for de inddragede baggrundsforhold, så har det at være eliteatlet en positiv effekt på det gennemsnitlige karakterniveau – dvs. den uddannelsesmæssige performance. Hvis man f.eks. har et snit på 8 som eliteatlet, vil man altså ifølge modellen – gennemsnitligt set og i princippet – have fået et snit på 7,73, hvis man ikke havde været atlet og i stedet gået i gymnasiet som 'almindelig' elev.

Den fulde model kan ses i bilag I, tabel I1, og resultaterne er i overensstemmelse med litteraturreviewets hovedpointer gengivet tidligere i rapporten. Her fremgik det således, at andre studier har fundet samme effekter for atleter. Denne evaluering bekræfter altså denne tese.

Man kan spekulere i, hvad det specifikt er ved at være eliteatlet, der gør forskellen, men da effekten er knyttet til det at være atlet (i forhold til ikke at være det), så er det nærliggende at antage, at kompetencer, der oplæres i forbindelse med eliteidrætsudøvelse – som f.eks. planlægningsevner, disciplin og målrettethed – har en rolle at spille. Det er sådanne kompetencer som tidligere i rapportens litteraturreview – og med henvisning til Jonker et al. (2009) – betegnes som 'selvregulerende kompetencer' blandt atleterne.

Spørgsmål 2: Gør ordningen i sig selv en forskel for atleterne?

I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt selve Team Danmark-ordningen gør en forskel (spørgsmål 2), fokuseres der nu på grupperne af atleter, der er sportsligt godkendte, men som hhv. bruger og ikke bruger ordningen (jf. Jonker et al. 2009). De 'almindelige' elever holdes altså ude af denne del af analysen. Som nævnt tidligere er det at bruge ordningen operationaliseret således, at det er atleter, der gør brug af forlængelse og/eller supplerende undervisning, der defineres som dem, der bruger den.

Outputtet af regressionsmodellen, der inddrager de samme kontroller som under spørgsmål 1, kan ses i tabel 7 og viser, at det at benytte ordningen ikke ser ud til at have en effekt på de opnåede gymnasiekarakterer sammenholdt med en situation, hvor atleterne ikke havde anvendt ordningen. Det tyder derfor ikke på, at ordningen i sig selv har (yderligere) effekt på det gennemsnitlige karakterniveau for atleterne. Den fulde model med alle inddragede kontrolvariable præsenteres i bilag I, tabel I2.

Tabel 7: Effekten af at anvende Team Danmark-ordningen på opnåede gymnasiekarakterer

	Estimat	Standard Error
TD-ordningen		
Bruger <i>ikke</i> TD-ordningen	0	
Bruger TD-ordningen	0,01	0,12

Effekten er signifikant ved 10 pct. (*), 5 pct. (**) eller 1 pct. (***). n=1.005

Løfteevnen af selve ordningen er altså i praksis nul, men – og det er relevant at have for øje – heller ikke negativ. Og samtidig har atleterne – jf. analysen af spørgsmål 2 – stadig et (i gennemsnit) højere karakterniveau end 'almindelige' elever.²³

Sagt anderledes er summen af resultaterne fra de to kørte regressionsmodeller for spørgsmål 1 og 2, at atleterne – i egenskab af at være atleter – i gennemsnit ser ud til at klare sig bedre fagligt end andre elever. Det ser ganske vist ikke ud til at gøre en (yderligere) forskel, om man som atlet anvender selve ordningen eller ej, men atleterne, der er på højeste sportslige niveau, præsterer ikke (i gennemsnit) fagligt dårligere end andre atleter.

Selvom det umiddelbart forekommer underligt, at der ikke er en ekstra løfteevne-effekt af at anvende ordningen (dvs. gøre brug af forlængelse og supplerende undervisning), så er det imidlertid vigtigt at huske, at de, der bruger ordningen, i gennemsnit har opnået et højere sportsligt niveau (de er på internationalt niveau) og netop udnytter ordningen til at bruge flere ugentlige timer på sport (se afsnittet om tidsforbrug tidligere i rapporten).

Desuden bruger de færre ugentlige timer på skolerelateret arbejde. Det kan indikere, at eliteatleteffekten – identificeret under analysen af spørgsmål 1 – 'crowdes ud' af det forøgede tidsforbrug, som er nødvendigt at investere i sin sportslige satsning, hvis man er på højeste eliteniveau.

Den overførselsmulighed til faglige resultater i forhold til 'selvregulerende kompetencer', man som nævnt kan formode, at atleter generelt har i henseende til disciplin, tilrettelæggelse og dedikation, 'fader' formentlig ud, jo højere man kommer op i trænings- og konkurrencemæssigt niveau, og tidsforbruget på de aktiviteter samtidig stiger.

Set over hele uddannelsesforløbet bruger atleterne, der gør brug af ordningen, formentligt ikke (i gennemsnit) færre timer på skolerelateret arbejdet (det er blot smurt ud over fire år), men det øgede sportslige tidsforbrug, der kommer med det øgede sportslige niveau, medvirker ganske givet til at dæmpe mulighederne for at opnå mere 'eliteatleteffekt' end man allerede har opnået som eliteatlet.

Sagt anderledes peger det på, at ordningens afgørende kvalitet består i, at den muliggør høje sportslige præstationer uden, at det går ud over det uddannelsesmæssige udbytte, der tværtimod er højt blandt atleterne.

²³ Der er ligeledes kørt en særskilt model kun med forlængelse. Modellen vender fortegnet til negativ, men variabelen er ikke signifikant, så det der ser heller ikke ud til at ordningen har en effekt på det faglige niveau, med denne tilgang.

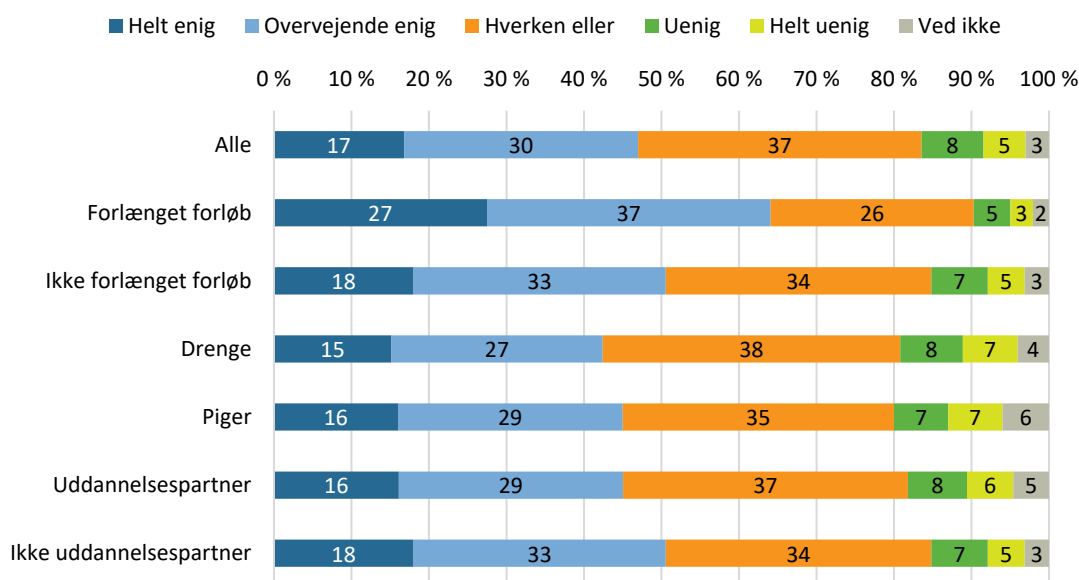
Atleternes egen opfattelse

Resultaterne fra løfteevneanalysen harmonerer imidlertid ikke helt med, hvad atleterne selv angiver i forhold til spørgsmålet om faglig løfteevne i den survey, der i forbindelse med evalueringen blev udsendt til dem.

Her svarer næsten halvdelen (47 pct.) af atleterne, at de er 'enige' eller 'overvejende enige' i, at ordningen har løftet deres faglige niveau, mens langt færre (13 pct.) angiver, at de er 'overvejende uenige' eller 'uenige'. Desuden udtrykker fire ud af ti (37 pct.), at ordningen hverken har haft en positiv eller negativ indflydelse på deres faglige niveau. Det kan ses i figur 33.

Der ses ingen bemærkelsesværdige forskelle på tværs af drenge og piger, ej heller på tværs af elever, der har gået på en uddannelsespartnerskoler, og elever, der ikke har gået på en uddannelsespartnerskole.

Figur 33: Ordningens faglige løfteevne, pct.

Figuren bygger på spørgsmålet: 'Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn? – Ordningen har løftet mit uddannelsesmæssige niveau'. Andelen præsenteres totalt (n=3.826) og separat for de atleter, der har valgt et forlænget forløb (n=1.264), og for de atleter, der har valgt et forløb af almindelig varighed (n=2.562). Resultaterne præsenteres også separat for drenge (n=1.913) og piger (n=1.913), og separat for elever, der har gået på en uddannelsespartnerskole (n=2.233), og elever, der ikke har gået på en uddannelsespartnerskole (n=1.593).

Ordningen ser i dette perspektiv ud til at have en større positiv indflydelse på det faglige niveau blandt de atleter, som har valgt et forlænget forløb. De angiver nemlig i højere udstrækning, at deres faglige niveau er blevet løftet pga. forlængelsen end dem, der ikke har forlænget.

Umiddelbart peger det lidt i en anden retning end den objektive løfteevneanalyse, men atleternes forståelse af begrebet 'løftet' er nok subjektiv, og svarene kan dække over, at man

reelt har opnået et højere niveau rent fagligt, end man ville forvente uden ordningen, når man tager trænings- og konkurrenceindsatsen i betragtning.

Helt banalt er det nærliggende at antage, at atleterne, der bruger ordningen, har været godt spændt for med både skole og sport, så set i bakspejlet kan de nok ikke forestille sig, at de havde klaret sig lige så godt fagligt uden ordningen – selvom det objektivt set faktisk ser sådan ud.

Det skal også bemærkes, at forlængelse kun er ét element i ordningens tilbud, og i løfteevneanalysen defineres dem, der gør brug af ordningen, som tidligere nævnt som dem, der gør brug af supplerende undervisning og/eller forlængelse. Det gør de to analysers resultater sværere at holde direkte op i forhold til hinanden.

Samlet set er det rimeligste at konkludere, at ordningen har en effekt for atleterne i den forstand, at den muliggør, at man kan træne og konkurrere på højeste niveau uden, at det går ud over det faglige niveau. Vi vender tilbage til spørgsmålet senere, når vi kigger på, ordningens effekt i forhold til det sportslige niveau og fastholdelse i sport.

Fastholdelse i uddannelse

Som nævnt tidligere har hensigten i evalueringen også været at undersøge, hvorvidt de sportsligt godkendte atleter har en højere eller lavere frafaldshyppighed i uddannelse sammenholdt med en situation, hvor de ikke havde været atleter (jf. spørgsmål 3 præsenteret ovenfor). Derudover har hensigten været at undersøge, om anvendelse af ordningen i sig selv har en indvirkning på sandsynligheden for uddannelsesfrafald.

Disse sammenligninger har desværre ikke været mulige af gennemføre med det foreliggende datamateriale. Det skyldes, at meget få af de atleter, der har været mulige at parre med registerdata, konkret er frafaldet i uddannelse.

Som alternativ har vi derfor sammenlignet rådata for den totale atletstikprøve – også dem, der ikke er koblet med registerdata – med normalbefolkningen.

Blandt alle atleterne er uddannelsesfrafaldet på 4 pct., hvilket er lavere end frafaldet blandt almindelige elever, der lå på 9 pct. i 2019.²⁴ Dertil er frafaldet på 4,8 pct. for atleter, der bruger ordningen, og 3,6 pct. for atleter, der ikke bruger ordningen.

Det kan imidlertid ikke siges med sikkerhed, om frafaldet reelt set er lavere blandt atleterne (der enten bruger ordningen eller ikke bruger ordningen) set i forhold til 'almindelige elever', da vores datamateriales sammensætning blot kan være et udtryk for, at dem, som har deltaget i undersøgelsen, også hovedsageligt er nogle, der har gennemført deres ungdomsuddannelse.

²⁴ Se: www.dst.dk, Statistikbanken (tabel: STATUS10).

Som nævnt i litteraturreviewet fandt den seneste evaluering af ordningen, at frafaldet blandt atleterne dengang (2009) var på niveau med elever, der ikke dyrker eliteidræt.

Med det in mente er det rimeligt at konkludere, at selvom datamaterialet ikke kan sige det med sikkerhed, så forekommer frafaldet blandt atleterne i hvert fald ikke større end blandt almindelige elever. Det er heller ikke urimeligt at formode, at Team Danmark-ordningen har en rolle at spille i det forhold.

Ordningens effekt på fastholdelse i sport og sportslige resultater

Ud over spørgsmålet om effekterne af at være atlet samt effekterne af selve ordningen rent uddannelsesmæssigt, er spørgsmålet om, hvorvidt ordningen også gør en forskel i forhold til de sportsligt godkendte atlethers fastholdelse i sport ligeledes interessant (ligeledes jf. spørgsmål 3 præsenteret tidligere).

Spørgsmål 3: Bidrager Team Danmark-ordningen til at fastholde atleterne i sport?

I denne del af analysen anvendes en standard probit regression, hvor den afhængige variabel er en binær såkaldt dummy-variabel, der indikerer, om atleten er stoppet med at dyrke sport på eliteniveau eller ej.

Ligesom tidligere er sportsligt godkendte atleter, der anvender ordningen, ikke er direkte sammenlignelige med de sportsligt godkendte atleter, der ikke gør brug af ordningen. Derfor inkluderes en række kontroller ligesom i de tidligere regressionsmodeller.

Ved hjælp af modellen estimeres det, hvor meget sandsynligheden for et frafald i sport stiger eller falder, hvis man er sportsligt godkendt og anvender ordningen, når der tages højde for eventuelle andre forskelle mellem sportsligt godkendte atleter, der anvender ordningen, og dem, der ikke anvender ordningen.

Resultatet fra den kørte model viser, at ordningen har en effekt på fastholdelse i sport (se tabel 8). Som det kan ses, har koefficienten et negativt fortegn. Sandsynligheden for at stoppe med at dyrke sport på eliteniveau under uddannelsen er altså lavere for de atleter, der har anvendt ordningen, sammenholdt med en situation, hvor de ikke havde anvendt ordningen alligevel. Den fulde estimationsmodel kan ses i bilag J, tabel J1.

Tabel 8: Effekten af at bruge Team Danmark-ordningen på fastholdelse i sport

	Estimat	Standard Error
TD-ordningen		
Bruger <i>ikke</i> TD-ordningen	0	
Bruger TD-ordningen	-0,33***	0,09

n=1.005

Dette tyder på, at ordningen virker positivt i henseende til at fastholde atleterne på højeste sportslige niveau.

Spørgsmål 4: Effekten af Team Danmark-ordningen på det sportslige niveau

Endelig står spørgsmål 4 i henseende til, om ordningen har en virkning på atleternes sportslige niveau.

Metodisk anvendes igen en standard probit regression, hvor der tages højde for de samme baggrundsvARIABLE som i de tidligere analyser. Dertil inkluderes en variabel, som tager højde for atleternes sportslige niveau på det tidspunkt, hvor de startede på ungdomsuddannelsen.²⁵

Problemet er imidlertid, at der ikke er noget objektivt sammenligneligt mål for, hvad en succesfuld (sportsligt) præstation er på tværs af sportsgrene. Derudover foreligger der ikke noget sportsligt resultatdata, der kan kobles på de enkelte atleter. Det giver en række udfordringer.

Velvidende at det ikke er et fuldt objektivt mål, så måles den sportslige præstation gennem et spørgsmålsbatteri, hvor i atleterne er blevet bedt om at bedømme deres sportslige niveau på det tidspunkt, hvor de afsluttede deres ungdomsuddannelse, relativt til det niveau, de havde, da de startede på deres ungdomsuddannelse. Dette giver et indtryk af, om atleterne vurderer, at de har opnået bedre sportslige resultater under deres ungdomsuddannelsesforløb eller ej. Der er tale om et subjektivt mål, men i overensstemmelse med litteraturreviewets pointer kan subjektive selvrapporterede performancevurderinger give en forholdsvist retvisende indikation af niveauet.

Den afhængige variabel i regressionsmodellen er på denne baggrund operationaliseret som en binær variabel, der indikerer, om eleven har forbedret sig sportsligt under uddannelsesforløbet. Variablen tager værdien 1, hvis eleven ved endt uddannelse vurderer at have opnået et højere sportsligt niveau, end det niveau han/hun havde ved start på uddannelsen. Derimod tager variabelen værdien 0, hvis eleven ved endt uddannelse vurderede sig selv til at være på samme niveau eller et lavere niveau, end han/hun havde ved starten på uddannelsen.

Mens ordningen som vist tidligere ikke synes at have en effekt på det faglige niveau, så tyder det derimod på, at det at gøre brug af ordningen øger den sportslige præstation sammenholdt med en situation, hvor de pågældende atleter ikke havde anvendt ordningen (se tabel 9). Den fulde estimationsmodel er præsenteret i bilag K.

Det bør understreges, at modellen ikke inkluderer alle relevante kontrolvariable. Det er f.eks. ikke muligt at observere idrætsudøvernes sportslige motivation, træningens og træneres kvalitet.

²⁵ Dummy-variablen tager værdien 1, hvis eleven havde deltaget i OL, VM eller EM for seniorer eller juniorer, og 0 hvis ikke.

Det er heller ikke muligt at kontrollere for, at atleternes progression i sportsligt niveau typisk følger alder. Effekten kan derfor ikke med endegyldig sikkerhed tilskrives ordningen, men indikerer en effekt.

Tabel 9: Effekten af at bruge Team Danmark-ordningen på den sportslige præstation sammenholdt med en situation, hvor atleterne ikke havde anvendt ordningen

	Estimat	Standard Error
TD-ordningen		
Bruger <i>ikke</i> TD-ordningen	0	
Bruger TD-ordningen	0,15***	0,03

Effekten er signifikant ved 10 pct. (*), 5 pct. (**) eller 1 pct. (***) n=1.005.

Koefficienten har positivt fortegn og angiver, at det at anvende ordningen øger sandsynligheden for at forbedre det sportslige niveau under uddannelsesforløb sammenholdt med en situation, hvor atleterne ikke havde anvendt ordningen.

Variablen er signifikant på 1 procents-niveauet. Resultatet tyder altså på, at det at gøre brug af ordningen har en positiv effekt på den sportslige præstation, og bekræfter dermed litteraturreviewets pointe om, at dual career atleter klarer sig lige så godt som andre atleter rent sportsligt. Denne evaluering leverer ovenikøbet en indikation på, at den øger det.

Sammenfatning vedr. spørgsmål 1-4

Sammenholder man resultaterne fra de gennemførte analyser tegner der sig et billede af, at selvom ordningen – operationaliseret ved, at man har forlænget og/eller gjort brug af supplerende undervisning – i sig selv ikke synes at øge atleternes faglige (uddannelsesmæssige) niveau, så medvirker den til at fastholde atleterne i sporten samtidig med, at den synes at have en gunstig effekt på det sportslige niveau.

Det sker samtidig med, at atleterne (uanset om de anvender ordningens forlængelsesmulighed og/eller supplerende undervisning eller ej) har et højere fagligt udbytte, end hvis de ikke havde dyrket elitesport.

I det kommende konkluderende og perspektiverende afsnit samler vi op på alle evalueringens analyser og perspektiverer resultaterne.

Konklusion og perspektivering

Denne evaluering har haft til formål at vurdere den såkaldte 'Team Danmark-ordning' på det gymnasiale ungdomsuddannelsesområde og dens måde at virke på. Det er sket gennem en sammenstilling og analyse af indsamlede kvalitative og kvantitative data, eksisterende viden og øvrigt relevant baggrundsmateriale.

I de følgende afsluttende afsnit samles der op på evalueringens hovedresultater, og de perspektiveres inden for rammen af evalueringen. Den efterfølgende stillingtagen til, hvad der skal gøres ved de skitserede problemstillinger – og af hvem – forholder rapporten sig således ikke til.

Det er op til områdets interessenter og nærmere politisk stillingtagen at arbejde videre på evalueringens vidensgrundlag og handle på de den viden, der er blevet bygget op af rapportens analyser.

Hvad vidste vi? Og hvad er blevet bekræftet?

Evalueringen har bekræftet en række forhold vedrørende Team Danmark-ordningen, der overordnet peger på, at de muligheder, som ordningen indebærer – og er tiltænkt til at give danske atleter – er både hensigtsmæssige og virksomme.

Team Danmark-ordningen på det gymnasiale område har eksisteret i mange år og er på en række af landets gymnasier i dag en integreret del af det samlede uddannelses-setup. For langt de fleste sportsligt godkendte atleter er den gymnasiale variant af ungdomsuddannelserne det almindelige valg set i forhold til ordningen på erhvervsuddannelsesområdet, som kun ganske få af de sportsligt godkendte atleter benytter (se delrapport 1 om Team Danmark-ordningen på erhvervsuddannelserne).

Det kommer f.eks. konkret til udtryk ved, at 95 pct. af de atleter, der har modtaget en sportslig godkendelse i 2019, har valgt en gymnasial uddannelse som STX (62 pct.), HF (8 pct.), HHX (19 pct.) eller HTX (6 pct.), mens de resterende 5 pct. har angivet, at de vælger en erhvervsuddannelse (EUD eller EUX). Blandt almindelige elever samme år, der søgte en gymnasial eller erhvervsrettet uddannelse, valgte 22 pct. erhvervsspor og 78 pct. den gymnasiale vej. Desuden har antallet af sportsligt godkendte atleter, der vælger en gymnasial uddannelse, generelt været stigende i perioden 2010-2016.

Fra 2016 og frem til i dag er antallet af sportsligt godkendte, der angiver at vælge det gymnasiale spor, ganske vist faldet med 12 pct. Men faldet siden 2016 følger den generelle tendens i samfundet, hvor færre unge har valgt en gymnasial uddannelse²⁶, og kan også være forklaret af, at Team Danmark i perioden 2016-2019 har sat fokus på den lignende ordning på erhvervsuddannelserne. Set over hele perioden (2010-2019) er der dog vækst i antallet af sportsligt godkendte atleter, der vælger gymnasiet.

²⁶ Se Statistikbanken, www.dst.dk (tabel: UDDAKT30).

Årsagen til, at så mange vælger det gymnasiale spor, er ifølge evalueringen, at vejen er asfalteret og velkendt blandt atleterne selv, vejledere, lærere og øvrige interessenter. Ordningen er med andre ord en institutionaliseret del af det danske ungdomsuddannelsessystem, og det er det klare indtryk fra det indsamlede data, at gymnasieskolesystemet i langt højere udstrækning end tidligere tilpasser sig i forhold til de sportslige krav og forventninger, som atleterne og sportssystemet i det hele taget stiller. Balancen synes dermed forrykket i retning af en større grad af forrang for de sportslige hensyn.

Dette – viser evalueringen – var anderledes for 10-15 år siden, og markant anderledes set i forhold til da ordningen blev implementeret i slutningen af 1980'erne. Dengang blev der ikke taget de samme hensyn til atleter, der gerne ville kombinere uddannelsen med eliteidræt. Det sker til gengæld i dag og er – set fra eliteidrættens perspektiv – en af kvaliteterne ved ordningen.

Hvad har evalueringen givet af ny viden?

Udover at bekræfte en række forhold, som tidligere studier og forskning har vist, og underbygge en række plausible formodninger vedrørende atleternes dual career-forløb, så har evalueringen også kastet lys over forhold, som ikke tidligere har været afdækket på samme dybdegående måde. Det kommer til udtryk på flere måder.

Stor tilfredshed med vejledning om valg af ungdomsuddannelse

Først og fremmest giver evalueringen indtrykket af, at atleterne føler sig godt vejledt i processen omkring valg af ungdomsuddannelse. Evalueringen viser, at størstedelen er blevet vejledt af deres forældre (59 pct.) eller af deres studievejleder i folkeskolen/efterskolen (44 pct.), mens færre er blevet vejledt af deres træner (26 pct.), holdkammerater (25 pct.) eller folkeskolelærer/efterskolelærer (24 pct.). Tilfredsheden med den vejledning, atleterne har modtaget af de ovenstående (familie eller øvrige interessenter), er generelt stor.

Lidt over hver tredje forlænger

Evalueringen viser også, at lidt over hver tredje (33 pct.) atlet specifikt har valgt at bruge deres sportslige godkendelse til at forlænge deres gymnasiale uddannelsesforløb. For størstedelen af dem (68 pct.) var det sportslige og uddannelsesmæssige element lige vigtigt, da de traf valget om forlængelse. Hver femte (20 pct.) vægtede dog de sportslige ambitioner højere end de uddannelsesmæssige, mens det for 12 pct. forholdt sig omvendt. Generelt viser evalueringen imidlertid, at de atleter, der har valgt et forlænget forløb, har gjort det, fordi de gerne ville have mere tid til både uddannelse, sport og sociale relationer.

Samtidig viser evalueringen, at atleter, der forlænger, i langt større udstrækning går på Falkonergårdens Gymnasium (hvor 85 pct. forlænger) og Marselisborg Gymnasium (hvor 74 pct. forlænger). Her kan man gå i klasser, der udelukkende består af atleter. Til sammenligning er der kun 20 pct. af atleterne, der vælger et forlænget forløb, blandt de atleter, der går på andre skoler.

Atleterne er tilfredse deres dual career-forløb

Evalueringen viser desuden, at 45 pct. af atleterne har været 'tilfredse' med det forløb, de har været igennem, og 38 pct. har været 'overvejende tilfredse', hvilket er en samlet høj grad af tilfredshed.

Hensigtsmæssigheden ved ordningen ses ydermere ved, at over halvdelen af atleterne er 'enige' eller 'overvejende enige' i, at ordningen har givet dem mere tid til deres træning (74 pct.) og deres skolearbejde (62 pct.), mens meget få er 'uenige' eller 'helt uenige'. Enigheden er endnu større (92 pct. er 'enige' eller overvejende 'enige') vedrørende mere tid til træning og (83 pct. er 'enige' eller overvejende 'enige') vedrørende mere tid til skolearbejde.

Endelig kommer atleternes tilfredshed til udtryk ved, at de forskellige interessenters samarbejde, dvs. mellem uddannelsesinstitutionerne og dem, der har med atleternes sport at gøre, f.eks. klub eller forbund, er pænt. Overordnet set angiver knap halvdelen af atleterne (46 pct.), at samarbejdet har været 'godt' eller 'overvejende godt'. Næsten hver fjerde (24 pct.) angiver dog, at der slet ikke har været noget samarbejde, mens 7 pct. svarer, at samarbejdet har været 'dårligt' eller 'overvejende dårligt'.

Tilfredsheden med samarbejdet er endvidere større blandt de atleter, der har gået på en skole, som er Team Danmark-uddannelsespartner, end blandt de atleter, der har gået på en skole, som ikke er.

Skolerne er tilfredse med samarbejdet med sportens interessenter

Evalueringen viser også, at samarbejdet mellem skolerne og sportens forskellige interessenter generelt fungerer. Størstedelen af skolerne angiver således, at de er enten 'tilfredse' (23 pct.) eller 'overvejende tilfredse' (63 pct.) med samarbejdet med sportsaktørerne. Ingen angiver, at de er 'overvejende utilfredse' eller 'utilfredse'.

Specifikt i forhold til samarbejdet med Team Danmark er der ligeledes meget høj tilfredshed hos skolerne på en lang række områder. Kommunikation, vidensformidling og sagsbehandling er de tre områder, som skolerne er mest tilfredse med i Team Danmarks arbejde. Det gengives også, at Team Danmarks engagement i ordningen er øget de senere år, hvilket roses for høj kvalitet på flere områder.

Balance mellem lokale og generelle løsninger opfattes som optimale

Evalueringen afdækker forskellige holdninger til, om Team Danmark-ordningen bør centraliseres eller bevare et mere decentralt præg. Spørgsmålet er, om der bør arbejdes for at samle de sportsligt godkendte atleter på få eller færre skoler således, at man fremadrettet arbejder med få specialiserede uddannelsessteder, der bedre kan tage hånd om atleterne. Nogle aktører nævner, at man derved kunne få varetaget nogle af de supportfunktioner, der hænger lidt, som f.eks. diætist, psykolog, kollegie mv. Ideen står i modsætning til den generelle holdning blandt skolerne samt nogle af specialforbundene, der mener, at lokale decentrale løsninger er bedst.

Det generelle billede er, at der efterspørges et både/og i forhold til at understøtte eliteudvikling og dual career, samt at det er afhængigt af, hvor man befinder sig i systemet og den pågældende idrætsgrens specifikke forhold, der former holdningen til centraliserings-/decentraliseringsspørgsmålet.

Evalueringen giver ikke et endegyldigt svar på balancen, men vurderer, at den nuværende praksis i det store hele fungerer godt. Detaljemæssige justeringer er altid værd at overveje, men bør ske i tæt dialog med de berørte.

Ordningen gør en konkret forskel for atleterne

Endelig viser evalueringen, at ordningen medvirker til at mindske frafaldet i sport – og i uddannelse²⁷ – samtidig med, at den muliggør høje sportslige præstationer, uden at det går ud over det uddannelsesmæssige udbytte for atleterne. Konkret scorer atleterne – kontrolleret for socioøkonomiske baggrundsforhold – højere karakterer set i forhold til den sammenligningsgruppe bestående af ikke-atleter, der har gennemført gymnasiet i perioden omfattet af evalueringens analyser. Selvom evalueringen ikke peger på, at ordningens tilbud giver noget ekstra rent fagligt – udover den karaktereffekt atleterne i sig selv har ved at være atlet – så muliggør ordningen til gengæld, atleterne kan bruge mere tid på sporten, så de kan træne og konkurrere på højeste niveau. Dermed lever ordningen helt konkret op til sit formål som intenderet.

Som nævnt kommer resultaterne ikke gratis, for atleterne har en stadigt mere tidspresset hverdag, hvilket bekræfter en formodning om stigende pres på atleterne. Konkret angiver atleterne at bruge tæt på 80 timer ugentlig på uddannelse, sport og arbejde. Det er en stigning i forhold til det tidsforbrug, der blev fundet i den evaluering af Team Danmark-ordningen, der blev udgivet i 2009, hvor den i evalueringen inddragede gruppe af gymnasiesøgende atleter angav at bruge omkring 70 timer på samme typer aktiviteter.

I nærværende evaluering er det atleter, der dyrker svømning, badminton og tennis, der er blandt dem med højest sportsligt tidsforbrug. Set isoleret på tid forbrugt på sportslige aktiviteter viser denne evaluering desuden, at på tværs af de populationer, der blev undersøgt i 2009 og 2020, er der sket en stigning fra 25 timer i 2009 til 35 timer i 2020.

Derfor er det positivt, at ordningen – ifølge evalueringen – samlet set giver noget til dual career-tilværelsen, og understøtter atleterne på en hensigtsmæssig måde. Analyserne synes at supplere den eksisterende forskning ved at præcisere dette specifikt i forhold til dual career-tilværelsen for gruppen evalueringen omfatter: Sportsligt godkendte atleter, der tager en gymnasial uddannelse.

Hvad er der grund til at hæfte sig ved?

Når man tager i betragtning, at presset på atleterne er stigende i uddannelsesregi, i sportsregi og formentlig også som følge af en generel præstationskultur i det omgivende samfund, så er der grund til at bekymre sig om, hvorvidt udviklingen på et tidspunkt løber af

²⁷ Bemærk dog, at datamaterialets beskaffenhed ikke muliggør en robust analyse af det spørgsmål.

med nogle eller flere af atleterne. Især set i det lys, at forholdsmæssigt få (33 pct.) forlænger uddannelsen, men hellere søger at gennemføre på almindelig tid.

Selvom der kan være mange gode grunde til, at forholdsvist få forlænger (de vil gerne følge deres kammerater, de vejledes til det af sportslige årsager el.lign.), så er det vigtigt at være opmærksomme på dem, der er i risiko for at brænde ud.

Set isoleret, så er indtrykket fra evalueringens datamateriale, at det er sporten, der vælges fra blandt mange grupper, hvis der opstår problemer i dual career-forløbet. Særligt blandt pigerne forekommer dette at være tilfældet. Dette er et sportsligt problem og kan medføre en svækket dansk konkurrenceevne på længere sigt, hvis presset er for stort til, at kombinationen af sport og uddannelse kan gå op – og frafaldet som følge heraf bliver for stort.

Påpegningen af problemstillingen er ikke et argument for at slække på den uddannelsesmæssige side af sagen, men på at støtte dem, der har udfordringer. Her peger interesserterne, der var inddraget i evalueringen, på nogle forslag, der måske kan virke gunstige, og som kan danne grundlaget for at arbejde videre med forbedringer af ordningens generelle setup.

Først og fremmest anføres det, at lokale samarbejder er vigtige for ordningens praktiske succes. Ser man bort fra de steder i landet, hvor der er stor søgning og mange atleter (dvs. i Aarhus og København), så er der en udfordring med at skabe tilstrækkelig volumen på de enkelte skoler. Derfor er det for langt størstedelen af skolerne nødvendigt med en subelite, der kan være med til at sikre dette.

Det er vigtigt at have for øje, at Team Danmark-ordningen flere steder står ovenpå eller suppleres af lokale ordninger, som er nødvendige for, at Team Danmark-ordningen har succes. Alle relevante interessenter vil have en interesse i at få lokale tilbud til at spille godt sammen med Team Danmark-ordningen i endnu højere udstrækning fremover.

På det generelle plan kan der imidlertid også gøres en indsats. Nogle af de interviewede interessenter peger konkret på, at virtuelle former for undervisning kunne være noget, Team Danmark kunne spille en nøglerolle i at udvikle. F.eks. i form af standardiserede online kurser, der kan bruges på tværs af gymnasierne til de atleter, der har behov for det.

De virtuelle kurser kunne udvikles i samarbejde med gymnasierne i standardiserede pakker med mulighed for online-hjælp, så atleter, der træner eller rejser meget til konkurrencer, kan tage timerne, når det passer ind i programmet.

Endelig er det værd at overveje, om en løbende monitorering af atleternes trivsel ville være en måde at håndtere den problemstillingen med øget (tids-)pres på. En sådan tilgang kunne medvirke til at hindre udbrændthed og frafald på – ikke kun for de atleter, der hårdest spændt for, men også mere generelt, hvis udviklingen i antallet af timer, atleterne skal bruge på sport, arbejde og uddannelse, fortsætter, som den har gjort de seneste 10-12 år.

Afsluttende opsummering

Ovenstående sammenfatning af de væsentlige opmærksomhedspunkter, der er kommet frem i forbindelse med arbejdet med denne evaluering, er – som nævnt indledningsvist – relevante pejlemærker, der kan arbejdes videre med fremover. Opsummerende samles evalueringens resultater om følgende hovedpunkter:

- Atleterne og øvrige interessenter rundt om ordningen bakker op om den, er meget tilfredse med ordningen og finder den virksom og hensigtsmæssig i henhold til lovgivningen.
- Atleternes omverden og hverdag har ændret sig siden ordningens indførelse, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved et større tidsmæssigt pres i hverdagen. Atleterne omfattet af denne evaluering angiver at bruge 80 timer om ugen på uddannelse, sport og arbejde. Det er godt ti timer mere end angivet af den adspurgte atletgruppe i 2009-evalueringen, hvori ordningens måde at fungere på senest blev vurderet. Derved er ordningen blevet mere nødvendig for at skabe et velfungerende dual career-forløb for atleterne.
- At ordningen samtidig udfylder den rolle kommer til udtryk ved, at atleterne i stor udstrækning giver udtryk for, at ordningen giver dem bedre tid til at pleje sport, uddannelse og sociale relationer.
- Evalueringen viser endvidere, at ordningen er veletableret på landets gymnasier, ligesom den er velkendt og -benyttet. Dette afspejler sig også i den høje tilfredshed med ordningen blandt alle interessenter: Atleter, skoler og specialforbund. Atleterne er herunder særligt tilfredse på de skoler, der er uddannelsespartner med Team Danmark.
- Det er i høj grad atleterne på højeste sportslige niveau, der gør brug af muligheden for forlænge, og samlet vælger 33 pct. af atleterne at benytte tilbuddet om forlængelse.
- Omvendt er det særligt på de største gymnasieskoler, at størstedelen af atleterne fravælger de forlængede forløb. Årsagerne er flere, men kredser om, at atleterne gerne vil følges med deres kammerater. Andre vejledes af sportslige årsager til at tage uddannelsen uden forlængelse.
- Evalueringen viser, at atleterne – kontrolleret for relevante socioøkonomiske baggrundsforhold – præsterer uddannelsesmæssigt bedre end ikke-atleter.
- Samtidig øger Team Danmark-ordningen den sportslige præstation og mindsker sandsynligheden for frafald i sport samtidig med, at den høje faglige præstation fastholdes. Endvidere ser frafaldet blandt atleterne i forhold til uddannelse ikke ud til at være større end i normalbefolkningen.

- Udviklingen i sporten og det omgivende samfund med samlet større pres på atleterne bør der være øget opmærksomhed på samt, at det – hvis udviklingen fortsætter – kan betyde øget sportsligt frafald.

Litteratur

- Aquilina, D. (2013). A study of the relationship between elite athletes' educational development and sporting performance. *International Journal of the History of Sport*, 30(4), 374–392. <https://doi.org/10.1080/09523367.2013.765723>
- Bundgaard, J. (2017). *Sportslige top præstationer hos danske student-athletes i 2016*. Retrieved from <https://www.idan.dk/vidensbank/udgivelser/sportslige-toppraestationer-hos-danske-studentathletes-i-2016/497d1ec6-34e4-43d5-bf35-a70e00e336db>
- Danmarks Evalueringsinstitut, & Idrættens Analyseinstitut. (2009). *Evaluering af Team Danmarks ordning med forlængede ungdomsuddannelser*. Retrieved from <https://www.idan.dk/vidensbank/downloads/evaluering-af-team-danmarks-ordning-med-forlaengede-ungdomsuddannelser/ad1322ed-5963-4585-9512-9bd600ae86a7>
- Gustafsson, H., Hassmén, P., Kenttä, G., & Johansson, M. (2008). A qualitative analysis of burnout in elite Swedish athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 9(6), 800–816. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2007.11.004>
- Jonker, L., Elferink-Gemser, M. T., & Visscher, C. (2009). Talented athletes and academic achievements: a comparison over 14 years. *High Ability Studies*, 20(1), 55–64. <https://doi.org/10.1080/13598130902863691>
- Küttel, A. (2017). *A Cross-Cultural Comparison of the Transition out of Elite Sport An investigation across the Swiss, Danish, and Polish elite sports contexts* (Syddansk Universitet). <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.34888.72961>
- Küttel, Andreas, & Larsen, C. H. (2020). Mental health in Danish elite athletes: Factors affecting athletes' mental well-being, anxiety, and depression. *Psychology of Sport and Exercise, Manuskript*. Retrieved from <https://portal.findresearcher.sdu.dk/da/publications/mental-health-in-danish-elite-athletes-factors-affecting-athletes>
- Levy, A. R., Nicholls, A. R., & Polman, R. C. J. (2011). Pre-competitive confidence, coping, and subjective performance in sport. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 21(5), 721–729. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2009.01075.x>
- Mathorne, O., & Henriksen, K. (2019). *Lokal Talentudvikling i Samspil: Et vigtigt skridt på vejen mod bedre bæredygtig talentudvikling i Danmark*. Retrieved from <https://portal.findresearcher.sdu.dk/da/publications/lokal-talentudvikling-i-samspil-et-vigtigt-skridt-pa-vejen-mod-be>
- Mehmetoglu, M., & Jakobsen, T. G. (2017). *Applied Statistics Using Stata: A Guide for the Social Sciences*. Los Angeles: Sage Publications.
- Nielsen, J. C., & Olesen, J. S. (2014). *Idrætslevers erfaringer med idrætsskoler*. Retrieved from http://pure.au.dk/portal/files/75146625/Idr_tselevers_erfaringer_med_idr_tsklasse_r_JCN_og_JEO_DPU_AU_22_01_2014.pdf
- Nielsen, J. C., Olesen, J. S., & Skrubbeltang, L. S. (2017). *Idrætslevers tilblivelse og*

- transitioner – Idrætsskoler som ny standard for tidlig talentudvikling i Danmark. Retrieved from <https://umbraco.teamdanmark.dk/media/1867/idraetselevers-tilblivelse-og-transitioner.pdf>
- Olesen, J. S., Skrubbeltrang, L. S., & Nielsen, J. C. (2015). *Idrætstalenter i den danske folkeskole - Forpligtiget på udvikling*. Retrieved from http://pure.au.dk/portal/files/85958138/Idr_tstalenter_i_den_danske_folkeskole_forpligtiget_p_udvikling_JCN_JEO_og_LSS_2015.pdf
- Sorkkila, M., Ryba, T. V., Selänne, H., & Aunola, K. (2018). Development of School and Sport Burnout in Adolescent Student-Athletes: A Longitudinal Mixed-Methods Study. *Journal of Research on Adolescence*, (August). <https://doi.org/10.1111/jora.12453>
- Storm, R. K. (2008). *Notat vedr. Team Danmarks forlængede ungdomsuddannelsesforløb*. Retrieved from <https://www.idan.dk/vidensbank/udgivelser/notat-vedroerende-team-danmarks-forlaengede-ungdomsuddannelsesforloeb/7d955321-e3b5-416f-a571-a3ae00b56306>
- Storm, R. K., & Holum, M. L. (2020). Does local sporting success affect sport participation ? An examination of Danish professional soccer ' s effect on club membership examination of Danish professional soccer ' s effect on club. *European Sport Management Quarterly*. <https://doi.org/10.1080/16184742.2020.1739726>
- Storm, R. K., Rask, S., & Holskov, U. (2017). *Team Danmark Brugerundersøgelse 2017*. Retrieved from <https://www.idan.dk/vidensbank/udgivelser/team-danmark-brugerundersogelse-2017/26f451e9-c5dd-4c48-8a70-a85e009154bf>
- Storm, R. K., Rask, S., Nielsen, C. G., & Holskov, U. (2018). *Team Danmark Brugerundersøgelse 2018*. Retrieved from <https://www.idan.dk/vidensbank/udgivelser/team-danmark-brugerundersogelse-2018/eb17f124-f329-4ae9-81fe-aa1b00b84ecd>
- Styrelsen for IT og Læring. (2019). *De socioøkonomiske referencer for gymnasiekarakterer 2019*. Retrieved from <https://uvm.dk/-/media/filer/uvm/stat/pdf16/161219-de-socioekonomiske-referencer-for-gymnasiekarakterer-2016.pdf?la=da>
- Totterdell, P. (2000). Catching moods and hitting runs: Mood linkage and subjective performance in professional sport teams. *Journal of Applied Psychology*, 85(6), 848–859. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.85.6.848>
- Undervisningsministeriet. (2018). Hvad vælger eleverne, når de forlader grundskolen efter 9. og 10. klasse i 2019? In *Styrelsen for IT og læring*. Retrieved from https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj14ryJzI_pAhXDGuwKHRfOAsUQFjAAegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.uvm.dk%2F-%2Fmedia%2Ffiler%2Fuvvm%2Fadm%2Fpdf18%2Fmar%2F180321-notat-tilmelding-til-ungdomsuddannelse-2018.pdf%3Fla%3Dda
- Wylleman, P., & Lavallee, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In M. R. Weiss (Ed.), *Developmental Sport and Exercise Psychology: A Life Span Perspective* (pp. 507–527). <https://doi.org/10.1037/spy0000022>

Bilag A: Atleter på gymnasiale uddannelser, opdelt på forbund, 2010-2019

Tabel A1: Antallet af sportsligt godkendte atleter, der vælger en gymnasial uddannelse i perioden 2010-2019, på tværs af forbund, pct.

Forbund	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Amerikansk Fodbold	0	1	3	4	2	6	4	7	6	11
Atletik	16	17	22	23	22	29	26	27	30	27
Automobil	2	2	2	0	8	1	4	2	2	2
Badminton	26	16	28	23	25	31	52	48	42	35
Basketball	63	59	45	56	63	56	72	53	61	62
Billard	0	0	0	1	1	1	0	1	3	0
Boksning	1	1	2	4	3	5	5	8	6	4
Bordtennis	1	3	6	7	10	4	6	10	11	8
Bowling	1	1	0	3	4	5	3	2	8	2
Brydning	2	1	1	4	3	1	4	0	0	3
Bue-skydning	1	4	3	1	3	7	8	6	4	7
Cricket	0	0	0	0	0	1	2	2	0	1
Curling	2	1	2	0	2	1	8	0	0	0
Cykling	9	4	15	19	19	14	28	41	41	34
Dart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Floorball	1	0	1	2	2	2	1	1	1	6
Fodbold	44	64	55	63	58	70	92	99	101	82
Fægtning	1	5	6	5	8	4	5	6	2	5
Golf	8	6	6	7	9	12	11	19	16	13
Gymnastik	9	4	10	13	20	22	26	10	8	14
Hockey	0	0	0	0	0	0	1	3	2	1
Håndbold	29	29	49	38	48	46	63	77	65	79
Ishockey	16	15	14	10	21	17	27	31	33	36
Judo og Ju-Jitsu	5	11	7	2	9	6	2	8	6	2
Kano og Kajak	12	15	12	11	20	25	26	27	46	31
Karate	5	3	4	8	5	9	16	14	12	11
Kick- og Thaiboxing	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1
Klatring	0	0	1	2	1	3	1	3	2	2
Moderne Femkamp	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Motor	2	1	1	2	3	3	5	2	6	2

Orientering	6	13	4	16	7	3	22	13	13	14
Parasport	4	2	3	3	1	0	4	3	2	3
Petanque	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Ridning	30	31	25	28	35	46	55	56	45	43
Roning	9	17	12	10	20	15	19	19	17	13
Rugby	0	0	0	1	2	4	4	2	2	2
Rullesport	2	3	3	5	3	1	3	3	5	7
Sejl	19	15	18	15	19	29	15	19	28	19
Ski	0	5	4	1	4	6	6	1	3	2
Skydning	0	3	2	0	3	2	6	6	10	1
Skøjt	0	3	1	1	3	4	2	1	2	1
Softball	0	0	0	0	0	1	1	2	1	1
Sportsdans	8	11	14	4	7	5	12	8	8	5
Sportsdyk- ker	0	0	0	0	0	1	2	2	0	0
Squash	3	5	4	2	2	2	1	2	3	1
Styrkeløft	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Svæve- flyver	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Svømning	69	68	63	70	62	76	96	103	89	82
Taekwondo	6	5	6	4	12	6	9	16	15	9
Tennis	17	21	16	16	20	21	31	15	22	22
Triatlon	1	3	0	2	2	3	7	5	5	3
Vandski og Wakeboard	0	3	1	0	5	0	2	3	1	1
Volleyball	21	21	22	22	26	24	39	16	29	24
Vægt- løftning	0	2	1	1	1	1	1	0	1	0

Tabellen viser antallet af sportsligt godkendte atleter, der har valgt en gymnasial uddannelse i perioden 2010-2019, fordelt på forbund (n=6.381). Datakilde: Team Danmarks database.

Bilag B: Anvendelse af konkrete tilbud på tværs af verdensklasse- og eliteforbund²⁸

Tabel B1: Hvilke konkrete tilbud gør atleterne brug af på tværs af forbund? Pct.

	Atletik	Badminton	Cykling	Fodbold	Håndbold	Is-hockey	Roning	Sejlsads	Svømning
Skemalagt morgentræning	54	58	34	53	57	50	22	25	40
Forlænget uddannelsesforløb	43	46	32	20	18	27	17	29	57
Supplerende undervisning i forbindelse med sportsligt fravær	20	34	37	43	44	45	19	35	31
Virtuel undervisning eller virtuelle IT-redskaber	3	5	3	7	3	6	3	2	4
Godskrevet sportsrelateret fravær	74	81	84	80	77	78	72	90	86
Vejledning ved TD-koordinator eller anden special vejleder eller leder	25	27	25	20	16	21	25	30	32
Andre tilbud	29	35	29	31	28	24	38	44	44
N	153	210	152	349	359	139	118	126	496

Tabellen viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvilke tilbud i Team Danmark-ordningen har du brugt/bruger du? (sæt gerne flere kryds)' (n=3.826).

²⁸ En fuld liste over, hvilke specialforbund der er indplaceret som hhv. Verdensklasseforbund og Eliteforbund i Team Danmarks støttekoncept, kan ses via dette link: <https://www.teamdanmark.dk/om-os/saa-dan-stoetter-vi/forbund/>. Svarværdier afrapporteres ikke for alle idrætsgrene, men kun for et udvalg af forbund, der har flest besvarelser i atletsurveyen.

Bilag C: Valget af ungdomsuddannelse på tværs af verdensklasse- og eliteforbund²⁹

Tabel C1: Valget af ungdomsuddannelse på tværs af forbund, pct.

	Atletik	Badminton	Cykling	Fodbold	Håndbold	Is-hockey	Roning	Sejladss	Svømning
At blive hurtigt færdig	8	6	16	11	8	16	5	17	5
At kunne kombinere sport og uddannelse	71	84	70	75	78	79	47	71	73
Andre atleter i min sport har gået på den uddannelse	26	21	18	14	18	12	20	18	28
At jeg kunne bruge uddannelsen til at læse videre	78	70	63	58	67	47	84	78	76
Andet	4	2	3	3	2	2	3	2	2
N	153	210	152	349	359	139	118	126	496

Tabellen viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvad lagde du vægt på i valget af ungdomsuddannelse (STX, HHX, HTX eller HF)? (sæt gerne flere kryds)' (n=3.826).

²⁹ En fuld liste over, hvilke specialforbund der er indplaceret som hhv. Verdensklasseforbund og Eliteforbund i Team Danmarks støttekoncept, kan ses via dette link: <https://www.teamdanmark.dk/om-os/saa-dan-stoetter-vi/forbund/>. Svarværdier afreporteres ikke for alle idrætsgrene, men kun for et udvalg af forbund, der har flest besvarelser i atletsurveyen.

Bilag D: Valget forbindelse med prioritering af ønsket skole på tværs af verdensklasse- og eliteforbund³⁰

Tabel D1: Valget i forbindelse med prioritering af ønsket skole på tværs af forbund, pct.

	Atletik	Bad- minton	Cykling	Fod- bold	Håndbold	Ishockey	Roning	Sejladss	Svømning
At skolen ligger tæt på mit hjem	48	48	53	44	48	47	53	58	40
At skolen har TD-elever	54	65	50	42	34	55	35	44	55
At mine venner skulle gå på samme skole	14	16	16	26	25	27	14	21	20
At kunne vælge en interessant studie- eller uddannelsesretning	46	43	45	37	44	34	49	54	50
At man kunne vælge elite-sportsklasser	46	50	36	38	45	37	15	17	35
At det er et kendt elitesportsgymnasium	33	27	26	22	24	20	10	20	26
Andet	16	9	8	16	12	7	13	11	15
N	153	210	152	349	359	139	118	126	496

Tabellen viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvad lagde du vægt på i valget af skole? (sæt gerne flere kryds)' (n=3.826).

³⁰ En fuld liste over, hvilke specialforbund der er indplaceret som hhv. Verdensklasseforbund og Eliteforbund i Team Danmarks støttekoncept, kan ses via dette link: <https://www.teamdanmark.dk/om-os/saa-dan-stoetter-vi/forbund/>. Svarværdier afreporteres ikke for alle idrætsgrene, men kun for et udvalg af forbund, der har flest besvarelser i atletsurveyen.

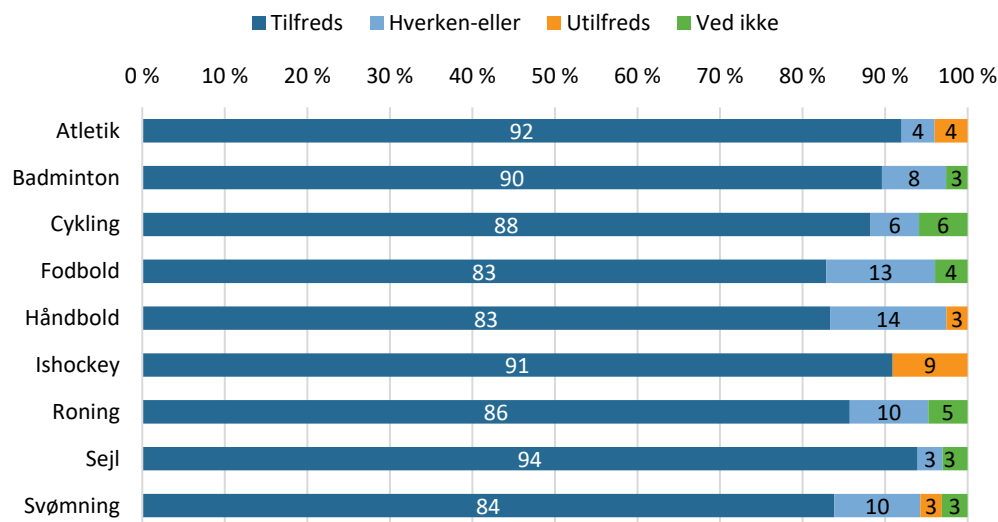
Bilag E: Vejledning i valget af ungdomsuddannelse på tværs af verdensklasse- og eliteforbund³¹

Tabel E1: Vejledning i valget af ungdomsuddannelse på tværs af verdensklasse- og eliteforbund, pct.

	Min træner	Det forbund, jeg er tilknyttet	N
Atletik	33	13	153
Badminton	37	8	210
Cykling	11	7	152
Fodbold	22	11	349
Håndbold	22	8	359
Ishockey	8	11	139
Roning	19	8	118
Sejlsads	26	21	126
Svømning	39	7	496

Tabellen viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvem har vejledt dig i valget af ungdomsuddannelse?' (sæt gerne flere kryds) (n=3.826).

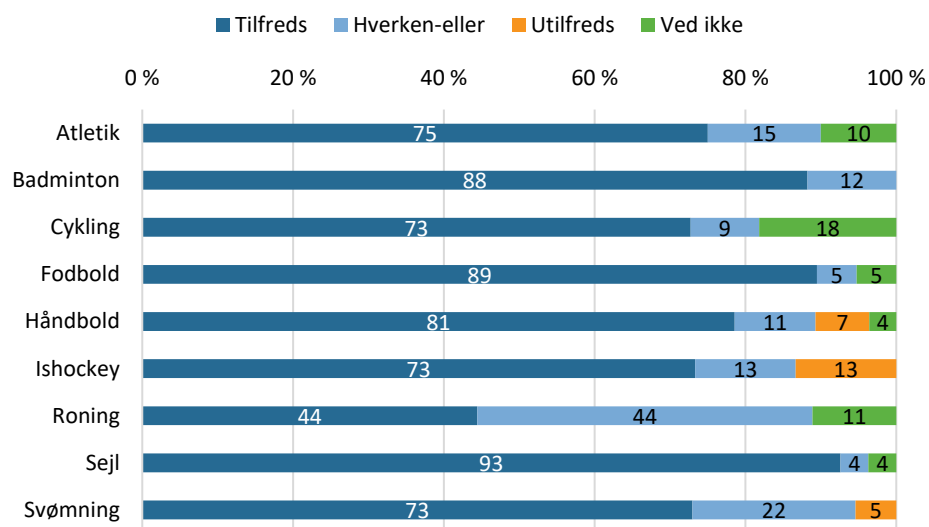
Figur E1: Tilfredshed med vejledningen fra træner i valget af ungdomsuddannelse på tværs af verdensklasse- og eliteforbund, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor tilfreds er du med vejledningen i valget af ungdomsuddannelse?' (n=3.826). Bemærk at kategorierne 'Tilfreds' og 'Overvejende tilfreds' er slået sammen til kategorien 'Tilfreds', mens kategorierne 'Overvejende utilfreds' og 'Utilfreds' er slået sammen til kategorien 'Utilfreds'.

³¹ En fuld liste over, hvilke specialforbund der er indplaceret som hhv. Verdensklasseforbund og Eliteforbund i Team Danmarks støttekoncept, kan ses via dette link: <https://www.teamdanmark.dk/om-os/saa-dan-stoetter-vi/forbund/>. Svarværdier afreporteres ikke for alle idrætsgrene, men kun for et udvalg af forbund, der har flest besvarelser i atletsurveyen.

Figur E2: Tilfredshed med vejledningen fra forbund i valget af ungdomsuddannelse på tværs af verdensklasse- og eliteforbund, pct.

Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet: 'Hvor tilfreds er du med vejledningen i valget af ungdomsuddannelse?' (n=3.826). Bemærk at kategorierne 'Tilfreds' og 'Overvejende tilfreds' er slået sammen til kategorien 'Tilfreds', mens kategorierne 'Overvejende utilfreds' og 'Utilfreds' er slået sammen til kategorien 'Utilfreds'.

Bilag F: Anvendte kontrolvariable og baggrundsuplysninger

Tidligere undersøgelser (se f.eks. Styrelsen for IT og Læring, 2019) viser, at karakterer fra folkeskolen har en betydning for studentereksamenens valør, og derfor inkluderes elevens afgangskarakterer fra 9. klasse (Folkeskolens Afgangsprøve (FSA)) som kontrol i vores modeller. Også elevens adgangsvej til den gymnasiale uddannelse har en betydning, altså om eleven har taget 10. klasse eller ej.

Desuden inkluderes elevens socioøkonomiske baggrund, da litteraturen især peger på, at forældrenes uddannelsesmæssige baggrund har en stor sammenhæng med de opnåede karakterer, men også forældrenes økonomiske forhold og elevens relation til forældrene – f.eks. om eleven er udeboende, hjemmeboende hos begge forældre (par) eller om eleven er hjemmeboende hos den ene forældre (enlig) – virker ind (se også litteraturreviewet).

Konkret drejer den socioøkonomiske baggrund sig om hhv. moderens og faderens højest fuldførte uddannelse (fra grundskole til lang videregående uddannelse), moderens og faderens arbejdsmarkedsstatus (udenfor arbejdsmarkedet, beskæftiget, ledig), moderens og faderens alder og forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst. Herkomst (indvandrere/efterkommer i forhold til dansk) inkluderes også som kontrol, som en del af den socioøkonomiske baggrund.

Ydermere anvendes en variabel vedr. den såkaldte 'skolekammerateffekt', som fortæller noget om elevsammensætningen på det pågældende gymnasium i det år, hvor eleven afsluttede sin gymnasiale uddannelse. Der kontrolleres konkret for effekten ved at inkludere et gennemsnit af elevernes folkeskolekarakterer. Variablen medtages, da tidligere studier viser, at elevsammensætningen på en skole har betydning for, hvordan den enkelte elev præsterer fagligt (se også: Styrelsen for IT og Læring, 2019). Studierne peger på, at en elev vil klare sig bedre, hvis vedkommende går på et gymnasium med mange fagligt stærke elever, fremfor på et gymnasium med mange fagligt svage elever.

En del af variationen i det faglige præstationsniveau kan også være forklaret af, at der er forskelle i sværhedsgrad på tværs af ungdomsuddannelser, og derfor inkluderes variabler, som kontrollerer for valget af fagretning (STX, HHX, HTX eller HF). En skematisk oversigt over kontrolvariablene kan ses i tabel F1.³²

Udover de nævnte kontrolvariable inkluderes også en række såkaldte 'dummy-variable', der, afhængigt af hvilken model der køres (dvs. hvilke grupper der sammenlignes), indikerer, om eleverne er atleter eller ej, eller om de – hvis de er sportsligt godkendt – gør brug af ordningen eller ej.

³² I forhold til analysen bør der tages det generelle forbehold, at ikke alle relevante variable er observerbare/målbare. Det gælder f.eks. elevens motivation, familie og venners påvirkning, sygdom og eventuelle handicap. Disse forhold tages der således ikke højde for, da der ikke er data tilgængeligt for dem.

Det er på baggrund af disse dummy-variable, at det kan ses, om det er ordningen eller de inkluderede personers status af at være sportsligt godkendte (dvs. at de dyrker eliteidræt), der i sig selv gør en forskel i forhold til det uddannelsesmæssige (karakter)niveau, vi interesserer os for, når der tages højde for andre systematiske forskelle udtrykt i de inddragede kontrolvariable.³³

³³ I denne model bør der udelukkende inkluderes variable, som ikke er påvirket af beslutningen om at dyrke eliteidræt og gøre brug af ordningen. At inkludere sådanne variable vil bryde antagelsen om exogenitet, da det skaber potentielle indirekte deltagelseeffekter. Ved tilstedeværelsen af endogene variable kan effekten stadig identificeres, men vil ikke længere være kausal uden yderligere antagelser. I den forbindelse ekskluderes elevens alder på tidspunktet for afslutning af ungdomsuddannelsen. Da atleterne har muligheden for at forlænge deres ungdomsuddannelse, vil det i høj grad påvirke deres alder på det tidspunkt, hvor de afslutter. Desuden er der usikkerhed om, hvorvidt valget om at tage 10. klasse eller ej samt valget om, hvilken ungdomsuddannelse man tager, er påvirket. Det vurderes dog, at atleterne ville have taget det samme valg, selv i en situation, hvor de ikke havde dyrket eliteidræt. Derudover vurderes det, at eventuelle sværhedsgrader mellem de forskellige ungdomsuddannelser (STX, HTX, HHX eller HF) næppe påvirker, om atleterne gør brug af ordningen eller ej. Derfor er det kun alderen, der ikke inddrages i den videre estimation. Det anerkendes, at der kunne være opnået mere retvisende estimater ved at inkludere denne variabel. En robusthedsanalyse, hvor alder inkluderes i modellen, viser dog, at udeladelsen af denne variabel ikke har nogen betydende indflydelse på det estimerede resultat.

Tabel F1: Oversigt over inddragede kontrolvariable

Kontrolvariable	Valgt kodning
Information om eleven	
9. klasse FSA-karaktergennemsnit	Gennemsnit af bundne prøver
Køn	Pige Dreng
Alder i året for afslutning af ungdomsuddannelse	19 år eller yngre 20 år 21 år eller ældre
Herkomst ³⁴	Dansk herkomst Indvandrere/efterkommere
Familiestatus i året for start på uddannelse	Hjemmeboende hos par Hjemmeboende hos enlig Udeboende
Ungdomsuddannelse	STX HTX HHX HF
10. klasse	Ja Nej
Information om forældrene	
Faderens og moderens alder ved første barn	
Faderens og moderens højeste fuldførte uddannelse i året for start på uddannelse	Grundskolen Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse Kort videregående uddannelse Mellemlang videregående uddannelse Lang videregående uddannelse (inkl. Ph.d. mv.)
Faderens og moderens arbejdsmarkedsstatus i året for start på uddannelse	Beskæftiget Ledig Udenfor arbejdsmarkedet
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log kr.) i året for start på uddannelse	
Andre baggrundsvariable	
Skolekammerateffekt ³⁵	

³⁴ Der skelnes mellem indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse. Personer med dansk herkomst er personer, hvor mindst én af forældrene er dansk statsborger født i Danmark. Indvandrere er født i udlandet. Ingen af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Efterkommere er født i Danmark. Ingen af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Når én eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere. Fastholder forældre, der er født i Danmark, imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere.

³⁵ Gymnasiegennemsnit af elevernes folkeskolekarakterer på det på gældende gymnasium i året for afslutning af uddannelse.

Bilag G: Deskriptiv statistik

Tabel G1: Forskel i deskriptiv statistik mellem atleter og ikke-ateleter

	Atleter	Ikke-Atleter
Gymnasiekarakter (7-skalaen)	8,12*	6,98
Grundskolekarakterer (7-skalaen)	8,67*	7,50
Køn (pct.)		
Pige	50*	55
Dreng	50*	45
Alder ved afslutning af uddannelse (år)	19,66*	20,03
Herkomst (pct.)		
Dansk herkomst	98*	91
Indvandrere/efterkommere	2*	9
Familiestatus (pct.)		
Hjemmeboende hos par	82*	71
Hjemmeboende hos enlig	15*	19
Udeboende	4*	9
Ungdomsuddannelse (pct.)		
STX	76*	59
HTX	6*	9
HHX	12*	18
HF	6*	14
10. klasse (pct.)	25*	43
Faderens alder ved første barn (år)	32,44*	31,94
Moderens alder ved første barn (år)	30,36*	29,25
Faderens højeste fuldførte uddannelse (pct.)		
Grundskolen	7*	16
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	40*	47
Kort videregående uddannelse	8	9
Mellemlang videregående uddannelse	23*	18
Lang videregående uddannelse	25*	17
Moderens højeste fuldførte uddannelse (pct.)		
Grundskolen	5*	13
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	34*	42
Kort videregående uddannelse	7	6
Mellemlang videregående uddannelse	34*	31
Lang videregående uddannelse	23*	12
Faderens arbejdsmarkedsstatus (pct.)		
Beskæftiget	79*	66
Ledig	1	2
Udenfor arbejdsmarkedet	20*	32
Moderens arbejdsmarkedsstatus (pct.)		
Beskæftiget	76*	66
Ledig	1	1
Udenfor arbejdsmarkedet	23*	36
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (kr.)	598.760*	462.018
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log kr.)	13,15*	12,90

(*) betyder, at der er statistisk forskel ved et 10%-signifikansniveau mellem atleter (n=1005) og almindelige elever (n=407.625).

Tabel G2: Forskel i deskriptiv statistik mellem sportsligt godkendte atleter, der gør brug af ordningen, og sportsligt godkendte atleter, der ikke gør brug af ordningen

	Atleter, der gør brug af ordningen	Atleter, der ikke gør brug af ordningen
Gymnasiekarakter (7-skalaen)	7,99*	8,24
Grundskolekarakterer (7-skalaen)	8,59	8,75
Deltaget i OL, VM eller EM for seniorer (pct.)	13*	8
Køn (pct.)		
Pige	48	52
Dreng	52	48
Alder ved afslutning af uddannelse (år)	19,96*	19,37
Herkomst (pct.)		
Dansk herkomst	98	98
Indvandrere/efterkommere	2	2
Familiestatus (pct.)		
Hjemmeboende hos par	80	83
Hjemmeboende hos enlig	14	15
Udeboende	6*	2
Ungdomsuddannelse (pct.)		
STX	80*	73
HTX	7	5
HHX	8*	17
HF	6	5
10. klasse (pct.)	24	27
Faderens alder (år)	32,37	32,50
Moderens alder (år)	30,14*	30,58
Faderens højeste fuldførte uddannelse (pct.)		
Grundskolen	6*	9
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	41	39
Kort videregående uddannelse	7	9
Mellemlang videregående uddannelse	25	21
Lang videregående uddannelse	23	27
Moderens højeste fuldførte uddannelse (pct.)		
Grundskolen	3*	7
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	33	35
Kort videregående uddannelse	8	7
Mellemlang videregående uddannelse	35	32
Lang videregående uddannelse	23	23
Faderens arbejdsmarkedsstatus (pct.)		
Beskæftiget	77	81
Ledig	1	1
Udenfor arbejdsmarkedet	22	18
Moderens arbejdsmarkedsstatus (pct.)		
Beskæftiget	76	75
Ledig	1	1

Udenfor arbejdsmarkedet	23	24
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (kr.)	580.427	616.803
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log kr.)	13,13	13,16

(*) betyder, at der er statistisk forskel ved et 10%-signifikansniveau mellem atleter, der bruger ordningen (n=498), og atleter, der ikke bruger ordningen (n=507).

Bilag H: Parameterestimer og forklaringsgrad

Af tabel H1 og H2 fremgår parameterestimerne for en række simple modeller, hvor baggrundsvARIABLENE er medtages én ad gangen. Det giver et indtryk af, hvor stor effekt den enkelt baggrundsvARIABLE har på gymnasiekarakteren blandt atleterne (tabel H1) og almindelige elever (tabel H2), der ikke dyrker elitesport. Den enkelte variabels referenceniveau er angivet med et '0' som estimat. F.eks. er 'pige' referencen for køn, mens 'dansk herkomst' er referencen for herkomst. Parameterestimerne skal tolkes med stor varsomhed, da de kan dække over andre bagvedliggende faktorer.

For atleterne kan 55 pct. af variationen i de opnåede gymnasiekarakterer forklares af de anvendte baggrundsvARIABLE (tabel H1). Atleternes karaktergennemsnit fra 9. klasse er den af de anvendte baggrundsvARIABLE med den største sammenhæng til de gymnasiale eksamenskarakterer. Derefter følger forældrenes uddannelsesniveau, forældrenes bruttoindkomst, atleternes valg af ungdomsuddannelse og skolekammerateffekten. De resterende baggrundsoplysninger har en mindre sammenhæng til atleternes gymnasiale karakterer.

De samme ting gør sig gældende, hvis der ses på almindelige elever (tabel H2), hvor baggrundsvARIABLENE samlet set forklarer 50 pct. af variationen i elevernes opnåede gymnasiekarakterer.

Parameterestimerne i den endelige model, hvor alle baggrundsvARIABLE er inkluderet, kan afvige fra nedenstående, da baggrundsvARIABLENE ikke er uafhængige. F.eks. er der en sammenhæng mellem forældrenes bruttoindkomst og forældrenes højeste fuldførte uddannelse.

Derudover er de enkelte variables forklaringsgrader angivet, dvs. den del af variationen i atleternes gymnasiekarakterer, der kan forklares af den pågældende baggrundsvARIABLE.

Tabel H1: Atleterne. Parameterestimer (standard error) og forklaringsgrad for de enkelte baggrundsvARIABLE

	Estimat (SE)	Forklaringsgrad (%)
Grundskolekarakterer	0,87 (0,03)	51%
Køn		4%
Pige	0	
Dreng	-0,86 (0,14)	
Alder ved afslutning af uddannelse	-0,43 (0,11)	2%
Herkomst		1%
Dansk herkomst	1,76 (0,55)	
Indvandrere/efterkommere	0	
Familiestatus		1%
Udeboende	0	
Hjemmeboende hos par	1,08 (0,34)	
Hjemmeboende hos enlig	0,97 (0,0,38)	
Ungdomsuddannelse		5%

STX	0	
HTX	-0,05 (0,26)	
HHX	-0,98 (0,22)	
HF	-1,87 (0,34)	
10. klasse	-0,90 (0,16)	3%
Faderens alder	0,03 (0,01)	1%
Moderens alder	0,04 (0,01)	1%
Faderens højeste fuldførte uddannelse		8%
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,64 (0,23)	
Kort videregående uddannelse	-0,32 (0,30)	
Mellemlang videregående uddannelse	-0,05 (0,24)	
Lang videregående uddannelse	0,94 (0,23)	
Moderens højeste fuldførte uddannelse		8%
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,61 (0,30)	
Kort videregående uddannelse	0,10 (0,35)	
Mellemlang videregående uddannelse	0,30 (0,29)	
Lang videregående uddannelse	1,04 (0,29)	
Faderens arbejdsmarkedsstatus		1%
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	0,40 (0,17)	
Ledig	-0,42 (0,85)	
Moderens arbejdsmarkedsstatus		1%
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	0,43 (0,17)	
Ledig	-1,31 (0,64)	
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log)	0,67 (0,15)	3%
Skolekammerateffekten	0,67 (0,10)	4%
Samlet		55%

n=1.005

Tabel H2: Alle elever. Parameterestimer (standard error) og forklaringsgrad for de enkelte baggrundsvARIABLE

	Estimat (SE)	Forklaringsgrad (%)
Grundskolekarakterer	0,77 (0,01)	43 %
Køn		1 %
Pige	0	
Dreng	-0,58 (0,01)	
Alder ved afslutning af uddannelse	0,01 (0,01)	0 %
Herkomst		2%
Indvandrere/efterkommere	0	
Dansk herkomst	1,18 (0,01)	
Familiestatus		0%
Udeboende	0	
Hjemmeboende hos par	-0,09 (0,01)	

Hjemmeboende hos enlig	-0,40 (0,02)	
Ungdomsuddannelse		3 %
STX	0	
HTX	-0,30 (0,01)	
HHX	-0,72 (0,01)	
HF	-1,13 (0,01)	
10. klasse	-0,77 (0,01)	3%
Faderens alder	0,03 (0,01)	1%
Moderens alder	0,07 (0,01)	2%
Faderens højeste fuldførte uddannelse		3%
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,18 (0,01)	
Kort videregående uddannelse	-0,23 (0,01)	
Mellemlang videregående uddannelse	0,47 (0,01)	
Lang videregående uddannelse	0,97 (0,01)	
Moderens højeste fuldførte uddannelse		4%
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,11 (0,01)	
Kort videregående uddannelse	-0,16 (0,02)	
Mellemlang videregående uddannelse	0,58 (0,01)	
Lang videregående uddannelse	1,34 (0,01)	
Faderens arbejdsmarkedsstatus		1%
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	0,56 (0,01)	
Ledig	-0,03 (0,03)	
Moderens arbejdsmarkedsstatus		1%
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	0,56 (0,01)	
Ledig	0,10 (0,03)	
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log)	0,96 (0,01)	4%
Skolekammerateffekten	0,46 (0,01)	2%
Samlet		50%

n=408.630

Bilag I: Estimaterne for den faglige præstation

Tabel I1: Effekten af at være eliteidrætsudøver på den faglige præstation sammenholdt med en situation, hvor de ikke atleter

	Estimat	Standard Error
Eliteatlet		
Ikke-eliteatlet	0	
Eliteatlet	0,27***	0,05
Grundskolekarakterer	0,82***	0,01
Køn		
Pige	0	
Dreng	-0,44***	0,01
Herkomst		
Indvandrere/efterkommere	0	
Dansk herkomst	-0,04***	0,01
Familiestatus		
Udeboende	0	
Hjemmeboende hos par	-0,95***	0,02
Hjemmeboende hos enlig	-1,03***	0,02
Ungdomsuddannelse		
STX	0	
HTX	0,26***	0,01
HHX	0,15***	0,01
HF	0,46***	0,01
10. klasse	0,31***	0,01
Faderens alder	0,01***	0,01
Moderens alder	0,02***	0,01
Faderens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,02***	0,01
Kort videregående uddannelse	-0,02**	0,01
Mellemlang videregående uddannelse	0,10***	0,01
Lang videregående uddannelse	0,32***	0,01
Moderens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,03***	0,01
Kort videregående uddannelse	-0,03**	0,01
Mellemlang videregående uddannelse	0,14***	0,01
Lang videregående uddannelse	0,39***	0,01
Faderens arbejdsmarkedsstatus		
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	0,07***	0,01
Ledig	0,01	0,02
Moderens arbejdsmarkedsstatus		
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	0,07***	0,01

Ledig	-0,06***	0,02
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log)	0,21***	0,01
Skolekammerateffekten	-0,24***	0,01

Effekten er signifikant ved 10 pct. (*), 5 pct. (**) eller 1 pct. (***). n=408.630.

Tabel I2: Effekten af at gøre brug af Team Danmark-ordningen på den faglige præstation sammenholdt med en situation, hvor de ikke havde anvendt ordningen

	Estimat	Standard Error
TD-ordningen		
Bruger <i>ikke</i> TD-ordningen	0	
Bruger TD-ordningen	0,01	0,12
Grundskolekarakterer	0,86***	0,03
Køn		
Pige	0	
Dreng	-0,49***	0,10
Herkomst		
Indvandrere/efterkommere	0	
Dansk herkomst	0,38	0,49
Familiestatus		
Udeboende	0	
Hjemmeboende hos par	0,24	0,23
Hjemmeboende hos enlig	0,22	0,26
Ungdomsuddannelse		
STX	0	
HTX	0,44*	0,23
HHX	0,01	0,20
HF	0,57*	0,31
10. klasse	0,47***	0,16
Faderens alder	0,01	0,01
Moderens alder	0,02	0,02
Faderens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,14	0,19
Kort videregående uddannelse	-0,23	0,24
Mellemlang videregående uddannelse	-0,17	0,20
Lang videregående uddannelse	0,10	0,21
Moderens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	0,12	
Kort videregående uddannelse	0,60***	
Mellemlang videregående uddannelse	0,52***	
Lang videregående uddannelse	0,68***	
Faderens arbejdsmarkedsstatus		
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	0,09	0,13
Ledig	-0,42	0,69

Moderens arbejdsmarkedsstatus		
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	0,03	0,12
Ledig	-0,81**	0,39
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log)	0,06	0,11
Skolekammerateffekten	-0,06	0,10

Effekten er signifikant ved 10 pct. (*), 5 pct. (**) eller 1 pct. (***), n=1005.

Bilag J: Resultater for fastholdelse i sport

Tabel J1: Effekten af at bruge Team Danmark-ordningen på fastholdelse i sport

	Estimat	Standard Error
TD-ordningen		
Bruger <i>ikke</i> TD-ordningen	0	
Bruger TD-ordningen	-0,33***	0,09
Grundskolekarakterer	0,02	0,03
Deltaget i OL, VM eller EM for seniorer	-0,80***	0,10
Køn		
Pige	0	
Dreng	-0,12	0,10
Herkomst		
Indvandrere/efterkommere	0	
Dansk herkomst	-0,14	0,36
Familiestatus		
Udeboende	0	
Hjemmeboende hos par	0,02	0,27
Hjemmeboende hos enlig	0,04	0,29
Ungdomsuddannelse		
STX	0	
HTX	0,26	0,19
HHX	-0,24	0,18
HF	-0,48*	0,27
10. klasse	-0,24*	0,12
Faderens alder	-0,01	0,01
Moderens alder	0,01	0,01
Faderens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	0,01	0,14
Kort videregående uddannelse	-0,04	0,20
Mellemlang videregående uddannelse	-0,06	0,16
Lang videregående uddannelse	0,11	0,16
Moderens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	0,07	0,21
Kort videregående uddannelse	-0,11	0,26
Mellemlang videregående uddannelse	0,06	0,21
Lang videregående uddannelse	-0,03	0,22
Faderens arbejdsmarkedsstatus		
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	-0,25**	-0,12
Ledig	-0,31	0,46
Moderens arbejdsmarkedsstatus		
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	-0,25**	0,11

Ledig	-0,34	0,46
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log)	0,05	0,09
Skolekammerateffekten	0,08	0,09

Effekten er signifikant ved 10 pct. (*), 5 pct. (**) eller 1 pct. (***). n=1005.

Bilag K: Estimaterne for den sportslige præstation

Tabel K1: Effekten af at bruge Team Danmark-ordningen på den sportslige præstation sammenholdt med en situation, hvor de ikke var atleter

	Estimat	Standard Error
TD-ordningen		
Bruger <i>ikke</i> TD-ordningen	0	
Bruger TD-ordningen	0,15***	0,03
Grundskolekarakterer	0,02**	0,01
Deltaget i OL, VM eller EM for seniorer	0,20***	0,03
Køn		
Pige	0	
Dreng	0,09***	0,03
Herkomst		
Indvandrere/efterkommere	0	
Dansk herkomst	0,22**	0,12
Familiestatus		
Udeboende	0	
Hjemmeboende hos par	-0,10*	0,06
Hjemmeboende hos enlig	-0,14**	0,07
Ungdomsuddannelse		
STX	0	
HTX	0,03	0,06
HHX	0,01	0,05
HF	-0,01	0,07
10. klasse	0,06*	0,03
Faderens alder	0,01	0,01
Moderens alder	0,01	0,01
Faderens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,01	0,05
Kort videregående uddannelse	0,01	0,07
Mellemlang videregående uddannelse	0,04	0,05
Lang videregående uddannelse	-0,03	0,05
Moderens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskolen	0	
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,06	0,06
Kort videregående uddannelse	-0,01	0,07
Mellemlang videregående uddannelse	-0,06	0,06
Lang videregående uddannelse	-0,01	0,06
Faderens arbejdsmarkedsstatus		
Udenfor arbejdsmarkedet	0	
Beskæftiget	-0,02	0,12
Ledig	-0,03	0,03
Moderens arbejdsmarkedsstatus		
Udenfor arbejdsmarkedet	0	

Beskæftiget	0,05	0,03
Ledig	0,02	0,14
Forældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst (log)	0,03	0,03
Skolekammerateffekten	-0,03	0,03

Effekten er signifikant ved 10 pct. (*), 5 pct. (**) eller 1 pct. (***), n=1005.

Bilag L: Timeforbrug på tværs af sportsgrene

Tabel L1: Gennemsnitlige timeforbrug pr. uge brugt på sport, uddannelse og arbejde på tværs af sportsgrene.

	Sport	Uddannelse	Arbejde	Totale antal timer	N
Amerikansk fodbold	45	34	19	98	26
Atletik	32	34	12	78	153
Automobil	36	27	10	73	16
Badminton	41	31	10	82	210
Ballet	24	10	1	35	1
Basketball	40	33	9	82	260
Billard	54	36	1	91	4
Boksning	28	37	19	84	22
Bordtennis	38	33	8	79	40
Bowling	36	29	15	80	19
Brydning	30	39	9	78	6
Bueskydning	39	35	11	85	32
Cricket	32	37	14	83	4
Curling	33	38	5	76	10
Cykling	44	29	6	79	152
Dart	42	20	43	105	1
Floorball	36	30	17	83	8
Fodbold	36	29	7	72	349
Fægtning	40	33	13	86	25
Golf	38	30	8	76	72
Gymnastik	32	34	15	81	78
Hockey	43	38	11	92	6
Håndbold	34	31	6	71	359
Ishockey	45	27	5	77	139
Judo og Ju-Jitsu	30	33	15	78	27
Kano og Kajak	31	29	8	68	150
Karate	31	31	12	74	51
Kick- og Thaiboxing	18	21	25	64	4
Klatring	36	35	15	86	8
Moderne Femkamp	15	39	2	56	1
Motor	42	34	18	94	18
Orientering	28	30	11	69	77
Parasport	40	28	2	70	15
Ridning	43	36	11	90	247
Roning	30	36	10	76	118
Rugby	35	32	9	76	12
Rullesport	27	32	9	68	19

Sejl	32	30	17	79	126
Ski	32	27	20	79	19
Skydning	39	31	16	86	34
Skøjte	37	34	9	80	12
Softball	46	38	1	85	4
Sportsdans	50	32	12	94	50
Sportsdykker	17	32	23	72	4
Squash	36	33	27	96	11
Styrkeløft	17	26	13	56	2
Svømning	46	31	9	86	496
Teakwondo	34	33	16	83	53
Tennis	41	30	11	82	106
Triatlon	33	29	12	74	20
Vandski og Wakeboard	25	38	8	71	10
Volleyball	39	31	12	82	133
Vægtløftning	40	29	22	91	7

Transporttiden til skole, sport og arbejde er *ikke* inkluderet i det gennemsnitlige timeforbrug. Det skyldes, at transporttiden varierer meget på tværs af de enkelte atleter. Enkelte atleter angiver at bruge rigtig mange timer, hvilket skævvrider det samlede timeforbrug. Uanset hvad, så bør det gennemsnitlige timeantal tages med det forbehold, at der er en usikkerhed forbundet med, at den enkelte atlet retrospektivt skal vurdere sit gennemsnitlige tidsforbrug i en typisk uge. (n=3.826)

Bilag M: Forlængelse på tværs af sportsgrene

Tabel M1: Andelen, der vælger forlængelse på tværs af sportsgrene, pct.

	Forlængelse (pct.)	N (antal besvarelser fra pågældende idrætsgren (kilde: atletsurvey))
Amerikansk fodbold	15	26
Atletik	43	153
Automobil	19	16
Badminton	46	210
Ballet	0	1
Basketball	41	260
Billard	0	4
Boksning	14	22
Bordtennis	40	40
Bowling	26	19
Brydning	33	6
Bueskydning	34	32
Cricket	25	4
Curling	0	10
Cykling	32	152
Dart	100	1
Floorball	75	8
Fodbold	20	349
Fægtning	48	25
Golf	18	72
Gymnastik	32	78
Hockey	0	6
Håndbold	18	359
Ishockey	27	139
Judo og Ju-Jitsu	33	27
Kano og Kajak	57	150
Karate	12	51
Kick- og Thaiboxing	0	4
Klatring	13	8
Moderne Femkamp	0	1
Motor	22	18
Orientering	22	77
Parasport	53	15
Ridning	10	247
Roning	17	118

Rugby	8	12
Rullesport	26	19
Sejl	29	126
Ski	21	19
Skydning	53	34
Skøjt	33	12
Softball	0	4
Sportsdans	44	50
Sportsdykker	0	4
Squash	9	11
Styrkeløft	0	2
Svømning	57	496
Taekwondo	21	53
Tennis	30	106
Triatlon	65	20
Vandski og Wakeboard	20	10
Volleyball	43	133
Vægtløftning	43	7

Tabellen viser andelen, der vælger forlængelse på tværs af de enkelte sportsgrene (n=3.826).

